

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, ט' בתמוז התשנ"ג (28 ביוני 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:01

תוכן העניינים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת ליקויים שנתגלו בניהול כספי ההסתדרות
הכללית, על-פי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת ליקויים שנתגלו בניהול כספי ההסתדרות
הכללית על-פי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת
בחירת נציגי הכנסת לוועדת מינויים לקאדים
שאלות ותשובות
גיוס בני מיעוטים למשטרה
גנבת עתיקות
נגע הסמים באזור הצפון
התפרצות שוטרים למועדון גמילה מסמים
הפעלת לחץ על קטינים בעת חקירה
החזקת קטינים בתאי מעצר בשבתות
משטרת תנועה עירונית בירושלים
זימון הקריקטוריסט אולג שוורצברג לחקירה
השמעת דברי שטנה והסתה במסגדים
עינוי עציר בכלא שכם
בראות לקויה של עציר בכלא רמלה
התנהגות שוטר
אלימות סוהרים כלפי עצירים
מצבור כלי נשק קר בהר-הבית
הנפת דגלי אש"ף
שימוש בילדים בצילומי וידיאו פורנוגרפיים
זיהום אוויר על-ידי עשן כלי רכב
שתיית משקאות חריפים על-ידי בני נוער
מעצרי שווא
בחירת נציגי הכנסת לוועדת מינויים לקאדים
שאלות ותשובות
מסיבת סמים בשמורת נחל-גלבון
כפיית נסיעה בשבת על-ידי שוטרים
התנהגות שוטרים
חטיפת בן בידי אמו והוצאתו מן הארץ
תפילת מוסלמים בהר-הבית
פעילות משטרתית בנושא הכתות
בנוס לעובדי חברת החשמל

עבודה בשבת בחברת החשמל
שידורי רק"ע

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום שני, ט' בתמוז התשנ"ג, 28 ביוני 1993.

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לדיון מוקדם – הצעת חוק למניעת אלימות וענישה גופנית במוסדות חינוך (תיקוני חקיקה), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם בורג; הצעת חוק שכר מינימום (תיקון – אי-הכללת פרמיות), התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת תמר גוז'נסקי; הצעת חוק ביטוח בריאות לקטינים, התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת יהושע מצא; הצעת חוק שירותי בריאות (רציפות העבודה), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת שמואל הלפרט; הצעת חוק עונשין (תיקון – סייג לשחרור מוקדם), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת גונן שגב; הצעת חוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ג–1993, מאת קבוצת חברי כנסת; הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 8), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק איסור ייבוא בשר, התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת יצחק לוי; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – קצבת שאירים – מספר הילדים), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת יגאל ביבי; הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון – פטירה או התפטרות של ראש רשות), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת יוסי כץ; הצעת חוק שירות המדינה (שכר ותנאי עבודה), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת דן תיכון; הצעת חוק בדבר שלילת הסכם לערובות ביטחוניות, התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת משה פלד; הצעת חוק הסדרים במגזר החקלאי המשפחתי (תיקון – הארכת מועד זכות הבחירה לחיוב), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אלי גולדשמידט; הצעת חוק לתיקון פקודת האגודות השיתופיות (ביקורת חשבונות על-ידי רואה חשבון), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אלי גולדשמידט; הצעת חוק שעות עבודה ומנוחה (תיקון – איסור תשלום נוסף בעד עבודה בימי מנוחה), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם שפירא; הצעת חוק חינוך (קבלה ללימודים במוסדות להשכלה גבוהה), התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת אסתר סלמוביץ; הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת עוזי לנדאו; הצעת חוק תגמול למשרתים במילואים מעבר לחובה, התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת יעל דיין; הצעת חוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון – פיצויים למי שקיבל צו הגנה), התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) (תיקון – החלת החוק על עובד רשות מקומית), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק הגמלאות (שלילת גמלה בשל עבירות על רקע לאומני), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת עוזי לנדאו; הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – סייגים לשינוי), מאת חבר הכנסת עוזי לנדאו; הצעת חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) (תיקון), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת יעקב שפי; הצעת חוק שכר מינימום (תיקון), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת יעקב שפי.

עוד הונחה על שולחן הכנסת הצעת ועדת הכנסת לתיקון סעיף 88 לתקנון הכנסת. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה למזכיר הכנסת.

הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת ליקויים שנתגלו בניהול כספי ההסתדרות

הכללית, על-פי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-יומנו: הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת ליקויים שנתגלו בניהול כספי ההסתדרות הכללית, על-פי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת – על-פי הצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה להבין את הפרוצדורה. יהיה דיון בנושא הזה?

היו"ר ש' וייס:

כמקובל, חבר הכנסת דן תיכון. יש רשימה ארוכה של דוברים, לכל אחד שלוש דקות. אני מזמין את היזם, את חבר הכנסת סילבן שלום, לפתוח את הדיון, בבקשה.

יעקב שמאי (הליכוד):

כמה זמן לכל נואם?

היו"ר ש' וייס:

שלוש דקות, כמו בכל דיון אישי. זה המון.

יעקב שמאי (הליכוד):

שלוש דקות בדיון כזה?

היו"ר ש' וייס:

כל דיון הוא חשוב. 30 דוברים כבר נרשמו. חבר הכנסת שלום, בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מעלה היום את הצעתי להקים ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת הניהול הכספי בהסתדרות הכללית. אני עושה זאת מפני שאני חושב שהנושא הזה הוא בעל חשיבות ציבורית ממדרגה ראשונה. כידוע לכם, יש אפשרות נוספת להקמת ועדת חקירה, וזה על-פי חוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968. כדי להקים ועדת חקירה בנוסח ההוא, צריך שהנושא יהיה בעל חשיבות ציבורית. אני חושב שאין כאן איש אחד שאינו חושב שנושא ההסתדרות הכללית הוא בעל חשיבות ציבורית אפילו ממדרגה ראשונה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה חבר ההסתדרות?

סילבן שלום (הליכוד):

כידוע לכם, ההסתדרות הכללית מקבלת מדי שנה 2.5 מיליארדי שקלים, שמועברים אליה מ-1.5 מיליון מבוטחי קופת-חולים הכללית, וכן מיתר אזרחי מדינת ישראל שאינם חברים בקופת-חולים הכללית, והם משלמים מס ארגון. משכרם מעבירים לטובת ההסתדרות הכללית. אין שום דרך לדעת כיצד מחולק הסכום הזה של 2.5 מיליארדי שקלים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה חבר ההסתדרות?

היו"ר ש' וייס:

השאלה נשאלה.

יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, אני דירקטור שם ואני לא מקבל אינפורמציה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן, זהו. הגל הזה מוצה. חבר הכנסת שלום, בבקשה להמשיך.

סילבן שלום (הליכוד):

אענה אולי במשפט אחד לחבר הכנסת עמנואל זיסמן. אני הייתי חבר ההסתדרות הכללית עד 1983.

דן תיכון (הליכוד):

למה עזבת?

סילבן שלום (הליכוד):

עזבתי את ההסתדרות הכללית בגלל הנושא שאני מעלה היום. לא שלא הייתי אף פעם חבר בהסתדרות הכללית. מעבר לכך, משפחתי נמצאת בהסתדרות הכללית – – –

יהושע מצא (הליכוד):

הוא יחזור כשחבר הכנסת עמיר פרץ יהיה מזכיר ההסתדרות.

סילבן שלום (הליכוד):

אבל הנושא הזה שייך לכל אחד מאזרחי מדינת ישראל, לא רק למי שחבר בהסתדרות הכללית. כי משלמים להסתדרות הכללית גם מי שאינם חברים בה. ולפיכך הדבר מעניין את כל הציבור במדינת ישראל.

רבותי חברי הכנסת, 2.5 מיליארדי שקלים, הון עתק מוזרם מדי שנה, ואיש אינו יודע מה עושים בו, איש אינו יודע לאן הוא הולך, איך הוא מחולק, מה המטרות, מה המניעים העומדים מאחורי החלוקה של הסכום העצום הזה.

יש ועדת תקציב בהסתדרות, אבל ועדת התקציב לא מקבלת אפילו נתון אחד, לא יודעת מה קורה בימינה ובשמאלה, היא לא יודעת איך מחולקים הכספים, היא לא יודעת מה קורה בקרנות הסודיות. יש אדם אחד שעל פיו יישק דבר – גזבר ההסתדרות, מר ארתור ישראלוביץ. אותו אדם, שפועל בשיטות שאולי התאימו לתחילת המאה, עושה באותם כספים של הציבור במדינת ישראל ככל העולה על רוחו, נותן לקרנות כאלה כך ולקרנות אחרות כך, נותן 0.1 לזה ו-0.1 לזה, ואף אחד מאתנו אינו יודע מה אמות-המידה ומה הם הקריטריונים ומהו הסוף של אותם כספים.

יש נכסים רבים להסתדרות הכללית. אני חושב שטוב היה אילו ידענו מה קורה באותם נכסים. יש נכסים אדירים בכל רחבי הארץ, באזור תל-אביב, באזור חיפה, אדוני היושב-ראש, כידוע לך, איצטדיון קריית-חיים, קולנוע "אמפי", קולנוע "אורה", "אורנים", במרכז הארץ יש איצטדיון של "הפועל רמת-גן" – המכתש, וכך בכל רחבי הארץ יש מוסדות רבים שאיש אינו יודע את היקפם, איש אינו יודע את מספרם, איש אינו יודע כמה הון יש בהם.

יכול להיות מצב שתבוא ההסתדרות הכללית ותאמר: רוצה אני להיות חלק ממדינת ישראל, רוצה אני ב-1993 להחיל על עצמי את מה שמחילה על עצמה מדינת ישראל, קרי, ביקורת המדינה של מבקר המדינה.

אבל ההסתדרות הכללית אינה רוצה בכך. במשך כל השנים ההסתדרות הכללית נאחזת בטיעון, שאני חושב שהוא טיעון מגוחך, טיעון קש: אנחנו ארגון וולונטרי. נכון, אתם ארגון וולונטרי, דמוקרטי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

דמוקרטי, עם בחירות, עם אופוזיציה.

סילבן שלום (הליכוד):

דמוקרטי לחלוטין. יש הרבה מאוד גופים וולונטריים. אבל בסופו של דבר, גוף וולונטרי שבא מדי פעם בפעם, בסמיכות קרובה יותר מאז המהפך של 1992, אל אוצר המדינה ומבקש כספים – גוף כזה, לא יכול להיות שלא תהיה עליו ביקורת מדינה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הוא נותן שירות במקום המדינה.

סילבן שלום (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, אני מבין ששלחו אותך מההסתדרות הכללית לומר היום את מה שיש לך. אמרת זאת. קיבלת את הנקודות שלך אצל החבר ישראלוביץ. תן לי להמשיך את דברי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

המדינה צריכה לתת את השירות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן, זהו.

סילבן שלום (הליכוד):

תאמין לי, תן לי להמשיך בדברי. אסיים ואתה תאמר את מה שאתה רוצה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

במקום שהמדינה תיתן את השירות, ההסתדרות נותנת אותו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סילבן שלום, אתה תקבל את זמנך נטו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ההסתדרות נותנת את השירות במקום המדינה.

דן תיכון (הליכוד):

שלא תיתן. מי צריך אותה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן.

יעקב שמאי (הליכוד):

מה עושה ההסתדרות עם מפוטרי "עמידר"? – 30 מפוטרים. תתבייש לך.

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — — ההסתדרות

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה מחליש את ההסתדרות.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, גמרנו. חבר הכנסת זיסמן, מספיק.

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה מחליש אותה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, מספיק.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן, אני קורא אותך לסדר.

יעקב שמאי (הליכוד):

מה אתה עושה למען מפוטרי "עמידר"?

היו"ר ש' וייס:

החבר שמאי, אני קורא אותך לסדר. אם אקרא אתכם לסדר עוד פעמיים – לא תוכלו אחר כך לקרוא קריאות ביניים, כי לא תהיו פה באולם. תודה.

סילבן שלום (הליכוד):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש, שאתה מגן על זכותי לדבר גם בנושא כזה שהוא טעון ורגיש אצל הצד השמאלי של הבית.

היו"ר ש' וייס:

הוא רגיש אצל כל צדי הבית.

סילבן שלום (הליכוד):

הוא רגיש אצל כל צדי הבית, אבל ההפרעות שיש לי כרגע הן בעיקר מהצד השמאלי של הבית. לכך התייחסתי. נכון שהוא טעון ורגיש אצל כל צדי הבית והוא טעון ורגיש בכל מדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

נכון.

סילבן שלום (הליכוד):

אותם 2.5 מיליארדי שקלים שמגיעים לקופת ההסתדרות הכללית, מגיעים דרך לשכת המס של ההסתדרות הכללית.

היו"ר ש' וייס:

סליחה. חברי הכנסת. אני מבקש לסגור את הדלתות. בבקשה, תמשיך.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אם יהיה קצת שקט באולם, אוכל להמשיך בדברי.

היו"ר ש' וייס:

אני משתדל. ממש משתדל.

סילבן שלום (הליכוד):

אני מבקש גם שלא יהיו קיטועים כל חצי דקה.

היו"ר ש' וייס:

את זה קשה לי מאוד למנוע, אתה יודע. משתדלים, בצוותא.

סילבן שלום (הליכוד):

זה נכון.

לשכת המס, האחראית לגבייה בהסתדרות הכללית, מממנת את עצמה במאות עובדים, כמעט ב-1,000 עובדים, ולאחרונה זה קצת ירד. רק האחזקה שלה היא 10 מיליון שקלים. 10 מיליון שקלים מכספי משלמי המס האחיד הולכים רק לאחזקת לשכת המס. האם אתם יודעים כמה עובדים יש בהסתדרות הכללית? האם ידוע לכם מה מספר העובדים בהסתדרות הכללית, רבותי חברי הכנסת? – 4,000 עובדים בהסתדרות הכללית. ב-70 מועצות פועלים עובדים 2,000. אין משרד ממשלתי אחד בארץ, חוץ ממשרד החינוך, ואני לא מביא בחשבון את המורים, שעובדים בו 4,000 איש.

יורם לס (העבודה):

בבריאות עובדים 22,000 עובדים.

סילבן שלום (הליכוד):

אני לא מביא בחשבון את הרופאים. סליחה, זה בדיוק אותו דבר. אבל כמשרד מטה, לא עובדים בשום משרד ממשלתי עובדים במספר כה גדול. 4,000 עובדים מקבלים משכורת מההסתדרות הכללית, מהכספים שאנחנו משלמים או כמס אחיד או כמס ארגון. אם לזה לא ייקרא בזבז – מה הוא בזבז? אם לזה לא ייקרא מינהל תקין – מה הוא מינהל תקין?

אלי דיין (העבודה):

אני לא מבין.

סילבן שלום (הליכוד):

אני רוצה לומר לכם, שאפשר לומר שההסתדרות הכללית אולי ממלאה תפקידים מסוימים שהם חיוניים במשק המדינה. הרי בסופו של דבר היא אמורה להיות איגוד מקצועי. לאחרונה אנחנו שומעים את הפרסומת הזאת, שהציבור משלם עבורה, כל שני וחמישי: איגוד מקצועי, ההסתדרות בשבילך.

אני רוצה לומר שההסתדרות הכללית במקורה, ב-1920, היו לה תפקידים חיוניים. היא היתה גוף טרום הקמת המדינה, שהיה אמור לסייע בהקמת המדינה, ועשה רבות לפני קום המדינה. איש לא ייקח את החלק הזה של ההסתדרות הכללית בהקמת מדינת ישראל, בהקמת המדינה החדשה. אבל לאחר קום המדינה יש כבר מדינה. לא צריך מדינה בתוך מדינה. יש מדינה אחת, מדינת ישראל. כמו שהחליטו שצה"ל הוא צה"ל ואין מחתרות, כמו שהחליטו שחינוך הוא חינוך ואין זרמים, כך היה צריך

להביא לכך שתהיה תעשייה אחת, חקלאות אחת, מסחר אחד, שהכול יהיה אחד, ושתהיה הסתדרות שתמלא את ייעודה ותפקידה כאיגוד מקצועי.

אבל במשך השנים ההסתדרות הכללית לקחה נתח ועוד נתח, לקחה עצם ועוד עצם, וכך נוצר מצב שבשנות ה-50, רבותי חברי הכנסת, לא ניתן היה להקים מפעלים במדינת ישראל ללא בעלות של חברת העובדים. יזמים פרטיים שרצו לעשות זאת, משקיעים מחוץ-לארץ שרצו לבוא, היו חייבים לתת חצי מהבעלות לחברת העובדים. הדברים האלה, רבותי, הגיע הזמן שיפסקו.

יורם לס (העבודה):

נכון – – –

סילבן שלום (הליכוד):

תודה, חבר הכנסת לס, שאתה מסכים אתי שהם צריכים להיפסק. אבל, לצערי הרב, מ-1992, מזמן שחזרתם לשלטון, התמונה חוזרת על עצמה. "כור" רוצה לקנות את "בזק".

יורם לס (העבודה):

גנגר הוא איש של תנועת העבודה?

סילבן שלום (הליכוד):

"כור" רוצה את הערוץ השני, וכך הלאה וכך הלאה רוצים לקנות את המדינה מחדש.

אבל מה קורה היום בהסתדרות הכללית? למה בעצם אני חושב שהניהול הזה מחייב ועדת חקירה פרלמנטרית? – כי הניהול הזה הוא ניהול כושל, הוא ניהול כושל לאורך כל הדרך.

תשמעו, רבותי חברי הכנסת, אם היה מצב שבו רק קופת-חולים מתפקדת באופן לקוי, הייתי אומר שמנהלי קופת-חולים הם לא טובים והם צריכים ללכת הביתה. אילו רק "הסנה" היתה קורסת, הייתי אומר שמנכ"ל "הסנה" והדירקטוריון צריכים ללכת הביתה. אילו רק "כור" היתה מגיעה לסף של קריסה, הייתי אומר שמנהלי "כור" צריכים ללכת הביתה. אילו רק "סולל-בונה" היתה קורסת, הייתי אומר שרק מנהלי "סולל-בונה" ילכו הביתה. אילו רק קרנות הפנסיה היו קורסות, הייתי אומר שרק מנהלין ילכו הביתה. אבל כשגם "כור", גם קרנות הפנסיה, גם "סולל-בונה", גם קופת-חולים וגם "הסנה" קורסות – כשהכול קורס, סימן שזה מלמעלה, זה לא בגופים האלה. מלמעלה יש ניהול כושל. מלמעלה יש ניהול שמביא לכך שכל הגופים האלה מתדרדרים ומגיעים לעברי פי פחת.

אפשר היה לומר שזה ניגוח פוליטי, ויעלו כאן חברים מספר ויאמרו שזה ניגוח פוליטי, שאני מהליכוד, ובעצם אולי ההסתדרות הכללית, שלא בצדק, מזוהה טוטלית עם מפלגת העבודה. בצדק היא מזוהה, אבל לא בצדק כך צריך להיות. לפיכך, אולי אני עושה זאת כאיש ליכוד נגד מפלגת העבודה. אבל, רבותי, אתם צריכים לדעת דבר אחד, מאז נמצא הנושא הזה על סדר-היום, במשך החודש האחרון וגם לפני כן, מצביעי עבודה רבים, מצביעי מרצ רבים מעודדים אותי להביא לכך שתהיה ועדת חקירה פרלמנטרית. אתם יודעים את האמת. מצביעים שלכם חושבים שהדבר הזה חייב להיפסק. ההסתדרות הכללית היא אבן ריחיים על כתפיה של מפלגת העבודה. כך היא היתה, והיום הדבר הוא ביתר שאת. זאת משום שאתם נכנעים לגבירים מרחוב ארלזורוב בתל-אביב, זאת משום שאותם אנשים הם אלה שקובעים בפריימריס, מי ייבחר ומי ישב כאן בבית הזה.

לפיכך, אתם האנשים שהייתם צריכים להיות הראשונים שיאמרו: צריך לחקור את העניין, צריך להביא לכך שתהיה הנהלה שתפעל לטובת העניין ולא תהווה עול עלינו ועל מפלגת העבודה. המצביעים שלכם רוצים זאת, ועל אחת כמה וכמה המצביעים של מרצ רוצים זאת.

יהושע מצא (הליכוד):

חבר הכנסת רן כהן מסכים אתך.

סילבן שלום (הליכוד):

מצביעי מרצ, רובם ככולם, חושבים שההסתדרות הכללית אינה ממלאת את ייעודה. אתה עצמך, פעיל בהסתדרות, מבקר אותה בחריפות, ובצדק. אתה עושה זאת כי אתה עצמך אולי חושב, שיש דברים שלא צריכים להיעשות שם, או שיש דברים שצריך לשנות שם.

אני חושב שב-1993, אדוני היושב-ראש, הגיע הזמן – – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, זה לא יאה שמסתובבים כל הזמן באולם ועומדים עם הגב אל הנואם. חבר הכנסת דן תיכון. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. חבר הכנסת טמקין. חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

הוא שואל אותי איך אני, כבן קריית-חיים, חבר ההסתדרות.

היו"ר ש' וייס:

אתה בתנועה מתמדת.

קריאה:

כמה זמן עוד יש?

היו"ר ש' וייס:

שאלו כמה זמן. על-פי התקנון – 20 דקות, מינוס זמן פציעות של אלה ששאלו כמה זמן יותר. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אסורות קריאות ביניים?

היו"ר ש' וייס:

מותרות, רצויות.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

לא, כי לא היה לי קול גדול. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

אנחנו נמצאים היום בשנת 1993, ואני חושב שהגיע הזמן שהמצב הזה ישתנה. הגיע הזמן שהשליטה של ההסתדרות באורח חיינו מיום הלידה עד יום מותנו תיפסק. מי שחושב שאני מגזים, אביא רק את התיאור הציורי הבא.

אתה יכול להיוולד ולמות בהסתדרות הכללית. נולדת ב"בילינסון" או בבית-החולים "השרון" – זה בהסתדרות הכללית. לאחר מכן היית בגן של "נעמת" – זה בהסתדרות הכללית. ואם היית בבית-ספר יסודי של זרם העובדים ב"גורדון" – זה בהסתדרות הכללית. ואם הלכת ללמוד בתיכון "עמל" – אתה בהסתדרות הכללית. ואם הלכת אחר כך ללמוד במכללה למינהל, לימודים אקדמיים – אתה בהסתדרות הכללית. ואם אתה הולך לעבוד – רבע מהמשק במדינת ישראל, 25% מהסיכויים שלך לעבוד במשק ההסתדרותי. ומעבר לזה, אם כבר התחתנת ואתה רוצה לקנות דירה – אתה קונה ב"שיכון עובדים". ואם אתה פותח חשבון בבנק – אז זה בנק הפועלים.

הי"ר ש' וייס:

אפשר להתחתן אצל רב ההסתדרות.

סילבן שלום (הליכוד):

אפשר להתחתן אצל רב ההסתדרות, מוסיף אדוני היושב-ראש.

אבל מעבר לזה, אפילו פעולות יומיומיות פשוטות – – –

נסים זילי (העבודה):

יש גם "משען".

סילבן שלום (הליכוד):

יש גם "משען", תיכף, זה מופיע ברשימה.

כשאתה קם בבוקר והולך ל"סופר" – אתה הולך ל"קו-אופ" וכשאתה קונה ב"קו-אופ" אתה קונה את המוצרים של "תנובה". וכן הלאה וכך הלאה. אפילו היום, כאשר אתה קונה רכב, אתה קונה מההסתדרות הכללית, כי היום "מאזדה" – זו לא פרסומת – היבואן שלה הוא חברת "דלק". אם הלכת אחר כך למלא בדלק את המכונית שלך, ולא משנה איזו מכונית – אתה גם נמצא בהסתדרות הכללית, כי זו חברת "דלק". ולאחר מכן המשכת והמשכת והגעת ל"משען", ומה עוד?

רבתי מהיום שאתה נולד עד היום שאתה הולך לעולמך אתה חנוק על-ידי ההסתדרות הכללית. האם אפשר לבוא ולומר, שלא צריכים לחקור גוף כזה עצום? לא צריכים לבדוק את ניהולו?

עוזי לבדאו (הליכוד):

אבל הם גם הורגים אותך, מה לעשות?

סילבן שלום (הליכוד):

רבתי חברי הכנסת, צריך לדעת, שמה שאני אומר אלה דברים שרוב הציבור חושב. רוב הציבור חושב שהדבר הזה חייב להיפסק ב-1993. צריך להגיע למצב של שחרור, של דמוקרטיה אמיתית.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ניסיתם במשך שנים מבפנים, עכשיו אתם מנסים מבחוץ.

סילבן שלום (הליכוד):

דמוקרטיה אמיתית, חבר הכנסת זיסמן, תהיה אם הפטרונים שלך לא ישלחו אותך לומר את הדברים האלה. אז יהיה מצב שבו אתה תוכל – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סילבן שלום, יש לי בקשה חברית לכל חברי הכנסת, כל חבר כנסת נבחר כאן בזכות עצמו, ואין פה עניין של פטרון. הוא חבר כנסת.

סילבן שלום (הליכוד):

אני חוזר בי מדברי. אני לא רוצה לומר שהפטרונים שלחו, אלה שביקשו לומר את הדברים.

יהושע מצא (הליכוד):

ביטוח חיים – "הסנה".

סילבן שלום (הליכוד):

לכן, רבותי, גוף כזה, שחולש על כל חיינו, גוף כזה, שמקיף את כלל אזרחי המדינה, גוף כזה שהבזבזים בו הם נוראים – מחייב בדיקה.

אילו באה ההסתדרות הכללית ואמרה: אני מוכנה להחיל את ביקורת המדינה על ההסתדרות – אני חושב שחלק גדול מהבית הזה היה אומר: דיינו. אבל אם את זה לא רוצים לעשות. מה עוד נשאר כדי לחייב אתכם לבדוק באמת את מה שקורה שם, לבדוק את הקרנות הסודיות, לבדוק את הבזבזים, לבדוק את תקציב ההסתדרות – למה 4 מיליון שקל הולכים לפרסום? למה 7 מיליון שקלים הולכים לתשלום אש"ל לפרוטקציונרים? למה 11 מיליון שקל הולכים לתשלום שכר דירה למי יודע מי? כל הסכומים האלה הם סכומים בקנה מידה של המשרד לאיכות הסביבה פלוס משרד הכלכלה פלוס עוד משרדי ממשלה ביחד, שלא מגיעים לתקציב הפרסום, האש"ל ושכר הדירה של ההסתדרות הכללית. משרדי ממשלה, החולשים על כל מדינת ישראל, תקציבם קטן יותר רק מתקציב האש"ל של ההסתדרות הכללית. האם דבר כזה יכול להימשך?

אילו באה ההסתדרות ואמרה: אני מתקנת את דרכי, יש לי הבנה, אני שומעת את רחשי הלב של הציבור – הייתי אומר שיש אפשרות לבוא לקראתה. אבל רק השבוע, אדוני היושב-ראש, מי מקבל מינויים בחוץ-לארץ? מי נוסע להיות שליח במדינה X ומי שליח במדינה Y – פאר צמרת ההסתדרות. פאר הצמרת שנכשלה, שחויבה על-ידי מזכ"ל מפלגת העבודה ללכת הביתה, ובדין, ובצדק, היא מקבלת פרס לצאת מחוץ לגבולות המדינה. הדבר הזה גם נראה כהשתקה מסוימת של אותם אנשים. אבל אותם אנשים שהיו אמורים להישלח – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

פה ושם מסכימים אתך.

סילבן שלום (הליכוד):

פה ושם מסכימים אתי. חבר הכנסת גולדשמידט, אני לא רוצה לקלקל לך, כי אני יודע שאתה בשר מבשרה של מפלגת העבודה, ואני יודע שיש רבים, שאף שהם אנשי מפלגת העבודה, חושבים שיש משהו במה שאני אומר, אפילו אולי יותר ממה שאני אומר, ושגם את הגוף הזה צריך סוף סוף לבדוק ולהביאו למצב של מדינה מתוקנת, כך שנגיע למצב שבו הדברים האלה יסתיימו.

אני רוצה לספר אנקדוטה ובכך לסיים. אמרתי שאילו נתנו דין-וחשבון לציבור – הייתי אומר מספיק. אילו שמעו לרחשי הלב ושינו את אורחות התנהגותם – הייתי אומר שזה מספיק. אילו אמרו שהם מסכימים להחלת ביקורת המדינה – הייתי אומר שזה מספיק. אפילו היו מוכנים להביא דוח לנשיא המדינה על מצב העניינים שלהם – גם אז הייתי אומר שזה מספיק.

אבל מאחר שהם לא מביאים דוח לנשיא המדינה, מאחר שהם לא מביאים דוח לציבור, מאחר שהם לא מביאים דוח לכנסת, מאחר שאיש אינו יודע מה קורה בתוך האימפריה הזאת, שחלק גדול

מהציבור מכנה אותה הקרמלין – הגיע הזמן שאנחנו, ציבור האזרחים במדינת ישראל, נדע מה קורה שם.

יהושע מצא (הליכוד):

שילכו בעקבות הקרמלין.

סילבן שלום (הליכוד):

לפיכך אני קורא את הצעתי להקמת ועדת חקירה, מבחינה פרוצדורלית, כפי שביקשני מזכיר הכנסת מר שמואל יעקבסון, כי זה על-פי התקנון ועל-פי הנוהל.

"הכנסת מחליטה לכונן ועדת חקירה פרלמנטרית לפי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת. הכנסת מטילה על ועדת הכלכלה להיות ועדת חקירה פרלמנטרית, שתחקור את: 1. ניהול הגזברות של ההסתדרות הכללית – אופן העברתם וחלוקתם של הכספים המצטברים בקופת ההסתדרות; 2. הקרנות ההסתדרותיות – פירוט כל הקרנות, הסכומים שהצטברו בהן, תפקודן ואופן חלוקת הכספים מהן לפעילויות השונות; 3. נכסי ההסתדרות – דרכי הקנייה של נכסים אלו, פירוט רשימת הנכסים, כיצד הם מושכרים לגופים השונים ובאילו סכומים; 4. לשכת המס של ההסתדרות הכללית – דרך חלוקת הכספים לקופת-חולים ולמוסדות ההסתדרות. הקריטריונים לתשלומים עבור המס האחיד ועבור מס הארגון, ההנחות הניתנות והעמלות הנגבות; 5. רשימת ההלוואות התלויות ועומדות והנכסים ששועבדו תמורתן; 6. קרנות הפנסיה – מצבן האקטוארי, אופן ניהולן וכיצד הגיעו לגירעון."

אדוני היושב-ראש, מסמך זה שאני מחזיק כאן, לדעתי צריך לקבל את האמון של רוב חברי הבית למען מדינה טובה יותר, למען מדינה מתוקנת ומדינה דמוקרטית. תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת סילבן שלום. רשות הדיבור לחבר הכנסת חגי מירום, ואחריו – לחבר הכנסת חיים קופמן, שלוש דקות לכל דובר, נא להקפיד על הזמן. יש לנו כבר יותר מ-30 דוברים. רשימת הדוברים סגורה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני יכול להבין את התביעה של חבר הכנסת סילבן שלום, שהיא תוצאה של תחושה קשה אצלו, שמשוהו רקוב בממלכת ההסתדרות. אבל, חבר הכנסת סילבן שלום, אתה צריך לחשוב קצת יותר רחוק, מה עושה הכנסת כאשר היא מקימה ועדת חקירה ככל שמדובר בגוף שנחשב גוף וולונטרי.

אנחנו יכולים, למשל, בנקל לקום פה, להפעיל את הרוב, מה שאתם קוראים לו במקרים כאלה הרוב הדורס של הקואליציה, ולבקש הקמת ועדת חקירה בכל הנוגע למה שנעשה בכספי הליכוד – –

יעקב שמאי (הליכוד):

אני בעד שהכנסת תקבל קודם החלטה על הליכוד.

עמנואל זיסמן (העבודה):

חגי מירום (העבודה):

– – למה שנעשה בקופת הליכוד, למה שנעשה בהסתדרות העובדים הלאומית.

אני רוצה באופן הוגן ובכנות שתחשוב על העניין הזה, על הפילוסופיה של הכנסת ועדת חקירה של הכנסת לתוך גוף וולונטרי. אני אומר, ובאמת בלי שיקול פוליטי ברגע זה, אלא דווקא מתוך שיקול דעת ממלכתי, חוקתי, שהמחשבה על הקמת ועדת חקירה דרך סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת אינה מתאימה במקרה הזה.

עם זאת, אני בהחלט חושב, שכאשר אני אומר ועדת חקירה לגוף וולונטרי צריך שתישאל השאלה, האם באמת ההסתדרות היא גוף וולונטרי. וכאן יש לי ספק. כי מה קורה? כאשר ההסתדרות הכללית עומדת במשך שנים על התביעה שאין הפרדה בין ההשתייכות לקופת-החולים לבין ההשתייכות להסתדרות, כי אז יש ערעור משמעותי ביותר בשאלת הוולונטריות. איפה כאן הוולונטריות אם אדם שיש לו קופת-חולים אחת במקום יישובו והוא רוצה להשתייך אליה, כי אין לו מרפאה אחרת או שירותי בריאות אחרים שאליהם יוכל ללכת? מדוע הוא צריך להיות באופן אוטומטי חבר ההסתדרות הכללית, גם אם אינו רוצה בכך?

רון נחמן (הליכוד):

מה דעתך?

חגי מירום (העבודה):

זה באמת עניין שעומד בסתירה לוולונטריות, ועל כן יש חבורה לא-קטנה במפלגת העבודה, ואני בתוכה, שטוענת כבר זמן ארוך, שאם ההסתדרות רוצה להישאר ולטעון את טענת הוולונטריות, כי אז יש לבצע הפרדה בין החברות בקופת-החולים לבין החברות בהסתדרות הכללית.

אבל אני רוצה להגיד יותר מזה. חברי הכנסת, צריך להודות ולהתוודות – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

מדוע לא נתת זכות הצבעה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, זמנו כבר תם. עברו שלוש דקות ואני מבקש לסיים ולהקפיד על הזמנים. אל תפריע לו.

חגי מירום (העבודה):

צריך להודות ולהתוודות, שאגב כך שבהסתדרות הכללית יש גורמים שעושים עבודת קודש, כמו מועצות הפועלים, כמו האיגודים המקצועיים, כמו "נעמת", כמו תנועות הנוער שלה, ארגוני הספורט שלה, על יד כל אלה יש חבורה מרכזית שיושבת בהנהגת ההסתדרות בארלזורוב 93, שעובדת בדרכים לא ציבוריות, לא תקינות, בשיטת הצטאלעך, בשיטת ניהול הגזברות כאיזו מערכת פרטית של מישור, וזה נותן לסילבן שלום ולאנשים רבים, לא רק בקרב האופוזיציה אלא גם פה בבית הזה, את התחושה שמשו אכן אינו בסדר במערכת המרכזית, לאו דווקא בתאי השטח, שעושים עבודה נהדרת.

על כן, אני רוצה להגיד שהדרך שאני סבור שההסתדרות צריכה לנהוג לפיה כדי למנוע הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית היא להקים ועדת חקירה בלתי תלויה מטעמה, על מנת לבדוק את הנעשה בעיקר בגזברות ההסתדרות. אילו עשו זאת, אין לי כל ספק שגם חבר הכנסת סילבן שלום היה מוותר על תביעתו להקמת ועדת חקירה פרלמנטרית.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת חיים קופמן – איננו באולם. חבר הכנסת אליעזר זנדברג – איננו באולם. אנחנו לא נחזור אליהם, מי שאיננו איננו. חבר הכנסת יוסף ביילין, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת יעקב שמאי.

יוסף ביילין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מסכים עם הדברים שאמר כאן חבר הכנסת סילבן שלום לגבי היותה של ההסתדרות סיפור הצלחה, או אחד מסיפורי ההצלחה הגדולים ביותר של החברה

הישראלית, או החברה הארץ-ישראלית, וההצלחה הזאת היא גם זו שהיתה בעוכריה. לא אחת היותו של גורם מסוים, אם זה חברה ואם זה לפעמים אדם, סיפור הצלחה, היא זו שהופך אותו אחר כך לשמרן, כי הוא משוכנע שהאופן שבו הושגה ההצלחה הזאת הוא האופן היחיד שבו הוא יכול לפעול.

זאת הסיבה לכך שחלק מהדברים – כפי שאמרת נכון ויפה – שהיו מאוד רלבנטיים בעשור השני ובעשור השלישי של המאה הזאת, לא רלבנטיים היום, בוודאי לא באותה מידה.

גם נכון הדבר שההסתדרות היתה במידה רבה המדינה שבדרך. לא רק היא, גם הוועד הלאומי, גם הסוכנות היהודית, אבל היא היתה גורם מרכזי במדינה שבדרך. זה גם נכון שאחרי 45 שנה, חלק מראשי ההסתדרות עדיין חשים שהם המדינה שבדרך. אבל המדינה כבר קמה. אף שכבר ב-1947, זמן קצר מאוד אחרי החלטת החלוקה, בדצמבר 1947 הוקמה בהסתדרות ועדה שעסקה בשאלה איך תתנהג ההסתדרות כאשר תקום מדינה, והיא הגיעה, אגב, למסקנות מרחיקות-לכת, לרבות לגבי קופת-חולים, לרבות לגבי החינוך, לרבות לגבי מערכת הביטחון, שהיתה בהנהגה ההסתדרותית – רוב ההחלטות של אותה ועדה בראשות פנחס לבון לא התממשו מעולם, ונדמה לי שגם היום, אילו הבאנו את ההחלטות האלה להסתדרות, עדיין הן היו רלבנטיות.

ההסתדרות מחויבת בשינויים מרחיקים-לכת. היא צריכה, לפי דעתי הענייה והבלתי מחייבת, להעביר את חברת העובדים לידי חברה ולשים קץ באופן מוחלט לבעלות על אמצעי ייצור. ההסתדרות חייבת לעשות להפרדת הזיקה בין החברות בהסתדרות לבין החברות בקופת-חולים. היא צריכה לעשות צמצום דרסטי במספר מועצות הפועלים ולהקפיד על סדרי מינהל תקינים. אם היא לא תעשה את זה, היא תשלם מחיר גורלי גם לעצמה וגם לחברה הישראלית.

שום ועדת חקירה פרלמנטרית לא תוכל לעשות את זה במקומה. אם יש בעיה של ניקיון כפיים, יש בישראל משטרה, יש בישראל מערכת משפטית. אם מדובר ברפורמה יסודית או מרחיקה-לכת להצלת ההסתדרות, רק היא תציל את עצמה. הבית הזה, ובייחוד מי שגדל על ברכיה של ההסתדרות ומעריך את הדברים, שאתה אמרת אולי לגנותה, את העובדה שהיא חברה כוללת שנותנת מערכת שלמה של שירותים מתוך תפיסה אידיאולוגית מוצדקת, הבית הזה רשאי לקרוא להסתדרות לעשות בתוכה בדק-בית נוקב, אמיתי, בטרם פורענות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יעקב שמאי, ואחריו – לחברת הכנסת יעל דיין. אם היא לא תהיה – לחבר הכנסת גונן שגב.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כדי להבין את סיעת המערך ואת גישתה כלפי ההסתדרות, כדאי לזכור שאתמול ניסה ראש הממשלה לעקוף את הכנסת בכך שהכין חוברת והכין את התקשורת לפאר את כישלונותיה של הממשלה הזו. הממשלה כשלה בהרבה מאוד נושאים, אבל אתמול הוא רצה הצגה מיוחדת – ולעשות את הנשיא שותף לה. ואילו היום אותה סיעת המערך עומדת להצביע

כאן, בבית הזה, נגד הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לחקירת הנעשה בהסתדרות, גם אם חלק מחבריה מדברים בקולות שונים מה צריך לעשות בהסתדרות.

אדוני היושב-ראש, למעלה מ-70 שנה קיימת ההסתדרות. היא נשלטת על-ידי מפלגה אחת, מפלגה שלא הבינה את המציאות החדשה טרום-המדינה, במשך תקופת המדינה, כ-45 שנים, ועד היום הזה.

גדעון שגיא (העבודה):

למה היא נשלטת על-ידי מפלגה אחת?

יעקב שמאי (הליכוד):

מייד תשמע. ההסתדרות מתנהגת כאילו היא מדינה בתוך מדינה. מצד אחד, על כל מחדליה מחפה הממשלה. על כל נכסיה, ששום חבר הסתדרות איננו יודע מה הם – ותאמין לי, חבר הכנסת גדעון שגיא, אתה ששימשת בתפקיד ראש אגף הארגון, גם אתה לא יודע. לא רק אני לא יודע, גם אתה לא יודע מה הם הנכסים, מה שוויים, מה היקפם, מה השערך שלהם, מה השעבודים עליהם, על אילו שמות הם רשומים.

גדעון שגיא (העבודה):

חבר הכנסת שמאי, היחיד שמשמש היום בתפקיד רשמי בהסתדרות זה אתה.

יעקב שמאי (הליכוד):

ההסתדרות היא גוף ציבורי גדול, נכון, שיש לו השלכות מרחיקות-לכת על כל החיים במדינת ישראל, לא רק על חברי ההסתדרות הכללית. בזה היא היתה צריכה להתמקד, ופה היא נכשלה גם כן.

הפרנסה של מאות אלפי אזרחים, גם כאלה שהם חברים בהסתדרות, תלויה בהסתדרות הכללית. אבל ההסתדרות, אדוני היושב-ראש, מקבלת כספים לא רק מחברי ההסתדרות, היא מקבלת גם ממי שאינם חברי ההסתדרות. באמצעות חוק ההסכמים היא גובה את המס הארגוני, ועל המס הארגוני הזה אין דין ואין דין. ואותו חבר שמשלם את המס הארגוני אינו יכול אפילו לבדוק, לבקר, מה נעשה שם.

ואני רוצה, רבותי, לומר לכם כמה מלים. תרשה לי, אדוני היושב-ראש, להקדיש עוד דקה לנושא זה. אני פניתי במשך שנים למזכירי ההסתדרות וביקשתי מהם תשובות לגבי מה שקורה עם הנכסים, עם הכספים, עם כל מיני דברים שאנחנו רוצים לדעת עליהם. אתן לך דוגמה, תשובה על שאילתא של חבר הוועד הפועל של ההסתדרות, שהופנתה למזכיר ההסתדרות; השאילתא היתה על קרן

השביתה, קרן שצריכה להגן על העובדים, קרן שאותה מממנים כלל העובדים במדינת ישראל. מה היתה התשובה, אדוני היושב-ראש, על שאילתא על קרן השביתה, על גודלה והיקפה? התשובה היתה: "אם ימסר דוח כספי על הקרן, ייתכן שמעבידים ינצלו זאת לרעה, ולכן נתונים אלה של קרן השביתה הסגורה לא נמסרים מפאת הסודיות".

הסודיות הזאת הרסה את ההסתדרות. הסודיות הזאת קעקעה את יסודותיה ומוסדותיה של ההסתדרות, הסודיות הזאת מביאה את האנרכיה המוחלטת. ראו זה פלא, מה היה קורה, אילו באמת הייתם מבוקרים, אילו היה לכם היום אומץ הלב להצביע בעד הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית, תראו מה קורה. זוכרים את ולבר? ולבר, מי ששימש בתפקיד מזכיר ההסתדרות המורים, הוכח שהוא איננו בסדר, מתנהלת לגביו חקירה משטרתית, הוא הודח, הוא מקבל פרס – הוא הולך להיות נציג ההסתדרות בלונדון. את פסה אתם זוכרים? פסה היה מנכ"ל קופת-חולים, קופת-חולים זו, ששר הבריאות כבר החליט להעביר לה מאות מיליוני שקלים, פסה הולך לקבל פרס. מה הפרס של פסה, אחרי 4 מיליארדי שקל ההידרדרות של קופת-חולים? נציג ההסתדרות בבריסל.

ועוד דוגמה, אדוני היושב-ראש, ההסכם שנעשה עם ש"ס, שעליו אמרה מבקרת המדינה: "שלטון שנקנה בכסף". וזו התשובה על השאלה שנשאלה קודם – קונים את השלטון בכסף.

לכן, אדוני היושב-ראש, צריך להקים את ועדת החקירה, לאפשר לכנסת לפקח על ההסתדרות, למען ההסתדרות, למען חבריה ולמען כלל אזרחי ישראל.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת שמאי. חברת הכנסת יעל דיין – אינה נוכחת. רשות הדיבור לחבר הכנסת גונן שגב, ואחריו – לחבר הכנסת רן כהן.

גונן שגב (צומת):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אינני מתפלא כלל וכלל על מפלגת העבודה ועל ההגנה הרבה שהיא מעניקה להסתדרות, או לפחות לחלק מחבריה, כי גם אילו הייתי אני בעל כוח כלכלי כל כך גדול, שכל כך עוזר לשמור על השלטון – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, לא כל האומה צריכה לשמוע את הטפיחה שלך על כתפו של השר המתאם.

דן תיכון (הליכוד):

מה דעתך על התמוטטות הבורסה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, אתה מראשית הישיבה לא ישבת. אולי תכבד אותנו קצת בישיבתך?

דן תיכון (הליכוד):

אני רואה שאתה כועס עלי היום.

היו"ר ש' וייס:

לא, אתה כל הזמן בתנועה. נא לשבת. בבקשה, חבר הכנסת גון שגב.

גון שגב (צומת):

אינני מתפלל על ההגנה שמעניקה מפלגת העבודה להסתדרות, כי, כמו שאמרתי, גם אני לא הייתי מוותר על כוח כלכלי גדול ומשמעותי כזה.

כבר דיברו פה על אופן ניהול כספי ההסתדרות, סכום "פעוט" של 2.5 מיליארדי שקל, על חוסר פיקוח, על מינויים כאלה ואחרים של אנשים מוצלחים פחות, או יותר, אבל המפליא ביותר, חבר הכנסת חגי מירום, אתה טוען שההסתדרות, מתוקף הגדרתה, היא גוף וולנטרי. אותו גוף וולנטרי – לא מפריע לך שיש אי-סדרים בקרנות הפנסיה שלו, שמתוך וולנטריות מאות אלפי אזרחים עלולים להישאר בלי פנסיה בעוד חמש שנים, אולי בעוד עשר שנים. לא מפריע לך, שייתכן שאנשים מקבלים טיפול לא ראוי בקופת-חולים של ההסתדרות, אבל זה גוף וולונטרי, לא נבדוק, הרי מתוקף הגדרה הוא גוף וולונטרי.

חגי מירום (העבודה):

— — — זה עוזר לי.

גון שגב (צומת):

זה מפריע לך.

אני חושב שהטיעון על היות ההסתדרות גוף וולונטרי כמוהו כטיעון נגד ועדת חקירה, הוא פשוט טיעון שאני לא הייתי מעלה אותו. זה דבר אחד.

דבר נוסף – לצערי, אני חושב שהצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום פשוט אינה בת-ביצוע. חבר הכנסת סילבן שלום, חלק גדול מהכספים בהסתדרות, כפי שהיום אנחנו כבר קצת יודעים מתחקירים שהתפרסמו בעיתונות – לא יודעים לאן הולך הכסף; אולי הכסף לא מתויק בשום מקום. לכן, אנשי ההסתדרות, כמו שאמר חבר הכנסת שגיא, יכולים להיות רגועים לחלוטין, כיוון שגם ועדת חקירה לא תוכל לעלות על דברים מהעבר.

אבל, לפחות יש להקים ועדת חקירה שתתקן את הקלקולים בהסתדרות, כדי שהמצב בעוד חמש שנים, או בעוד עשור, יהיה פחות גרוע מהמצב שכבר הכינו לנו היום, ומדובר בעיקר על קרנות הפנסיה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רבותי, אתם רואים שאפשר בשלוש דקות, פחות שתיים-עשרה שניות, לומר מה שרוצים לומר.

רשות הדיבור לחבר הכנסת רן כהן, ואחריו – לחבר הכנסת אלי גולדשמידט.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, אני לא מכיר נושא כל כך צודק ואמיתי, שמוצג בצורה כל כך שגויה, כמו במקרה הזה; משום שהביקורת שלי על הנעשה בהסתדרות ידועה ומפורסמת, והיא לא פחותה מזו של חבר הכנסת סילבן שלום, או של אחרים כאן, אולי אפילו רבה יותר. אבל להקים ועדת חקירה פרלמנטרית, פירוש הדבר להקים גוף פוליטי שצריך לבקר את ההסתדרות, שגם היא גוף פוליטי, וזאת לא ניתן לעשות במשטר דמוקרטי. ואם אתה רוצה לעשות מעשה דמוקרטי, אינך יכול לעשות מעשה אנטי-דמוקרטי כדי לחזק את הדמוקרטיה.

עם כל הכבוד, חייבים להבין עקרונות בסיסיים בשלטון דמוקרטי. הכנסת הזאת סירבה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית למלחמת לבנון. עד היום היא לא עשתה זאת, אף ששם נהרגו 650 חיילי צה"ל, וחבריהם הם שמנעו הקמת הוועדה הזאת. אני הצעתי את זה פה, וזה עניין לאומי, שעליו אין עוררין.

אולם אני רוצה לומר: רבותי, הנושא שהועלה הוא נושא אמיתי. מה שנעשה בהסתדרות זה מעשים שלא ייעשו; זה ניהול החברה הציבורית הכי גדולה במדינת ישראל ללא פיקוח, ללא גילוי נאות, תוך אי-ידיעה של מה שקורה שם. איש איננו מסוגל היום לבוא עם רשימת הקרנות שיש בהסתדרות ולומר כמה יש בהן.

אני אספר לכם סיפור, אדוני היושב-ראש, תיפלו מהכיסא. אני מונית להיות, בתור ראש סיעה בהסתדרות, חבר בקרן השביתה. בישיבה הראשונה שאלתי את היושב-ראש: כמה כסף יש בקרן השביתה? אמרו לי: ששש – האויב המעמדי, קרי הליכוד, מאזין. שאלתי: באיזה בנק נמצא הכסף? אמרו: ששש, אל תשאל.

דוד צוקר (מרצ):

זו התשובה הכי קלה.

רן כהן (מרצ):

את התשובה ידעתי, כמובן.

לימור לבנת (הליכוד):

יש בכלל כסף?

רן כהן (מרצ):

אחרי זה שאלתי: באילו תנאים, כמה, מה, מו? אמרו לי: ששש, אל תשאל, משום שזה הסוד הכי גדול.

עכשיו אני רוצה שתראו את ההשוואה. אני יושב בוועדת משנה של ועדת החוץ והביטחון, שעוסקת בסודות הכי כמוסים של המדינה הזאת. יושבים נציגי האופוזיציה ושומעים הכול, כל סודות המדינה חשופים גם בפני נציגי האופוזיציה. זה קורה במדינה, שבה יש דמוקרטיה. אבל כמה כסף יש בקרן השביתה בהסתדרות, זה סוד עוד יותר עליון מהסודות הכמוסים של המדינה. זאת חרפה, זאת בושה, זה שלטון קלוקל, זה דבר שלא ייעשה במדינה מתוקנת. זה מה שנעשה היום בהסתדרות. ואת זה צריך לשנות מן הקצה עד הקצה.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר, שמי שההסתדרות יקרה לו צריך להילחם על כך שבהסתדרות יהיה גילוי נאות של הדברים, חשיפה, ספרים פתוחים. כל הדברים הללו חייבים להיעשות ולהתקיים. אבל לפי הצעת חבר הכנסת סילבן שלום אי-אפשר לקיים את זה, משום שמחר יבואו ויגידו שיש להקים ועדת חקירה להתאחדות התעשיינים ולהתאחדות בעלי בתי-המלון. לא ניתן לעשות זאת במשטר פרלמנטרי, חבר הכנסת סילבן שלום, ועל כן הדבר האחד והיחיד שאותו באמת ניתן לעשות, קודם כול בתוך ההסתדרות, אני מוסר לך, למשל: אני הודעתי לחבר הברפלד – אם עד יום ראשון זה הוא לא מביא את כל רשימת הקרנות, כמה כסף יש בהן, באילו תנאים הוא מושקע, אני הולך לבית-משפט נגדו, משום שהם כפופים לחוק המדינה.

והדבר השני, וזה משפט הסיום ממש: אנחנו חייבים להביא לכך שההסתדרות, בחוק, תהיה מבוקרת, תהיה מבוקרת על-פי חוק מבקר המדינה או חוק דומה, אבל לא ועדת חקירה פרלמנטרית, ולכן אנחנו נצביע נגד ונביא הצעת חוק על-פי מה שאמרתי עכשיו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה, אחרי חבר הכנסת גולדשמידט – חברת הכנסת לימור לבנת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שדי ברור בשני צדי הבית שהנושא של מערכת הכספים וניהול ההסתדרות טעון שיפור. יש כאלה שמדברים בכך בצורה יותר חריפה, יש כאלה שמדברים בכך בצורה פחות חריפה. שביעות הרצון – אני לא חושב שהיא נחלת מישור מחברי הבית הזה.

יתירה מזאת, ופה אני רוצה להתחבר לדברים קודמים שנאמרו: גם העובדה – ואני אומר את זה במלוא הכנות – שההסתדרות מצאה לנכון לשלוח שני חברים שהוזכרו כאן לשליחויות בחוץ-לארץ היתה מיותרת, לא הוסיפה לכבודה של ההסתדרות, וחבל שכך נעשה.

אבל אני רוצה להגיד איזה דבר בקשר לשימוש הפוליטי שאתם, חברי הליכוד, עושים בכל הסיפור הזה, גם כשאתם יודעים שיש אי-נחת אצלנו ואנחנו מתכוננים לתקן את הנושא. אתם מדברים על ועדת חקירה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אנחנו מכוונים לדעת גדולים ורוצים לזרז קצת. הרי אנחנו כבר מסכימים שצריך לשנות, רוצים לזרז את זה.

דוד צוקר (מרצ):

למה תמיד לזרז? למה לא ביסודיות, לאט לאט?

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

עשיתי מעשה ואספתי לפני הישיבה הזאת כמה קטעי עיתונות לגבי חוב של למעלה מ-40 מיליון שקל של הליכוד. אני רוצה לספר לכם, חברי מהליכוד, מה אמר ראש הממשלה לשעבר שלכם, של כל עם ישראל, מטעמכם, אותו ראש ממשלה שאתמול מנעתם את הופעתו בטלוויזיה, שחס וחלילה הוא לא יופיע ויסביר את הישגי הליכוד או מחדלי הממשלה. מה קרה כאשר מיקי איתן וחבריו רצו להקים ועדת חקירה פנימית בליכוד על מנת לבדוק את המחדל הזה, שספקים נשארו בלי כסף כיוון שאתם לא שילמתם להם עבור הוצאות הבחירות ועבור הדברים שהם נתנו לכם בבחירות? – "כאשר היה ברור שההסתבכות הכספית היא קשה ועמוקה החליטה סיעת הליכוד בכנסת למנות ועדת חקירה כדי לבדוק מה קורה, אלא שראש התנועה יצחק שמיר לא אהב את הרעיון. הוא הורה לבטל את הוועדה, ובעקבות הוראתו זו התמנתה ועדת הבדיקה של קופמן ושל איתן". אתם יודעים להחביא את הדברים מתחת לשטיח כאשר זה נוגע במחדלים ובשחיתויות שלכם.

במקום אחר כתוב: "איש אחר החושש ממסקנות – – –"

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת גולדשמידט, אם אתה מצטט תאמר את האמת. הוקמה ועדה, קבעה דוח, פרסמה אותו. היה מאבק, אבל היתה ועדה. גם כאן רוצים ועדה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת איתן, אני מבין שבעקבות ההופעה האמיצה שלך ב"פופוליטיקה" יש לך הרהורי חרטה והיום אתה לא רוצה לדבר באופן אמיץ. אתה יודע היטב שסיעת הליכוד מנעה את ביצוע הבדיקה שאתה רצית אותה, ובראש המתנגדים היה ראש הממשלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה טועה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

דבר שני – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, אתה לא תגיד לי ככה. ועדה הוקמה ודוח פורסם. היה כעס על זה שפורסם הדוח, ועמדנו על כך, אבל הוא פורסם בכל אמצעי התקשורת באומץ לב.

היו"ר ש' וייס:

אפשר יותר בשקט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רוצה לספר לך, חבר הכנסת איתן, מה עשה – – –

רן כהן (מרצ):

גם בהסתדרות יש ועדות.

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רן כהן, חבר הכנסת טמקין, חבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת גולדשמידט, נא לגבש את משפטי הסיום.

דן תיכון (הליכוד):

תראה לי דבר אחד שמתנהל כהלכה בהסתדרות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

"איש אחר החושש ממסקנות הוועדה הוא משה נסים, שר האוצר לשעבר, יושב-ראש מטה הבחירות, שאישר הלוואה מהבנקים בסך 10 מיליון שקל בזמן שהליכוד כבר היה שקוע בגירעון תקציבי. ייתכן שבגלל הלחצים מצד שמיר יעומעמו מסקנות ועדת החקירה."

לימור לבנת (הליכוד):

את מי אתה מצטט? אני לא מבינה, אתה מצטט איזה עיתונאי?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני יודע שלא נעים לשמוע.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה שאתה מצטט כאן זו הולכת שולל ואתה יודע שזה לא אמת, אתה יודע שאלה דברי שקר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, אתה רשום. חברת הכנסת לימור לבנת, את רשומה. תחסכו לכם.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא אומר "יעומעמו", אבל המסקנות לא עומעמו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, תהיה לך הזדמנות להגיב. תנו לחבר הכנסת גולדשמידט לסיים, הוא ממש במשפט סיכום.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לבסוף אומר גורם המקורב להנהלת המפלגה, כי המצב הכספי כל כך חמור שמכירת "מצודת זאב" לא תספיק.

מה שאני רוצה להגיד: הצדקנות שלכם, גלגול העיניים לשמים, הצביעות, ההתחסדות – אינם במקום. זה שיש בעיות בהסתדרות – יש בעיות בהסתדרות, אבל אתם טלו קורה מבין עיניכם, ובשביל זה גם שילמתם את המחיר וירדתם מהשלטון. תודה.

דן תיכון (הליכוד):

זה הדבר הנכון היחיד שאמרת, שירדנו מן השלטון.

היו"ר ש' וייס:

רשות הדיבור לחברת הכנסת לימור לבנת, אחריה – לחבר הכנסת שלמה בוחבוט, ואם הוא לא יהיה – לחבר הכנסת מיכאל איתן. בבקשה.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נכון אמר חבר הכנסת גולדשמידט, שלליכוד יש חובות גדולים ובליכוד לקחו הלוואות כשהמצב כבר לא היה טוב, משום שהיו ערב בחירות, אבל לליכוד, חבר הכנסת גולדשמידט, בניגוד למפלגת העבודה, אין בנק, ולליכוד, בניגוד למפלגת העבודה, אין "כור", ולליכוד, בניגוד למפלגת העבודה, אין הסתדרות כללית, ולליכוד, בניגוד למפלגת העבודה, במשך כל שנות שלטונו, ויש כאלה שאומרים שמתוך – – –

יורם לס (העבודה):

לימור לבנת (הליכוד):

אני מציעה לך, חבר הכנסת לס: הרי אתה הנציג המובהק של הבולשביזם, אז לפחות עכשיו אל תדבר כל כך הרבה.

יורם לס (העבודה):

אני שזוף.

לימור לבנת (הליכוד):

אתה הנציג של הבולשביקים בהסתדרות, אתה באת משם, אתה בעצמך מייצג השקפת עולם בולשביקית, אני מציעה לך באמת – – –

יורם לס (העבודה):

יש הסתדרות עובדים לאומית.

לימור לבנת (הליכוד):

יש הסתדרות עובדים לאומית, יש לה קופת-חולים לאומית, של אנשים שלא רצו במשך כל שנותיהם להיות חברים ב"מונסטר" הזה, שחייבו אותם להיות שייכים אליו, של הסתדרות העובדים הכללית וקופת-חולים. כל האנוסים האלה, שמכריחים אותם להיות חברי קופת-חולים וחברי הסתדרות – – –

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

לימור לבנת (הליכוד):

מרצ, מרצ.

בנימין טמקין (מרצ):

ובהסתדרות שלכם לא מקבלים מימון?

יורם לס (העבודה):

26 מיליון שקל.

חגי מירום (העבודה):

חברת הכנסת לימור לבנת, את פיטרת את יעקב שמאי. מה הוא יעשה מחר בבוקר?

לימור לבנת (הליכוד):

כשתגמרו את המקהלה אני אשמח להשיב.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, תנו לי לבצע חילופי שלטון.

לימור לבנת (הליכוד):

חברי הכנסת, לליכוד יש סיעה בהסתדרות, הליכוד הוא חלק מתוך ההסתדרות, אבל הליכוד הוא לא חלק מכל אותן טובות הנאה, מתוך כל אותן קופות סודיות. הליכוד הוא שומר הגחלת – ואני מוכרחה כאן לומר: ביחד עם מרצ, עם יושב-ראש סיעת מרצ בהסתדרות – שומר הגחלת כדי לנסות להבין מה קורה שם וכדי לנסות למנוע אותם דברים שהתפרסמו בעיתונים.

אני לא מבינה למה אתם קופצים. חבר הכנסת מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

תבקשי מחבר הכנסת שמאי לספר לך איזה מס פוליטי משלמים לו בשקט, ככה, כדי שישתוק. זה חלק מהדברים שצריך לחקור.

היו"ר ס' טריף:

זה הכול על חשבונך.

לימור לבנת (הליכוד):

לא, לא על חשבוני. זה על חשבוננו.

היו"ר ס' טריף:

את הרשית לו.

לימור לבנת (הליכוד):

אם זה על חשבוני – זה על חשבון כל עם ישראל, זאת הבעיה – אז אני מבקשת. אם כך, אני לא רוצה להיות נדיבה על חשבון זמני המועט שקצוב לי כאן.

חבר הכנסת מירום, אני במקומך בכלל לא הייתי אומרת שום דבר ושום מלה על העניין הזה – – –

חגי מירום (העבודה):

למה? להיפך.

לימור לבנת (הליכוד):

עכשיו זה כבר ממש מפריע.

כמי שנמצא בקבוצת חברי הכנסת במפלגת העבודה, שבצדק פעלה למען ההפרדה בין ההסתדרות לבין קופת-חולים, אני אומרת לכם: באומץ עשיתם את זה. תוכיחו שאתם אמיצים גם היום. מה קרה? מה הבהלה הזאת שאחזה פה בכולכם? מה הפחד הזה? מה הגיוס הנורא הזה?

יש דברים לא תקינים, זה פורסם בכל העיתונים. ההסתדרות, נאמר כאן כבר לפני – אני נתלית באילנות גבוהים – איננה גוף וולונטרי באמת, היא גוף שמוכרחים להיות חברים בו. בעצם אין ברירה לאנשים ואין ברירה לציבור העובדים. אז ממה אתם פוחדים? מה החשש הזה? מה האונס הזה שאונסים אתכם, שכופים עליכם? אני לא מבינה מה קופצים כאן.

אדרבה, תקום ועדת חקירה. שמעתי שהבוקר היתה ישיבה של סיעת מרצ, שהחליטה להציע הצעת חוק משלה על החלת חוק מבקר המדינה על ההסתדרות.

קריאה:

כאלטרנטיבה.

לימור לבנת (הליכוד):

אלטרנטיבה. אני הצעתי הצעת חוק כזאת לפני שבועיים, והיא נפלה כאן, במליאת הכנסת, בקולות הקואליציה.

אני מברכת את סיעת מרצ שהגיעה לאותה מסקנה, ואני מברכת אותם חברים במפלגת העבודה שיהיה להם האומץ הציבורי הראוי להתייצב מול הציבור, להסתכל בעיני הציבור ולהגיד: כן, מה שאמרנו לפני שנתיים בוועידת מפלגת העבודה, אנחנו עומדים מאחוריו גם היום ואנחנו בעד בדיקה של ההסתדרות. אין שום דרך אחרת, מוכרחים לבדוק אותה.

לכן אני מציעה לכל חברי הכנסת כאן, מי שלא יכול לעמוד בזה – שילך, שלא יישאר כאן ולא יצביע נגד, אחרת נדע שהוא הצביע נגד.

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר, רצית להעיר משהו?

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

רציתי רק להזכיר שיש הבדל בין צורות שונות של בקרה. ביקורת מבקרת המדינה נטולת שיקול פוליטי.

לימור לבנת (הליכוד):

לכן הצעתי את זה כהצעת חוק לפני שבועיים.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לשר רובינשטיין. חברת הכנסת לבנת, תודה רבה לך.

דן תיכון (הליכוד):

אתה תתמוך – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דן תיכון, אני מבקש בלי קריאות ביניים.

אני מזמין את חבר הכנסת שלמה בוחבוט. איננו באולם. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל איתן, אחריו – לחבר הכנסת עמיר פרץ, ואחריו – לחבר הכנסת רון נחמן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, צריך להיות גם מינימום של יושר אינטלקטואלי כשעולים על הדוכן ומנסים להשיב מלחמה שעה.

עמד פה חבר הכנסת אלי גולדשמידט והביא קטעי עיתונות על מנת לבסס טענה אחת: אנחנו, בנושא ההסתדרות, לא בסדר, אבל גם אתם בליכוד לא הייתם בסדר. אני רוצה להבין את השיטה. האם בזה שאתה מאשים את הליכוד ואומר שהליכוד לא בסדר, זה הופך אותך להיות כן בסדר? זאת אומרת, דבר אחד מוסכם – אלי גולדשמידט מסכים שכל העניין הזה לא בסדר, אלא הוא מנסה להגיד: עכשיו בואו נדבר על הליכוד.

הוא לוקח כתבה שהתפרסמה בעיתון לאחר שסיעת הליכוד החליטה על הקמת ועדה ומצטט ממנה שראש הממשלה לשעבר, מי שהיה אז יושב-ראש הליכוד, מתנגד להקמת הוועדה ולא רואה אותה בעין יפה. אבל מה היתה התוצאה – את זה הוא לא אומר, את זה הוא מסתיר מקהל המאזינים. התוצאה היתה שהליכוד כפה את דעתו, וסיעת הליכוד החליטה שכן תהיה ועדה. אחר כך הוא טוען: אבל אולי היו מעמעמים את תוצאות הוועדה. הוועדה פרסמה דוח. היא בדקה באומץ לב, והליכוד הכה על חטא וידע לתקן את הפגמים. הוא יודע היום, והוא יבחן בכך אם הוא אכן יעשה את הרפורמות שיתבקשו אם משהו לא בסדר אצלו.

ואצלכם, תראו עד כמה אתם מסכנים. אתם לא מבינים כלל מה קורה. קיבלתם מנדט לשנות דברים שאינם בסדר. אתם באים הנה ואומרים: תראו, גם הליכוד לא בסדר. קיבלתם מנדט, כפי שרבין פנה לציבור הבוחרים, לשנות בדיוק בתחום הזה. רבין אמר: אנחנו נביא חוק ביטוח בריאות ממלכתי שינתק את הקשר בין ההסתדרות לבין קופת-החולים. כך אמר רבין, ובזכות זה הוא קיבל מנדט. היום, שנה אחר כך, מה אנחנו רואים? לא רק שלא מנתקים את הקשר בין ההסתדרות לבין קופת-חולים, אלא נלחמים כאן, בניגוד להבטחה לציבור הבוחרים, על הידוק הקשר, על הגברת ההגמוניה של ההסתדרות. נו? זה המהפך? זה מפח נפש לבוחרים, לכל עם ישראל.

כולכם יודעים שיש צורך ברפורמות, איפה הן? אילו באתם הנה שנה לאחר הבחירות ואמרתם: הנה הבטחנו רפורמה בהסתדרות. לא; הבטחנו ניתוק בין קופת-חולים לבין ההסתדרות. לא. אתם באים ואומרים שההסתדרות היא ארגון וולונטרי.

חגי מירום (העבודה):

על זה היה ויכוח.

מיכאל איתן (הליכוד):

היה ויכוח.

אתם מדברים על ההסתדרות כמוסד וולונטרי. אני אתכם. אני טוען שכל העניין הזה, הוועדה וכל המאבקים, באו על מנת שסוף כל סוף ההסתדרות תהיה באמת ארגון וולונטרי. היא תקבל יותר כוח כמגינה על זכויות העובדים כאשר היא תהיה ארגון עובדים ולא ארגון שמתעסק באלף ואחד דברים, ששכח בעצם את המטרה המקורית שלו.

לכן, המשמעות של הקמת הוועדה, המשמעות של הלחצים על ההסתדרות היא אחת ויחידה: יש להפסיק את המצב הזה, שבו מאות אלפי בני אדם במדינה הזאת, שרוצים רק בריאות, הם רוצים שידאגו להם לבריאות, משום כך מחייבים אותם להיות חברים בהסתדרות הכללית, ואחר כך באים הנה ואומרים: לא צריך לעשות שם ביקורת, כי זה ארגון וולונטרי. אם זה ארגון וולונטרי, אני לא יודע מה נקרא ארגון לא-וולונטרי.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך. חבר הכנסת עמיר פרץ, בבקשה, אחריו – חבר הכנסת רון נחמן, ואחריו – חבר הכנסת רענן כהן.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הדיון היום, למרות הדרך שבה הוא מגיע למשכן הכנסת, הוא דיון חשוב. הוא חשוב לכנסת, הוא חשוב לציבור הישראלי כולו, הוא חשוב לחברי ההסתדרות הכללית. אבל יותר מכול הוא חשוב לתנועת העבודה ולהנהגת ההסתדרות. איני יודע איזו החלטה תיפול היום, אך אני רוצה להאמין כי הדיון יהפוך מסמך אזהרה לכולנו.

אנו נמצאים בדקה התשעים ויש לנו זמן שאול לעשות מעשה בעצמנו – בדק בית, שינויים אמיתיים, לפתוח את המערכת, לתת לחברי ההסתדרות תחושה כי הבית שלהם על כל הנכסים, על כל הכספים, הבית הזה נמצא בידיים נאמנות. כי אם לא נעשה זאת בעצמנו יעשה זאת מישהו אחר. ייתכן שלא הכנסת תעשה זאת, ייתכן מאוד שגם לא זקוקים למשטרה, אבל בסופו של דבר ציבור הבוחרים יעשה זאת.

יש אנשים רבים שמתפללים איך ההסתדרות מחזיקה מעמד, איך היא לא מתמוטטת למרות המשברים ולמרות הקשיים. זה לא רק מפני שבכל פעם יש ממשלה שמזרימה לה כסף מחדש, מסייעת לה, ממשיכה לעזור לה להישדר. יש ממשלות ליכוד שהזרימו וממשלות עבודה שהזרימו. כוחה האמיתי של ההסתדרות הוא היעדים שהיא מטפלת בהם, כי אלה יעדים שהמדינה שלנו, בימים האלה, עדיין זקוקה להם – איגוד מקצועי, בריאות, פנסיה ועוד דברים מרכזיים. איש, אפילו הוא איש אופוזיציה, לא ינהג בחוסר אחריות וימוטט את הכול.

אבל צריך לדעת שהדבר המרכזי, המשימה המרכזית של השנים הבאות, שמוטלת על הנהגת ההסתדרות, היא לעבור מהסתדרות כללית של מדינה בדרך להסתדרות כללית של מדינה עצמאית, עם כל המשמעויות, וזה אפשרי. יש מקום להסתדרות כללית גם במדינה עצמאית.

בימים שבהם האבטלה הפכה להיות חלק בלתי נפרד מהשיקולים בשוק העבודה הישראלי; בימים שבהם מערכת הבריאות ההסתדרותית, קופת-החולים הכללית, נאבקת על חייה; בימים שבהם מרחפת סכנת התמוטטות על קרנות הפנסיה; בימים שבהם עולה שאלת מעמדו של האיגוד המקצועי, נוכח העובדה שחברות כוח האדם הן עובדה בתוך כל מערך העבודה הישראלי – בימים אלה זקוקה ההסתדרות לגיבוי ציבורי רחב; היא זקוקה לתחושה של כל העובדים הישראלים שזה ביתם, והם לא ייתנו לאיש להרוס אותו.

אך גיבוי כזה יינתן רק אם נפעל עם מוסר אחד, לא עם מוסר כפול; רק אם נגיע עם ידיים נקיות; רק אם נוכיח לכולם, לכנסת, לציבור הרחב, ובעיקר לחברי ההסתדרות, שאנחנו ראויים שיפקידו בידינו נכסים אלה. והיום אני חושש מאוד, שהדרך להתחברות בין המשימות המוטלות עלינו לבין תחושת הציבור שהוא מסוגל וצריך לתת בנו אמון, הדרך הזו קשה. אני מקווה שהיא עדיין אפשרית.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה, אחריו – חבר הכנסת רענן כהן, ואחריו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

חיים אורון (מרצ):

ואחריו?

היו"ר ס' טריף:

הרשימה ארוכה. אחריו היושב-ראש, ואחריו חבר הכנסת חיים אורון.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, למה לא נמצא כאן השר שיגן על ההסתדרות?

רון נחמן (הליכוד):

השר צריך עכשיו להגן על הבורסה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רון נחמן, אתה פה בשביל לדבר, לא בשביל להשיב על שאלות. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו דנים בנושא מאוד כבד, והוא מינוי ועדת חקירה פרלמנטרית לנושא ההסתדרות. אני רוצה לשאול לא רק את חברי הכנסת, אבל בעיקר את אנשי מפלגת העבודה: מניין הצביעות? "כור", "הסנה", קופת-חולים, קרנות הפנסיה, הקיבוצים, הקרנות הסודיות, כולם כישלון. ואין מי שיבדוק.

עומדים על הדוכן הזה חברי מפלגת העבודה ומדברים. אמר חבר הכנסת יוסי ביילין, שאוי לה, להסתדרות, אם היא תמשיך בדרך שהלכה בה, ויש לנתק את חברי ההסתדרות מהאיגודים המקצועיים, כי הם יביאו לחיסולה של ההסתדרות. וביום שני הקרוב עומד שר הבריאות חיים רמון להגיש הצעת חוק, ובה נשמרת הזיקה בין קופת-החולים להסתדרות. מי יבקר אותם? מי יבקר את ההסתדרות, את ארגוניה, את אורגניה, את חברותיה?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת צוקר, אודה לך אם תשב.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת דדי צוקר, הייתי רוצה לשאול אותך, כיושב-ראש ועדת החוקה: האם הדבר עומד באמות-המידה של שלטון החוק, שעל-פיו כל גוף במדינת ישראל אשר מקבל כסף ממדינת ישראל עומד לביקורת של מבקר המדינה, ואילו ההסתדרות איננה עומדת לביקורת הזאת?

דוד צוקר (מרצ):

לענות?

רון נחמן (הליכוד):

גם קופת-חולים, גם קופות הגמל, גם האורגנים של ההסתדרות, אף אחד מהם אינו עומד לביקורת של מבקר המדינה. זו לא איזו עמותה קטנה לצורך בחירות – – –

דוד צוקר (מרצ):

אתה רוצה תשובה?

רון נחמן (הליכוד):

תיכף. זאת לא איזו עמותה לצורך תרבות. זו מדינה ב'. ושר האוצר מדבר על הפרטה. הוא מפריט את נכסי המדינה שבהם יש ביקורת של מבקר המדינה, ומעביר אותם דרך קופות גמל, כמו בנק הפועלים, עם גרעין שליטה, לבנק הפועלים, תחת פיקוד ההסתדרות. ואין ביקורת. מי יבקר?

יש לזה מלה אחת, כפי שאמר בזמנו מזכיר מפלגת העבודה: ההגמוניה של תנועת הפועלים. בעצם מה שעושים כאן זה לקחת נכסים של מדינת ישראל, להעביר אותם דרך הפרטה, בלי ביקורת, להסתדרות, ותחת אותו ארגון גדול, עם זרועות כמו תמנון, בכלכלה, בגופים שונים, חברתיים וכלכליים, להגיע למצב שבו הגוף, התמנון הזה, שולט בכל אחד ואחד מתושבי מדינת ישראל. זו המשמעות לכך שאין ביקורת.

על כן, חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, לא יכול להיות מצב שבמדינת ישראל יתקיימו שתי מדינות: זו שפועלת במסגרת שלטון החוק ויש עליה ביקורת של הכנסת, של מבקר המדינה ושל הגופים האחרים המבקרים; ותקום מדינה, כמו שהיה לפני 1948, המדינה בדרך והמוסדות בדרך, ועליהם לא תחול שום בדיקה, שום ביקורת, שום דבר.

לכן אני פונה אליכם, חברי הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום, שמעתי את אשר אמרת, אתה וקבוצת חברים; נראה אתכם תומכים יחד היום בהצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום, להתחיל לנקות את האורוות האלה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת זיסמן.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אתם, חברי מהליכוד, לא באים ביום הזה בידיים נקיות, כשאתם תובעים ביקורת או ועדה פרלמנטרית שתחקור את ההסתדרות. הכנסת בעצם איננה ממונה על ההסתדרות, ולכן היא אינה יכולה להקים שום ועדת חקירה. ואם היא רוצה להקים ועדת חקירה, בואו נתחיל בדברים של הליכוד עצמו, כמו כל מה שקשור לקרן תל-חי. אני חושב שאסור לנו לשכוח את מה שהיה שם, את כל ההסתבכות שהיתה.

דוד מנע (הליכוד):

בקרן תל-חי החזירו את כל החובות.

רענן כהן (העבודה):

תמיד אתם מחזירים את החובות, ותמיד אתם חיים בחובות. אבל אל תשכחו מה שהיה בקרן תל-חי
— — —

רון נחמן (הליכוד):

בוא נעשה הסכם על בסיס הדדיות, קרן תל-חי וההסתדרות.

חגי מירום (העבודה):

ההבדל בין קרן תל-חי ובין ההסתדרות — — —

רון נחמן (הליכוד):

— — — הוא כזה גדול, גדול מאוד.

רענן כהן (העבודה):

אל תשכחו את ההסתבכות הכספית של הגזבר שלכם, עצמון. אל תשכחו שאתם לא החזרתם את כל הכספים במערכת הבחירות, ואת ההסתבכות שמסביב לזה. לכן אני פונה אליכם ומבקש מאוד: צדק ייעשה לכול, תבדקו קודם כול בביתכם שלכם, ורק אחר כך תבואו לכאן לתבוע ועדת חקירה פרלמנטרית.

אני מסכים שלהסתדרות יש הרבה חסרונות, והיא בהחלט צריכה לחקור את עצמה. והיא עושה כן. אבל, עם זאת אסור לנו לשכוח, חברי מהליכוד, שההסתדרות היא הגוף היחיד במדינה המגן על העובדים. להסתדרות היו הרבה מוסדות והרבה הצלחות, כמו קופת-חולים, שהופיעה בכל מקום, בכל אזורי הפיתוח. מפעלי ההסתדרות הוקמו בשנים הקשות ביותר, כדי לחזק ולבצר את עוצמתה של מדינת ישראל.

אני חושב שמה שאתם עושים הוא דבר חמור מאוד מבחינת העתיד. על-ידי השימוש במושג ועדת חקירה אתם שמים את המושג הזה ללעג. אתם פוגעים במושג ועדת חקירה. אתם משתמשים בו רק למטרת ניגוח ולמטרות פוליטיות. אבל אינכם חושבים שעל-ידי שימוש יתר במושג הזה של ועדה פרלמנטרית אתם הופכים זאת לדבר שחוק ולא רציני, וזאת כאשר אנחנו צריכים להשתמש בכך לאותם נושאים חשובים שמדינת ישראל באמת זקוקה להם, כמו למשל ועדות חקירה מסוימות בתחום הממלכתי, בנושאים שיש להם באמת השלכות על כלל החברה במדינת ישראל.

לצערי, כפי שאמרתי בפתח דברי, אתם באים לדיון הזה בידיים לא נקיות, אתם מחפשים רק ניגוח פוליטי, וחבל שאתם משתמשים בכנסת ובמליאה למטרות האלה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת חיים אורון, אחריו – חבר הכנסת אברהם בורג, ואחריו – חבר הכנסת דוד צוקר.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום מטרתה איננה הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית. במשך עשרות שנים ניסו אנשי חרות, הליכוד של היום, להתחרות בהסתדרות הכללית והקימו הסתדרות משלהם שנקראת ההסתדרות הלאומית. ההסתדרות הלאומית נשארה זעירה, קטנה, בלי שום ביקורת, ולא הצליחו לפגוע בעצמאותה של ההסתדרות הכללית.

לאחר שנים היה זה ראש הממשלה בגין, זיכרוננו לברכה, שאחרי מאבקים שכנע שצריך להיכנס להסתדרות הכללית על מנת להרוס אותה מבפנים, ובמשך שנים יש אופוזיציה של הליכוד, וראש האופוזיציה הוא חבר הכנסת שמאי. אם אתה מאשים, אתה צריך להאשים אותו בחוסר מעש, באוזלת יד של האופוזיציה הזאת, שהכול פתוח בפניה. פה בפני הכנסת נאמר שהם לא יושבים. הם יושבים בוועדת התקציב. אני הוא זה שלפני שנים רבות, כמזכיר מפלגת העבודה בירושלים, דאגתי שהאופוזיציה של הליכוד תשב בוועדת הכספים של מועצת פועלי ירושלים. הם יושבים בקרן השביתה.

ההסתדרות היא לא רק גורם וולונטרי. יש גורמים וולונטריים רבים ומגוונים במדינת ישראל. זה חלק מהמשטר הדמוקרטי. זה ציבור וולונטרי דמוקרטי, ומשום שהוא דמוקרטי, בגלל רוח המחשבה שלו, מגוון החברים שלו, הפלורליזם שבו, הוא מטרה מתמדת להרס מצד האופוזיציה הראשית במדינת ישראל – הליכוד. אחרי שנכשלתם כל השנים והיתה ירידה בכוחכם גם בבחירות האחרונות להסתדרות, ואולי אתם מבינים שגם בפעם הבאה, במאי 1994, אין לכם סיכוי לכבוש את ההסתדרות מבפנים, אתם מחפשים עכשיו, בדרכים פרלמנטריות ואחרות, להשיג את מה שלא השגתם כל השנים.

ההסתדרות היא גוף וולונטרי שעומד לבחירה. היא שואבת את כוחה מן הבוחר. מתי היו בחירות בהסתדרות הלאומית בפעם האחרונה? בכלל, שנים לא היו בחירות גם בליכוד. סוף-סוף עשיתם

ועידה ובחרתם מוסדות. הבחירות הדמוקרטיות האלו מאפשרות לבוחר ההסתדרותי לשנות, להחליף הנהגה, לרענן הנהגה.

איש מאתנו בסיעת מפלגת העבודה, אני לא מכיר אחד שחושב שההסתדרות לא צריכה לשנות את עצמה, לחולל רפורמות בתוכה. כולנו, למשל, בעד חוק ביטוח בריאות ממלכתי. חוק ביטוח בריאות ממלכתי שהגשתי לכנסת, הראשון שהגיש אותו בכנסת הזאת, מדבר על העברת הבריאות לידי הממשלה, אבל בתנאים מסוימים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זיסמן, עליך לסיים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

תיכף אסיים. אבל, כל עוד המדינה לא לקחה את הבריאות לידיה, היא צריכה לשלם בשביל השירות הזה, כי היא מחויבת, יש לה האחריות לבריאות של התושבים. אנחנו נדון על החוק ויש גם סעיפים שנשכים עליהם, חבר הכנסת סילבן שלום. אתה קורא ל-2.5 מיליארדים תשלום למטרות לא ידועות? תפרט זאת.

חבר הכנסת שמאי כנראה מפחד להיות בישיבה. כי אם מישהו הגיע לזה שהאופוזיציה בהסתדרות והליכוד מחפשים את הדרך הזאת כדי לנגח את ההסתדרות, זה הכישלון של הליכוד בראש ובראשונה.

אין לי אפשרות להמשיך, אבל אני רוצה לומר, אין כמו ההסתדרות הכללית וחיוניותה דווקא ב-1993, מבחינת הצרכים החברתיים והלאומיים, כי בראש ובראשונה היא תנועה חברתית, שבלעדיה מדינת ישראל לא היתה נראית כפי שהיא נראית היום. אם אנחנו שואפים שמדינת ישראל תהיה מדינה עם חברה יותר צודקת ויותר שוויונית – רק באמצעות הסתדרות חזקה ועצמאית נוכל להשיג זאת.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה, אחריו – חבר הכנסת אברהם בורג, ואחריו – חבר הכנסת צוקר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ואם הם אינם?

היו"ר ס' טריף:

נמשיך. אחריהם – חבר הכנסת יגאל ביבי. כולם בהמתנה. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין יותר מדורשי טובתה של ההסתדרות שנאבקים ותובעים זה שנים שינוי בתחומים רבים בדרכה, באורחות חייה וגם באורחות ניהולה.

אבל, חבר הכנסת סילבן שלום, אני לא חושב שתקבל את זה כפגיעה אם אומר, שאתה לא דווקא מדורשי טובתה של ההסתדרות. אולי היית מוכן שהיא תתקיים, אבל במתכונת שונה לחלוטין. יש חלק בוויכוח שהוא של מי שרואים עצמם כאנשי ההסתדרות. הוויכוח לגיטימי ככזה, הוא צריך להתקיים בתור שכזה, ויכול להיות שבמסגרת כזאת אני אשמיע דברי ביקורת חמורים לא פחות מחלק מהדברים שנשמעים על-ידי החברים שדורשים היום לפתור את השאלה באמצעות ועדת חקירה.

אבל, איזו ועדת חקירה אתם צריכים? אם יתברר שההסתדרות זכה כבודלח, מה שהיא לא, וכל פעולותיה תקינות במאה אחוז, מה שאני לא בטוח, אז אתם תקבלו את ההסתדרות ומעמדה הציבורי? זאת הבעיה שלכם? הבעיה שלכם היא באמת האם ועדת התקציב של ההסתדרות מתנהלת כדין? ואני חושב שהיא צריכה להתנהל באופן קיצוני שונה מאשר עכשיו. אבל כשהיא תתנהל כדין, זאת תהיה בעייתכם עם ההסתדרות.

יש לכם ויכוח היסטורי, במקרה הזה המושג "היסטורי" הוא נכון, לגבי תפיסת ההסתדרות כאחד המרכיבים של הישות הציונית בטרם המדינה, ובמדינה הקיימת לאחר קומה. לתפיסתי, יש מקום למסגרת של התארגנות עובדים חופשית וולונטרית במסגרת של הסתדרות. לכן אני נגד חובת החברות, אבל אני בעד קופת-חולים של ההסתדרות עם זהות ברורה, עם אחריות ציבורית ברורה. אתם הופכים את הכול ביחד.

חבר הכנסת רון נחמן מנה פה את כל מחדלי ההסתדרות.

דן תיכון (הליכוד):

אני כתבתי את הרשימה הזאת. יש לך הערות בקשר לרשימה הזו?

חיים אורון (מרצ):

אני מברך אותך על הכניסה, חבר הכנסת תיכון. לא ידעתי שכתבת.

דן תיכון (הליכוד):

אני שומע אותך. יש לך הערות? אתה מתנגד למה שהוא אמר?

היו"ר ס' טריף:

יש לך עוד 15 שניות, וזה בדיוק הזמן לומר שני משפטים.

חיים אורון (מרצ):

אני יודע, למשל, שוועדת הכספים, בהשתתפותך ובהשתתפותי, קיימה אין-ספור דיונים בעניין "כור". לא שמעתי שחבר כלשהו מטעם הליכוד הציע להקים ועדת חקירה, ובגלל צנעת הפרט לא אנקוב פה בשמות מפעלים, לא הסתדרותיים, שוועדת הכספים עזרה להם. יש לנו כלים שבאמצעותם בחנו את "כור" ובחנו מפעל א', ב', ג' וד'. אם בחינתנו את נושא "כור" לא היתה תקינה, חבר הכנסת תיכון, אנחנו, כחברי ועדת הכספים, אחראים לכך. איזו ועדת חקירה צריכה לבדוק את "כור"?

דן תיכון (הליכוד):

על "כור"?

חיים אורון (מרצ):

ברשימה שהכנת לרון נחמן הופיעה גם "כור".

דן תיכון (הליכוד):

בוודאי. השם הראשון זה "כור".

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש. זמנו תם ואין זמן לוויכוחים. חבר הכנסת אורון, אבקשך לסיים.

חיים אורון (מרצ):

אם אתה כחבר כנסת, יחד אתי, כאשר אישרת את תוכנית ההבראה של "כור" – אחת הדוגמאות המוצלחות בתוכניות הבראה – חשבת שהעברת כספים שלא כדין או שלא בצדק, אתה ואני מעלנו בתפקידנו.

דן תיכון (הליכוד):

אני חושב שלא נתנו דבר דומה למפעלים אחרים שהסתבכו.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת תיכון, אני מבקש, תואיל בטובך.

חיים אורון (מרצ):

יש כלים, וקרנות הפנסיה של ההסתדרות מבוקרות על-ידי מבקרת המדינה – –

דן תיכון (הליכוד):

לא נכון.

חיים אורון (מרצ):

– – ועל-ידי האגף לשוק ההון, ובדין מבוקרות. אבל אתם בעצם לא עוסקים בנושא שיפור הבקרה של פעולת ההסתדרות. אם דרוש שיפור הבקרה, ודרוש שיפור הבקרה, אני שותף להצעות כאלה.

אתם מנהלים פה ויכוח נוסף על ההסתדרות, משום שאתם, בצדק, רואים בהסתדרות הכללית, עם כל מכאוביה, מרכז כוח ומרכז כובד שעומד מול כל מה שאתם מבטאים בארץ הזאת מאז ועד עכשיו. בואו ננהל את הוויכוח הזה ברמה האידיאולוגית, ברמה הפוליטית, במערכות בחירות, על-ידי ניסיון לשכנע את הציבור שדרככם צודקת ולא דרכנו, אבל הורידו את הסיפור הזה של ועדות חקירה, כאילו השאלה היא מינהל תקין. הוויכוח הוא אידיאולוגי, נקיים אותו במסגרת הזאת, ושם, על-פי תוצאות הבחירות, לפחות עד היום, ידכם על התחתונה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ס' טריף:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה, הצעת חוק כרטיסי חיוב (תיקון), התשנ"ג–1993. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה.

הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת ליקויים שנתגלו בניהול כספי ההסתדרות

הכללית על-פי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת

היו"ר ס' טריף:

אנחנו ממשיכים בדיון. חבר הכנסת אברהם בורג איננו. חבר הכנסת דוד צוקר, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יגאל ביבי.

יוסף בא-גד (מולדת):

אולי אפשר לפרסם את רשימת הדוברים?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת בא-גד, אתה במתח? נשמח אם תיגש לברר את הדבר כאן.

יוסף בא-גד (מולדת):

אולי אפשר לתלות את הרשימה על הדלת?

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך על ההצעה. חבר הכנסת צוקר, בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הציניקים בוודאי יאמרו, שחבר הכנסת סילבן שלום עושה טעות גדולה, שכן אם הוא מבקש באמת לרפא את פגמיה ואת תחלואיה של ההסתדרות, הוא עוד עלול לכרות את הענף שהליכוד יושב עליו הרבה שנים. אני לא מעלה בדעתי עכשיו בעל ברית יותר בטוח, כמעט נצחי לליכוד מאשר הביצועים של ההסתדרות.

הציניקים יאמרו: האם סילבן שלום באמת מבקש להשאיר את תנועת העבודה בשלטון? כי אכן במשך שנים, צריך להודות בזה – אני אומר את זה בפני המחנה שלנו – הביצועים של ההסתדרות, אמות המידה שעל-פיהן היא נוהגת במשק ובאיגוד המקצועי שימשו ארגומנטים נגדנו, ובצדק.

כן, היה פה חזון גדול, היה פה מפעל גדול, חלקה של ההסתדרות בהקמת היישוב והמדינה באמת לא יתואר, ואני לא אומר את זה בציניות. אבל היום, בעשר, ב-20 או ב-25 השנים האחרונות – לא.

אולי באנו על שכרנו, דווקא אנשים שרואים אותם כחלק מתנועת העבודה, באנו על שכרנו בקיום הדיון הזה היום. מתוך שלא לשמה בא לשמה. אני מקווה, ממש מקווה שמי שמנהיג את ההסתדרות וקברניטי משק העובדים והאיגוד המקצועי מקשיבים לדיון הזה היום, והם ידעו שהם נותרו כמעט בלי בעלי ברית פה באולם הזה. אנשים שמחייבים קיומו של איגוד מקצועי, אנשים שחושבים שההסתדרות ביסודה היא עניין רציני, חשוב, גם הם לא יתמכו בהנהגה הזאת, לא יתמכו באמות המידה שעל-פיהן היא נוהגת, בדרך ניהולו של המשק הזה. אין לכם, אנשי ההסתדרות, אין לכם כמעט בעלי ברית בבית הזה. גם מי שרוצה להיות בעל ברית שלכם, אתם עושים הכול כדי שלא יהיה בעל בריתכם.

ואז באה הטענה מאחורני נטורי קרתא: תראו, זה ארגון וולונטרי, אסור לגעת בו. סליחה, האם המדינה לא נוגעת בארגונים וולונטריים? היא לא חודרת לקרביהם של ארגונים וולונטריים, אפילו קטנים יותר? בואו נחפש אנלוגיה. כבר אמרתי את זה היום, חלק מהחברים שמעו את זה, סליחה שאני משעמם אתכם. מדינת ישראל, כנסת ישראל החליטה לחדור לעומק של ניהול העניינים במפלגות – ארגון וולונטרי מובהק שמדינות מהססות וחושבות שבע פעמים לפני שהן מתערבות בנעשה בתוכו. המדינה תמנע עצמה מלהתערב בארגון שמקיף מאות אלפי מפרנסים, יותר ממיליון מפרנסים, 3-4 מיליוני מבוטחים בביטוח בריאות, חברים בקרנות פנסיה במצב שבו הן נמצאות?

חגי מירום (העבודה):

דוד צוקר (מרצ):

על אחת כמה וכמה. מדינה שחשבה שאסור למפלגות להתנהל בעצמן והן חייבות בקריטריונים כלליים, בהבטחת אמות מידה מסוימות, בטוהר כפיים, ברמת ניהול מסוימת, חובה עליה שלא להשאיר את ההסתדרות והאורגנים שלה סגורים בפני ביקורת ציבורית, בפני אור השמש, בפני גילוי מלא, מתוך אמות המידה שהמדינה אימצה לעצמה. מדוע אמות המידה בארגון וולונטרי חייבות ליפול במידת החומרה שלהן מאמות המידה שהמדינה אימצה לעצמה? למה?

חגי מירום (העבודה):

שקיפות.

דוד צוקר (מרצ):

נכון, שקיפות. חבר הכנסת מירום, למה אני לא יודע כמה כסף מגיע למפלגה שלי בהסתדרות? אני רוצה לדעת מהם מאה האחוזים שמהם מחלקים לך, לי ולו, על-פי חוק. למה שלא אדע את זה, זה סודי? מי שנכנס לארתור ישראלוביץ יוצא ועוד חייב לו משהו.

דן תיכון (הליכוד):

מותר לשאול שאלה?

היו"ר ס' טריף:

לא. הוא חייב לסיים את דבריו.

דוד צוקר (מרצ):

גם אם ועדת חקירה פרלמנטרית אינה הכלי המתאים, אני מציע לכנסת להתאחד על דבר שיש לי הרושם שגם מציע ההצעה יקבל – להפוך, אם באמצעות חוק ואם וולונטרית, את ההסתדרות על כל האורגנים שלה לגוף מבוקר. שקיפות, גילוי מלא, הכול פתוח לאור השמש.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

מבקר המדינה – – –

דוד צוקר (מרצ):

אמרתי גוף מבוקר, והכוונה היא שמבקר המדינה יכול להיכנס לכל פינה, חשוכה כמוארת, ולהציג הכול לאור השמש.

היו"ר ס' טריף:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל ביבי, אחריו – לחברת הכנסת ענת מאור, אחריה – לחבר הכנסת שאול יהלום, ואחריו – לחבר הכנסת יוסף בא-גד.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, סיעת המפד"ל תצביע נגד ההצעה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית – לא מפני שאנחנו חושבים שבהסתדרות הכול בסדר; לא מפני שחשבנו שלא היו פרשיות, לא היו בעיות, לא היו ליקויים שצריך לתקן אותם.

המפלגה שלנו חושבת שלא רק המפלגות קיימות, לחברה בריאה צריכים להיות גם גופים וולונטריים. המפלגה שלנו איננה רק מפלגה, היא גם תנועה. היא חושבת שבמדינת ישראל, מדינה שקולטת עלייה, מדינה שיש לה חברה כה מסובכת עם ויכוחים גדולים, חייבים לפתח גם דברים ייחודיים, גם תנועה, לא רק מפלגה יבשה, פוליטית, צרת אופק. היא חושבת שהייחוד של החברה הישראלית הוא בכך שיש תנועות שדואגות לחברים שלהן בתחום התרבות, בתחום הספורט ובתחומים אחרים; אנחנו דואגים גם בתחום הרוח ובתחום היהדות.

לדעתי, ההסתדרות תרמה רבות. קל מאוד לבוא ולתקוף את ההסתדרות. ברור שמפעלים סובלים, לפעמים פושטים רגל. כך גם מוסדות ומפעלים של ההסתדרות. האם גופים פרטיים לא פשטו רגל, לא היו להם בעיות? בגלל בעיות כאלה לזרוק את הכול? להסתדרות לא היה חלק גדול בגיבוש החברה בישראל, במתן שירותים, בפעילות? נכון, גוף שקיים הרבה שנים יש בו ליקויים, הוא אפילו מסתאב. אני שומע כאן את הדוברים גם משמאל, יש מגמה, רואים אותה בשנים האחרונות – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אלה הם לא שמאל. הם שמאל ימין.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

במדינת ישראל זה התבלבל. נקטנו עמדה מאוד מאוד אחראית.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אולי לא אהיה פופולרי, היום להיות פופולרי במדינה זה – "עליהם", להתקין. אני חושב שההסתדרות עשתה גם משהו טוב במדינה. היא יצרה את קופת-החולים ונתנה שירות טוב. אני לא יודע אם לא יתגעגעו עוד לשירותים של קופת-חולים כשיצטרכו ללכת לפקיד ממשלתי ולבקש אישור לכל דבר. ההסתדרות פעלה בתחומים רבים, בתחום התעשייה, התעסוקה, העבודה. ברור שכולנו קוראים להסתדרות להתייעל, להצמצם, לעשות את העבודה. ואני חושב שעושים את זה.

אין מקום להקים ועדה פרלמנטרית לנושא זה בלבד. אילו הציעו לחקור בנושאים רבים אחרים, ניחא. חסרים נושאים שצריך לחקור אותם? לא הייתי רוצה שנתחיל בתהליך הזה. אתה יודע איך אתה מתחיל אותו, אבל אתה לא יודע איך אתה מסיים אותו, אתה יודע שהיום אלה בשלטון ומחר אלה בשלטון.

לכן אני חושב שצריך להיזהר בדברים האלה. יכול להיות שיש תנועות, מפלגות שהן מפלגות, אין להן תנועות. אולי לא בנו מפעלים. קל להם היום. אני חושב שלא לה שישו ולא לה שבנו צריך לתת קצת קרדיט, גם אם היום יש בהם ליקויים כלשהם. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה; אחריה – חבר הכנסת שאול יהלום.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, ההצעה שהובאה לפנינו היא לא הצעה שעניינה מכשיר או אמצעי, אלא היא דנה על המהות ועל הוויכוח הפוליטי. יכולה להיות ביקורת; מותר שתהיה ביקורת וצריכה להיות ביקורת על ההסתדרות כמו על כל גוף אחר. אבל אין פה שאלה של מינהל תקין ואין פה דאגה לביקורת, אלא שאלה של השקפה.

אני, ללא ספק, תומכת בכך שכל גוף ציבורי, יהיה ממלכתי, יהיה וולונטרי, יהיה מפלגתי, צריך שיהיה בעל רמה של ביזוריות, בעל רמה של דיווח, בעל רמה של בקרה ובעל רמה של ביקורת. לפיכך, כל גוף חיצוני שההסתדרות תציע מקובל עלי. אני חושבת שזו אמת מידה שצריך לאמץ.

אלא, אני חוזרת ואומרת, שההצעה והביקורות שאנחנו מקבלים מהליכוד, כמו גם מבית, היא לא הצעה שעניינה מינהל תקין אלא הצעה פוליטית בהשקפה. המחלוקת היא, האם האדם העובד הוא

הבסיס שעליו עוברת ואתו נישאת רכבת הצמיחה של המשק, או בעלי ההון והבורסה. כדאי להפנות רבים, גם מתנועתי מרצ, אל שירו של ברכת, על הגנרל שעליו לזכור שיש אתו חיילים ויש אתו אנשים שעומדים ומקדמים אל הניצחונות, והם אלה שמקדמים את הכלכלה של כולנו. מי שרוצה לפגוע לפגוע בהם מציע ועדת חקירה.

מי ששמע אתמול בטלוויזיה את יושב-ראש הליכוד שמע את השנאה. הוא הזכיר את "כן, לשבור" של ז'בוטינסקי. לא רוצים ועדת חקירה, רוצים "כן, לשבור". אני אומרת שזה לשבור את האדם העובד, את האשה, את כל אלה שהם בעצם הבסיס והלב של כל הצמיחה הכלכלית והפילוסופיה של האדם היוצר והעמל.

הוויכוח השני הוא בעניין זכויות עובדים וזכויות מנהלים. פילוסופיות חדשות מופיעות חדשות לבקרים: תחרות, עידוד היזמות. אנחנו כולנו בעד זה, אך השאלה היא, האם זה מהווה לגיטימציה לפערים; השאלה היא, האם מי שבמינהל צריך להשתכר פי כמה וכמה מונים, האם "השמים הם הגג", האם אין תקרה לפערים?

הפילוסופיה השלישית היא פגיעה במדינת הרווחה. פרופסור דורון, שעשה מחקר על מדינת הרווחה והשחיקה שלה במדינת ישראל, בעצם טבע את מטבע הלשון – שהעילית השלטת עכשיו בונה אידיאולוגיה שתצדיק את העובדה שהם הנהנים מהרווחים ומהתועלות הכלכליות.

לפיכך, אני בהחלט בעד ביקורת ובקרה. אך אני קובעת שההצעה היא קנטרנית, והיא באה מדאגה למינהל תקין. אין שום סיבה שהצעה כזאת תעבור בכנסת ואין שום סיבה שניתן יד ל"כן, לשבור".

מאידך גיסא, אני אומרת גם לעמיתים מבית: ביקורת היא הכרחית. אם ההסתדרות לא תשנה את עצמה, ובצורה רצינית, ואם לא תהיה דמוקרטית וביזוריות ודאגת אמת לעובדים ומאבק על הקטנת פער השכר ודאגה לנשים עובדות – וההסתדרות לא נאבקת מספיק על צמצום הפערים – זה לא יהיה לטובתה.

לחברי מאותה סיעה, חבר הכנסת דדי צוקר – לא די בזכויות אזרח. צריך לדאוג גם לזכויות אדם. מינהל תקין לא יכול להיות, בשום אופן, עטיפה כנגד המאבק על צדק חברתי.

אנחנו מכירים את הסיפור, שלאדם יש כל הזכויות הפוליטיות, אבל יש גם "זכות לישון מתחת לגשר". זה חלק מהמאבק הפוליטי של ישראל 1993. נכון שהליכוד מציע היום ועדת חקירה. אך הוא יצר את הפערים האלה. אם תנועת העבודה לא תדע להתמודד בצורה נאותה יחד עם ההסתדרות, אל נתפלא אחר כך אם אותו בוחר, שהעניש את הליכוד אשר יצר את הפערים, יעניש את תנועת העבודה, שלא מרפאה חולי חברתי זה.

אני מקווה שההסתדרות ביוזמתה תמצא את הצעדים לקדם את עצמה, ושהכנסת לא תיתן יד למדיניות שפילוסופית מצדיקה פערים ויוצאת נגד האנשים העובדים, שהם המרכבה שבזכותה מתרוממת הצמיחה הכלכלית והחברתית.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת יוסף בא-גד.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום להקמת ועדת חקירה פרלמנטרית נובעת ממניעים, אני מניח, כפולים, גם מגישה פוליטית שלא רואה חשיבות גדולה בקיום ההסתדרות, וגם לגופו של עניין מבחינת הנושאים המתפרסמים יום-יום על ההסתדרות.

כאשר עולה תביעה כזאת, היתה צריכה לקום ההסתדרות, המתנגדת לוועדת חקירה פרלמנטרית, ולהציע באופן פומבי שורה של הצעות בכל הנושאים שבהם נתגלו ונחקרו ופורסמו הפגמים; היתה צריכה לכנס את מוסדותיה, הוועד הפועל שלה, הוועדה המרכזת שלה, לבוא ולומר: אני עושה את התיקונים האלה והאלה, אחד לאחד.

לו היתה ההסתדרות עושה כך, ולו הציעו זאת דובריה כאן, חברי הכנסת שהם חברי ההסתדרות הכללית ומאמינים בצדקת קיומה ודרכה, היה ניטל העוקץ מתביעתו של חבר הכנסת סילבן שלום. זה גם היה מחזק בחברים, שאולי אינם בדיוק חברי ההסתדרות, אבל מזדהים עם הרעיון החברתי של ההסתדרות, את הרצון להתנגד להצעה ולתמוך בקיום עצמאי של ההסתדרות, עד כדי חוסר ביקורת של ועדה פרלמנטרית חיצונית.

אבל, אני קובע שנכח כל הדברים והתחקירים שמתפרסמים על ההסתדרות, ההסתדרות אינה עושה דבר מרכזי ובעל משמעות לתקנם.

הנושא המרכזי שעלה לאחרונה, גם בדוח מבקרת המדינה האחרון, הוא קרנות הפנסיה. קרנות הפנסיה נמצאות בגירעון של עשרות מיליארדים, גירעון שיביא להתפוצצות באחת השנים הקרובות. לו היתה ההסתדרות מציגה תוכנית הבראה שמחייבת אותה, בלי לסמוך רק על ממשלת ישראל, היה הדבר עומד כתריס בפני הצעות של הקמת ועדת חקירה, מול דוח מבקר המדינה כל כך קשה בנושא קרנות הפנסיה.

אבל ההסתדרות מתחמקת כל הזמן ואומרת שאפשר לחשב אחרת, שהחשובים של האוצר אינם נכונים, שיש קריטריונים אחרים, ובתוך זה עומד הסכום של 300 מיליון שקל – שזה אומנם חלק קטן בגירעון, אבל בכל זאת אין לזלזל ב-300 מיליון שקל, שהם סכומים שהועברו לחברת העובדים לקניית איגרות חוב לא צמודות, ומבקרת המדינה בשני דוחות אומרת שהסכום הזה צריך להיות מוחזר על-ידי חברת העובדים לקרנות הפנסיה, וההסתדרות אומרת: לא אחזיר. הכסף נעלם, הכסף אבוד.

אדוני היושב-ראש, אני נאלץ לסיים. יש לי רשימה של דברים, אבל אסיים במשפט אחד: אם ההסתדרות רוצה באמת ובכנות לעמוד כגוף וולונטרי ועצמאי, ולבוא ולומר שאין מקום להקמת ועדות

חקירה פרלמנטריות וחיצוניות, קודם כול עליה לא להתקיף אחרים ולא למצוא פגמים במפלגה זו או אחרת, אלא לקחת את עצמה בידיים ולתקן את כל הפגמים שמתגלים חדשים לבקרים.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת יוסף בא-גד, אחריו – חבר הכנסת יורם לס, ואחריו – חבר הכנסת דוד מנע.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתחילת דברי אני רוצה להביע מחאה חריפה על כך שסירבו לאשר לי הצעה דחופה לסדר-היום בעניין ה"קטיושות" בגליל.

היו"ר ס' טריף:

זה ערעור לוועדת הכנסת, אדוני. אפשר לדון בזה עם יושב-ראש הכנסת, לא במליאה.

קריאה:

אולי הוא חושב שאפשר להטיל את זה על ההסתדרות.

יוסף בא-גד (מולדת):

זה רעיון מקורי, אבל אחינו הם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה אתה הולך לשלוף כעת על הבמה?

יוסף בא-גד (מולדת):

זה נודע לי מאוחר מכדי שאוכל לערער. אני חושב שזו קיהות חושים לקיים דיון. ה"קטיושות" נופלות

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה יכול לערער.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם כך, אני אערער לקראת מחר. זו קיהות חושים לדון פה כששם נופלות "קטיושות".

אלי גולדשמידט (העבודה):

ההסתדרות אשמה.

יוסף בא-גד (מולדת):

סליחה, אני הולך לדבר לטובת ההסתדרות. הגמרא אומרת, במסכת קידושין דף כ' עמוד א': דתניא כי טוב לו עמך, עמך במאכל עמך במשתה, שלא תהא אתה – הבוס – אוכל פת נקייה והעובד אוכל פת קיבר. אתה שותה יין ישן והעובד שותה יין חדש, אתה ישן על גבי מוכין והוא על גבי התבן. מכאן אמרו: כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו.

התורה נגד פגיעה בעובד, ולכן באופן טבעי אנחנו בעד קיום ההסתדרות. אבל, כאשר מציעים הקמת ועדת חקירה – אם הם היו נקיים, היו צריכים להגיד: בבקשה, אדרבה, אנחנו רוצים ביקורת כי באמת אנחנו רוצים, כגוף נקי וישר, שתהיה עלינו ביקורת. לא תיתכן התנגדות של סיעות מסוימות בקואליציה לדרישה צודקת. כל אדם הגון וכל גוף הגון צריך להסכים לכך מעצמו. יש רינונים, יש דיבורים, צודקים או לא צודקים – בואו נקים ועדה, כולנו יחד נתאחד עליה, נתחום את סמכויותיה, את גבולותיה, נעשה את זה ונהיה רגועים. כולנו מודאגים ממצב קרנות הפנסיה, כולנו שומעים שמועות משמועות שונות. מה יש פה להסתיר? למה לא נעשה את זה בצורה יפה?

אני מודיע לכם, בזמני הזמנתי ועדת ביקורת למוסד שאני מנהל. אמרתי שאני רוצה להיות רגוע. אני חושב שצריכה להיות ועדת ביקורת.

היו"ר ס' טריף:

הם לא באו.

יוסף בא-גד (מולדת):

הם באו ויש ממצאים. לא בכול צריך לנגח אותי. אני אומר גם דברים רציניים וחשובים, אולי רובם כאלה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה רגע חגיגי שכולם מקשיבים.

יוסף בא-גד (מולדת):

ידידי חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אני מגן על דגניה, מגן על הקיבוצים, מגן על ההסתדרות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

על אכסאל אתה מגן?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת דראושה, אתה עוד לא קיבוץ, ואתה שואל שאלות כאלה. הוא דיבר על הקיבוצים ואתה שואל על אכסאל.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני בעד מחנך דגול כמוך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה אבוד. הקריירה שלך הרוסה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אתה רואה, כבוד היושב-ראש, לפחות אני מעלה את הרמה והתרדמה נפסקה.

היו"ר ס' טריף:

אין ספק שהפעם הצלחת, אדוני.

יוסף בא-גד (מולדת):

פגעת כשאמרת "הפעם". לא רק הפעם. תמיד.

לסיום, ההסתדרות היתה גוף נפלא בזמנה והגנה על העובד. אני שואל עכשיו, מי יגן על העובד מפני ההסתדרות? טוב תעשו אם תתמכו בהצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום, למען "והייתם נקיים מאלוקים ומאדם"; שנהיה נקיים ונדע את הדברים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת בא-גד, לא התכוונתי לפגוע. אני מאוד מודה על הערותיך ומזמין את חבר הכנסת הבא – חבר הכנסת יורם לס. תשתדל לעמוד בלוח הזמנים כמו חבר הכנסת בא-גד. אחריו – חבר הכנסת דוד מנע, אחריו – חברת הכנסת סגנית השר מאשה לובלסקי.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בפתח הדברים הייתי רוצה לומר לידידי מסיעת הליכוד, למה לנו בתנועת העבודה באמת קשה. קשה לנו, כי אנחנו עוסקים בבני אדם, בבריאות של בני אדם, בחינוך של בני אדם, בתרבות שעות הפנאי של בני אדם, בוודאי אנחנו עוסקים בעבודה של בני אדם. קשה לנו, כי בני אדם זה חומר שצועק והוא מתמרמר. וזה טוב, כי זה מקדם את העולם.

מי שלא עושה שום דבר ורק מדבר, מי שמתרכז במזבחות, בראשי ההרים ביהודה ובשומרון, אבנים לא צועקות. לכן קשה לנו.

אני רוצה לומר בצורה ברורה, יש בהסתדרות סיאוב, אולי שחיתות. בכל הדברים האלה צריך להילחם עד חורמה. אבל גם בחיל האוויר היה שוחד והיתה שחיתות. אז מה קרה? סגרו את חיל האוויר? אין לו עוד מה לעשות, לחיל האוויר, משום שהיה בו מקרה כזה או אחר?

חיים דיין (צומת):

אתה מתייחס לאדם ספציפי ולא למוסד.

יורם לס (העבודה):

אני מתייחס לקודש-הקודשים של המדינה שלנו. אי-אפשר להכתים ארגון שלם בגלל תופעות קשות שקיימות. צריך לגדוע אותן, על זה אין ויכוח.

אני רוצה להביא נתון אחד. קופת-חולים – זה 6 מיליארדי שקל בשנה. כל ההסתדרות הכללית הגדולה, שפה מאיימים עלינו בה, כל המפלצת הנוראה הזאת, מול 6 המיליארדים היא בסך 500 מיליון שקל בשנה. אפילו אם תצליחו במזימה שלכם לחסל את ההסתדרות, וכל 500 המיליון יעברו לקופת-חולים, זה יפתור את הבעיה? ועם 500 המיליון של ההסתדרות לא עושים שום דבר? 5,000 מיטות לחולים סיעודיים ב"משען" – 5,000 מיטות – זה כלום? מי שחיפש פעם מיטה בשביל אבא שלו או בשביל אמא שלו, יודע מה. והילדים שהולכים למעונות של "נעמת", זה שום דבר? ועובדים שמקבלים הגנה מקצועית ויש עורך-דין שחותם על הסכם קיבוצי, זה כלום? ופעולות התרבות והחינוך, זה כלום?

בתוך 500 המיליון, כמו בכל ארגון, גם בממשלה וגם בצבא, יש שחיתות. אבל ללכת, ולמען מטרות פוליטיות לשפוך ולשבור את הכול? לא זו הדרך.

אדוני היושב-ראש, נקודה אחרונה: בוועידת מפלגת העבודה נלחמתי למען העיקרון של בחירה חופשית בקופת-חולים. זו זכות מוקנית לבני אדם, לבחור את קופת-החולים שלהם ואת הרופא שלהם. אני שמח שבימי אלה ההסתדרות מכירה בדברים האלה, וברגע שאדם במדינת ישראל, לרבות עובד הסתדרות, יכול לבחור בקופת-חולים – אחרי שחוק ביטוח הבריאות יתקבל, לא החולה, כל אדם יכול לבחור את הקופה שלו, ואז לא תהיה בעיה. אתה לא רוצה את ההסתדרות? – תצביע ברגליים. אין שום בעיה.

לכן, יש פה בעיה פוליטית שלא לעניין, שצריך לשלול אותה, צריך להתקדם ולבנות את החברה במדינת ישראל.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת דוד מנע, בבקשה; אחריו – סגנית השר מאשה לובלסקי.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הדרישה להקמת ועדת חקירה לבדיקת ההוצאות הכספיות של ההסתדרות אינה דרישה פוליטית. אם לא נעשה זאת היום, ודאי וודאי שנעשה זאת בעתיד. תרצו, תראו את קרנות הפנסיה של ההסתדרות ומצבן האקטוארי. אילו הצטרפו קרנות הפנסיה לשלם היום את הפנסיה שנצברה בהן, הן היו פושטות את הרגל מהר מאוד.

חברי כנסת דיברו פה וטענו שהליכוד לא בא לכאן בידיים נקיות. 15 שנה שלט הליכוד, ולא השכלנו לטפל טיפול שורש בהסתדרות. הליכוד היה בשלטון, ועכשיו הוא באופוזיציה. האם מצבו דומה למצב המערך, שבעבר ירד לאופוזיציה? – ואני בטוח שהוא יחזור לשלטון בבחירות הקרובות. האם לליכוד יש "כור" ומפעלי חברת העובדים, שמנקזים אליהם את כל פליטי השלטון?

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

"כור" לא בשליטת ההסתדרות.

אברהם יחזקאל (העבודה):

דוד מנע (הליכוד):

52%.

השר רובינשטיין, אמרת ש"כור" לא בשליטת ההסתדרות. בוא נדבר על זה. מישהו פה אמר: אל תבלבלו אותנו עם העובדות. מה יהיה אם אומר לך שההסתדרות כן שולטת ב"כור"? עם המניות של בנק הפועלים והמניות של ההסתדרות הם מגיעים ל-52% ב"כור".

יורם לס (העבודה):

הם מממנים את מפלגת העבודה?

דוד מנע (הליכוד):

מעל 52% – מחזיקה – – –

דן תיכון (הליכוד):

זה נכון.

דוד מנע (הליכוד):

הנה, באו ואמרו פה שאני אומר עובדות לא נכונות.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת תיכון, נא לשבת. תמשיך, בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

ב"כור" שולטת ההסתדרות. 52%. האם לליכוד יש עיתון כעיתון "דבר"? או בנק כבנק הפועלים? תאמרו לי: במה בנק הפועלים מסייע לפועלים? האם האשראי שלו לפועלים יותר נמוך ויותר זול מהאשראי של בנק לאומי? האם המשכנתאות של בנק הפועלים לפועלים זולות יותר מהמשכנתאות של בנק לאומי, או בנקים אחרים?

אדוני היושב-ראש, אם יש גירעון ומחסור בתקציבים, היכן יש מחסור? בקופת-חולים או בממסד ההסתדרותי? דיברו פה על חיל האוויר. האם אחרי תאונות או דברים שקורים בחיל האוויר כמעשי שחיתות, במרכאות או שלא במרכאות, לא מקימים ועדות חקירה?

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא של הכנסת.

דוד מנע (הליכוד):

של מבקר המדינה, או ועדת חקירה צה"לית.

קריאות:

היו"ר ס' טריף:

חברים. חבר הכנסת לס. בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

ואתם משווים את חיל האוויר, או צה"ל, או כל יחידה אחרת בממשלה או מחוצה לה להסתדרות? הרי כל אבן שאנחנו זורקים פוגעת באיזה מקום שיש בו איזה שבר. ללא סיוע ממשלתי לא היתה "כור" נחלצת מהקשיים. ראו את מצבה של קופת-חולים. ראו את מצבן של קרנות הפנסיה. קופת-חולים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

עוד פעם קופת-חולים?

דוד מנע (הליכוד):

עוד פעם קופת-חולים. עיתון "דבר".

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

ו"הסנה".

דוד מנע (הליכוד):

"הסנה". תראו, כל דבר שקשור בהסתדרות. תראו איפה אנחנו בכל מקום ומקום פוגעים.

יעקב שמאי (הליכוד):

איפה "הסנה" היום?

דוד מנע (הליכוד):

זה מקום אחד? זו יחידה אחת? או שזה מגמתי בכל מוסדות ההסתדרות?

היו"ר ס' טריף:

תסיים, בבקשה.

יורם לס (העבודה):

חבר הכנסת שמאי, מה אתה עושה עם הכסף?

יעקב שמאי (הליכוד):

אני הראשון שאתן את הקופה שלי לבדיקה.

דוד מנע (הליכוד):

הכסף אינו חסר בממסד ההסתדרותי. הוא חסר בקופת-חולים, הוא חסר במוסדות שונים.

אדוני היושב-ראש, זאב ז'בוטינסקי כתב בזמנו את מאמרו המפורסם.

יעקב שמאי (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שמאי, חבר הכנסת שמאי, אני קורא לך שלוש-ארבע פעמים ואתה לא מקשיב לי. אני מבקש את תשומת לבך.

יעקב שמאי (הליכוד):

זה היה בלהט הוויכוח.

היו"ר ס' טריף:

להט בוועד הפועל, לא בכנסת. אדוני, בבקשה. תסיים, כי עברת את הזמן ואתה חייב לסיים.

דוד מנע (הליכוד):

זאב ז'בוטינסקי כתב בזמנו את המאמר, "כן, לשבור", כאז כן היום, אלא שאין לשבור את העובד ואין לשבור את הפועל, אבל יש לשבור את הממסד. לפחות אם נקים ועדת חקירה נבדוק – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הוא כתב לשבור שביתות.

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש לא להפריע. תודה רבה. אני מבקש לסיים.

דוד מנע (הליכוד):

אבל לפחות נתנחם נחמה פורתא בכך שיותר ויותר חברי כנסת, יותר ויותר סיעות מצטרפות לקריאה להחיל את חוק מבקר המדינה גם על מוסדות ההסתדרות. לפחות כאן תהיה לנו נחמה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חברת הכנסת, סגנית השר, מאשה לובלסקי. אחריה – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. אחריו – חברת הכנסת גוז'נסקי.

מאשה לובלסקי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אינני יודעת מה עמד לנגד עיניו של חבר הכנסת סילבן שלום בבואו להציע את הצעתו להקמת ועדת חקירה פרלמנטרית. אבל אני יודעת מה עומד לנגד עיני. לנגד עיני עומדים אלפי עובדים שמסרו את נפשם בסוף המאה ה-19 ובראשית המאה ה-20 על חופש ההתארגנות, על חופש הביטוי, על הזכות לנהל את ענייניהם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חברת הכנסת לובלסקי, אנחנו בסוף המאה ה-20.

מאשה לובלסקי (העבודה):

אני לא מעלה על דעתי שבסוף המאה ה-20 אנחנו, בכנסת ישראל, נבוא אל העובדים במדינת ישראל ונגיד: מישו אחר ינהל את ענייניכם, אתם אינכם מסוגלים לעשות זאת.

אני שואלת את עצמי – ואינני רוצה לנגח, להתנצח ולדבר על השלילה שבאחרים, ואני גם לא רוצה לדבר בנוסטלגיה – מי פתח דלת ראשונה בעיירת פיתוח אצל עולים שזה מקרוב הגיעו לארץ? איפה צמחה מנהיגות אותנטית, אמיתית, אם לא במסגרות של ההסתדרות עד להקמת המדינה? וזה היה לפני הקמת המדינה, וזה מתקיים עד היום הזה. אני ממשיכה לשאול: מה קרה שבשנה האחרונה אלפים ועשרות אלפים של עובדים ועובדות הלכו לבחירות בתוך האיגודים המקצועיים שלהם? האם מישו הכריח אותם במסגרת של ההסתדרות? האם מישו אמר להם: אם לא תלכו לבחור – יקרה לכם משהו? רק לפני כמה שבועות הלכו 130,000 גמלאים לבחור בהסתדרות הגמלאים, כחלק מההסתדרות הכללית.

דן תיכון (הליכוד):

האם מותר לשאול אותך שאלה?

מאשה לובלסקי (העבודה):

לא, אין לי זמן.

יעקב שמאי (הליכוד):

פנקס הבוחרים לא פתוח. בזה את מתפארת? זו הבושה של ההסתדרות.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שמאי, אני מבקש.

מאשה לובלסקי (העבודה):

מה קרה? האם מישו מחלק לגמלאים ג'ובים? הם הלכו לבחור כי חילקו להם ג'ובים? מה קרה? מה פתאום האינתיפאדה הזאת על ההסתדרות? מה האטימות הזאת? מה אתם מעלים על דעתכם, שמאות אלפים של עובדים הם מטומטמים ורק כן בכנסת ישראל יודעים איך צריך לנהל להם את העניינים? כך בסוף המאה ה-20? האם מישו מעלה על הדעת שבהסתדרות כללית, שמקיימת בחירות אחת לארבע שנים, ועומדת לדין הבחור, והבוחרת אחת לארבע שנים, לא יהיו מוסדות

ביקורת? לא יהיו שינויים? אני גם לא מתלהבת מכל אחד שבא ואמר: כן, אני נגד הקמת ועדה פרלמנטרית, אבל יש נגעים. אני לא מלמדת כאן, היום, בכנסת, את פרשת קורח. גם בפרשת קורח נאמר: האיש האחד יחטא ועל כל העדה תקצוף? מה קרה לנו? מצד אחד, נוסטלגיה, התרפקות על העבר, ופה לא זוכרים מהי זכות בסיסית של אדם עובד במדינת ישראל?

דבר אחרון – גם לסיעת הליכוד יש נציג נאמן, יושב-ראש סיעת הליכוד בהסתדרות. עוד בהיותי חברת הוועדה המרכזת, חברת הוועד הפועל של ההסתדרות, ראיתי את חבר הכנסת יעקב שמאי נלחם ומייצג, ולא הרגשתי שחבר הכנסת יעקב שמאי זקוק לאיזו מטרייה שתגן עליו. שמעתי ממנו נאומים מאלפים, שמעתי ממנו ביקורת מאוד מאוד חשובה, לא הרגשתי שהוא מסתתר מאחורי מישהו ואומר: אני כאן רק שליח של אנשים כלשהם שיבואו למנות ועדה פרלמנטרית.

לכן, אני חושבת שצריך לדחות את ההצעה, וצריך לדחותה לכבודם של העובדים בישראל. המדינה הזאת נבנתה על עובדים והיא תמשיך להיבנות על עובדים, לטובתה של ישראל.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה; אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – חבר הכנסת עוזי לנדאו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו נתנגד להצעה להקים ועדה פרלמנטרית שתחקור את ההסתדרות. אומנם אנחנו בעד ביקורת פנימית, או אחרת. אנחנו לא מרוצים מכל מה שקורה בהסתדרות. יש הרבה שחיתות, יש צורך בניקוי ראש בתוך ההסתדרות, יש צורך בהבראה אמיתית שתכלול את כל המערך של ההסתדרות. ואני חושב שההסתדרות לוקה בחסרונות רבים, אבל צריך לשמור עליה, לחזק אותה כארגון שמאגד מאות אלפי פועלים, עובדים, שעושים את עבודתם נאמנה.

יש לי ביקורת על ההסתדרות לא רק בגלל שחיתויות כאלו או אחרות, אלא גם בגלל מדיניות האפליה שהיא מנהיגה כלפי הציבור הערבי במדינת ישראל, אפליה עמוקה, שהיא חלק ממערך האפליה הכללי במדינת ישראל. הממשלה מפלה, ההסתדרות משלימה באפליה. ויושב כאן ידידי שר התחבורה, מר ישראל קיסר, שהיה גם מזכ"ל ההסתדרות, והוא יודע במה מדובר.

כאשר מקצים רק 2.5% מכלל העסקנים בהסתדרות לאוכלוסייה הערבית, זאת אפליה ברורה, ואני חושב שהיא מחייבת תיקון. כאשר מקציבים תקציבים דלים ביותר להקמת מועדונים, בתי-ההסתדרות ומוסדות של קופת-חולים, זאת אפליה שאי-אפשר להשלים אתה. ואם אתם חושבים שהציבור הערבי מרוצה ממה שקורה היום בהסתדרות וממדיניות ההסתדרות כלפי הציבור הערבי, אתם טועים טעות גדולה. אני חושב שאלה דברים שמחייבים תיקון,

אבל, בין התיקונים הדרושים ובין שאיפה להרוס את ההסתדרות ההבדל גדול. ומכאן, אני מתנגד להצעה של חבר הכנסת סילבן שלום, שבא במגמה פוליטית ברורה, ורוצה לנסות להרוס את

ההסתדרות משיקולים פוליטיים ברורים. אני לא חושב שהשיקול שלך נובע ממגמה של איש יפה-נפש שרוצה לתקן, רוצה להביא לביקורת אמיתית ונכונה כדי לתקן את העיוותים. יש ליקויים, יש שחיתויות, יש עיוותים ויש אפליה. אבל לבוא היום ולתבוע שוועדה פרלמנטרית, שמורכבת מאנשים פוליטיים, מפלגתיים, תחקור את ההסתדרות, אני חושב שאנחנו לא צריכים את הדבר הזה ואנחנו נתנגד לו.

אני רוצה להביא רק כמה דוגמאות בקצרה לגבי מדיניות האפליה של ההסתדרות כלפי הציבור הערבי. למשל, ביטלו את המחלקה הערבית בהסתדרות, אבל הקימו מחלקה אחרת, קראו לה – מחלקת שילוב. אבל בינתיים היא לא משלבת. ואני שואל: למה לא מכריזים על בחירות להקמת מועצות פועלים ביישובים הערביים הגדולים? למה? כי אתם רוצים להשאיר את המקום הזה פרוץ להכרעות פוליטיות-מפלגתיות צרות, כיוון שאתם רוצים, שכל אנשי ההסתדרות יהיו אנשי מפלגת העבודה, ואתם לא מעוניינים שמפלגות אחרות יוכלו לפעול. לכן כל מועדוני ההסתדרות, שמרביתם בשכירות, הפכו למועדונים של מפלגת העבודה, וזה דבר חמור ביותר. כל הפקידים של ההסתדרות, במיוחד בסקטור הערבי, כמעט כולם, הם עובדים של מפלגת העבודה, רואים את עצמם כשליחי מפלגת העבודה, לפני שהם רואים את עצמם כשליחי ההסתדרות. ואלה דברים שמחייבים תיקון.

תיקון – כן, הרס – לא. תשמע, חבר הכנסת סילבן שלום, אני אומר: תיקון – כן, ביקורת – כן, אבל הרס – לא. הרס של הימין, שרוצה להרוס את ההסתדרות, אנחנו נתנגד לו. לכן היום נצביע נגד ההצעה שלך, בעד הסתדרות חזקה, הסתדרות בריאה והסתדרות טובה ושוויונית.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה; אחריה – חבר הכנסת עוזי לנדאו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הביטוי המשמש ביותר ששמעתי בהצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום היה כשהוא דיבר על "הגבירים מרחוב ארלזורוב". זה פשוט היה מצחיק עד דמעות לשמוע מי מדבר על שירות לגבירים ומי מדבר בכלל על גבירות. נציגים של מפלגה, שבמשך 15 שנות שלטונה הפכה את מדינת ישראל לגן-עדן של בעלי הון, של ספסרי בורסה, באים לפה ומדברים על "הגבירים מרחוב ארלזורוב".

חברי הכנסת, הדיון הוא רציני, מעבר לשעשוע שהזכרתי. אני חושבת שבשנים האחרונות ההסתדרות עצמה הגיעה למסקנה, שאי-אפשר להמשיך בדרך השגרתית וחייבים לעשות בחינה מחודשת. ולכן אני רוצה לציין את העבודה המאוד-חשובה שעושה מבקר ההסתדרות באומץ לב ציבורי ראוי לציון, כשהוא חושף את הליקויים, את האי-סדרים במוסדות ההסתדרות, במועצות פועלים, באיגודים מקצועיים. והבעיה היא, כמובן, עדיין בתיקון, ביישום אותן המלצות של מבקר ההסתדרות, בהתנערות מדפוס עבודה מיושנים, בהרחבת הדמוקרטיה הפנימית, בדיווח אמין. כל החולשות האלה עדיין קיימות בהסתדרות. וקיימת גם החולשה שעליה הרחיב את הדיבור חבר הכנסת דראושה, בעניין אפליית העובדים הערבים בהסתדרות, בעיקר בכל הקשור במועצות פועלים, בשירותי קופת-חולים וכו'.

אבל כאשר אנחנו מציגים את התמונה הזאת ואומרים: כן, יש חולשות, כן, יש בעיות, האם אנחנו רוצים לתקן, או רוצים להרוס? זאת השאלה. להערכתי, חבר הכנסת סילבן שלום, כמו הליכוד בכללותו, מנהלים זה שנים ארוכות מדיניות של חיסול, מדיניות של הריסת ההסתדרות מבחוץ ומבפנים, ולכן כוונתו היום איננה לתקן או לשפר את ההסתדרות, אלא לחסלה גם כאיגוד מקצועי וגם כארגון וולונטרי.

אני רוצה לומר, שהמדיניות הזאת והכוונה הזאת של סיעת הליכוד הן בעצם הצד השני של מגמה שקיימת ומתחזקת, של חיסול האיגודים המקצועיים, או לפחות גימודם לממדים בלתי מזיקים למעבידים. מנסים להצר את רגליהם של האיגודים המקצועיים ולהרחיב את העבודה הלא-מאורגנת, באמצעות קבלני כוח אדם.

כל המגמה הזאת, של חיסול האיגודים המקצועיים, נעשית כמובן בשם היוזמה החופשית; הכול בשם הדמוקרטיה, הכול בשם החופש. אבל החופש הזה, שעליו מגן חבר הכנסת סילבן שלום ועליו מגינה סיעת הליכוד, הוא החופש בעצם לשחוק את השכר, לא לתת קביעות, לבטל הסכמי עבודה, לחסל את תוספת היוקר; הוא החופש לא לבצע, למשל, את חוק שכר מינימום, לאלץ נשים, פועלים ערבים ועולים חדשים לעבוד ללא זכויות סוציאליות. זה החופש שעליו מדברת בעצם סיעת הליכוד.

לכן, אם יש לי טענה להסתדרות, מעבר לשאלות השחיתות, שהן חשובות, היא שההסתדרות לא מתייצבת בצורה נחרצת נגד המגמות האלה, שאתם המייצגים הכי חזקים שלהן. אם יש לי טענות להסתדרות היום, הרי זה על כך שהיא לא מתייצבת בצורה נחרצת נגד הניסיון הזה, אם תרצו, להפריט את האיגודים המקצועיים, להפוך אותם לאיזה סרח עודף של המעבידים. וכבר שמעתי על כל מיני מפעלים וחברות, שעכשיו מתחכמים, ובמקום ועד עובדים יש להם עכשיו נציג או נציגה של המנהל, שמסדר את העניינים של העובדים. לא צריך ועד עובדים, לא צריך איגודים מקצועיים, הכול מסודר.

לכן, מן הראוי לחלץ את ההסתדרות מן המשברים שלה, מן הראוי לחלץ את קופת-חולים וקופות הגמל ההסתדרותיות מהמשבר, מן הראוי שתהיה התייעלות ויהיה פיקוח יעיל. אבל אחד התנאים המרכזיים לכך הוא, שתהיה הגדלה משמעותית של התקציבים הממשלתיים לבריאות, שיהיה פיצוי לקופת-חולים על הטיפול שלה בשכבות החלשות, שתהיה אחריות ממשלתית לכך שקרנות הגמל לא יקרסו, שתהיה להן אותה ריבית ושיוכלו להבטיח את עתיד העובדים.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני אצביע נגד ההצעה להקים ועדת חקירה. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, החוב השוטף של קופת-חולים הוא כ-900 מיליון שקל לשנה בשנים הקרובות, כך מסר שר הבריאות, נדמה לי, בפגישתו הראשונה עם הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת, עם כניסתו לתפקידו. זה נוסף על החוב המעיק שיש לקופת-חולים, של מיליארד וחצי שקלים.

מבוטחי קופת-חולים מעבירים להסתדרות מהמס האחד יותר מ-400 מיליון שקל לשנה. בעזרת קופות הפנסיה מסבסדת המדינה את הקופות ב-500 מיליון שקל לשנה. כך אמר מר שביט, גם הוא בישיבת הוועדה לענייני ביקורת המדינה בשעתה.

במלים אחרות, משלם המסים הישראלי מעביר בשנה, בצינור של אינפוזיה, ממרתפי בנק ישראל בירושלים אל גזברות ההסתדרות, וממנה לענפיה – כ-2 מיליארדי שקל בשנה.

אני רוצה להדגיש, שבוויכוח הזה לא עולה כלל השאלה, האם להסתדרות יש מקום. להסתדרות יש מקום ויש לה חשיבות ויש לה תפקיד, והיא תרמה בהיסטוריה של מדינת ישראל לדברים באמת יוצאים מן הכלל. יש גם נזק, אבל על זה אנחנו מתווכחים.

אני מבקש מנקודה זו להדגיש, שאני רוחש כבוד לאותם צדיקים שבאמונתם יחיו, גם אם אני מתווכח חריפות עם אמונתם. אני מקבל את הטענה, שבהסתדרות חברים רבים שמתנדבים בה, זה ארגון של מתנדבים.

התנדבות – בבקשה, אבל למה על חשבון המדינה? מבקשים מן המדינה 2 מיליארדי שקל בשנה ואומרים לנו: תשתקו, אל תגידו לנו מה לעשות עם הכסף הזה. אם המדינה משלמת 2 מיליארדי שקל בשנה – זכות אזרחיה לדעת מה קורה עם הכסף, האם משתמשים בו למטרות שלשמן הוא ניתן. לא רק זכותם, חובת המדינה לבקר כיצד מוצא הכסף הזה.

בוויכוחים שונים שהיו בכנסת, שמטרתם היתה להחיל את ביקורת מבקר המדינה גם על ההסתדרות, דחו את הניסיון באותם נימוקים ששמענו כאן: שרוצים לשבור את ההסתדרות, שרוצים להסתכל בחדרי בטנה כדי להביא למותה – אלה דברים מופרכים. הביקורות הן דברים שהיו צריכים להיות טבעיים לכל מדינה. אנשי ההסתדרות עצמם היו צריכים להיות מעוניינים בכך כדי להסיר לזות שפתיים, שתהיה ביקורת אמיתית ומסודרת על ארגונם.

אומר אולי מלה אחת לגבי סדרי הגודל של הכסף שמדינת ישראל מעבירה להסתדרות בשנה: אמרתי כ-2 מיליארדי שקל בשנה. את ה"לביא" השבתנו על סכום פחות מזה. עלות "השולף", שאיננו מתקדם, היא הרבה פחות מזה. במחצית מן הסכום הזה אפשר היה למצוא תעסוקה לכ-30,000 איש בשנה. אלה בערך ההיקפים של הסכומים שאנחנו מדברים עליהם.

לצערי הרב, אחת הסיבות לכך שממשיכים לטפל בהסתדרות ולהזרים לה סכומים כאלה היא העובדה, שיש כמה אנשים בבית הזה שמבקשים להוסיף ולראות בה בסיס כוח פוליטי, ששמירתו ככזה חשובה מן הצמיחה במשק.

אצביע, כמובן, בעד הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית ברוח הצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום, על מנת שעם ישראל באמת יוכל לדעת, האם אותם 2 מיליארדי שקלים שעוברים אל ההסתדרות בשנה אכן מתנהלים כיאות מבחינה כספית, כיצד הם מבוצעים או מיושמים לצורך ניהול תקין של קרנות הפנסיה ושמירת הכספים האלה למען חברי ההסתדרות; כמובן, כיצד מתנהלים נכסיה ומה קורה בלשכת המס. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה לחבר הכנסת עוזי לנדאו. אני החלפתי את היושב-ראש כדי שהוא יוכל לדבר. הנה, הבמה לרשותך.

סאלח טריף (העבודה):

אני מודה לך, אדוני ואני אקפיד לעמוד בזמן, כי אתה לא תחליף אותי יותר משלוש דקות.

אברהם יחזקאל (העבודה):

זה נקרא ליהנות פעמיים מערוץ-2.

סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת אבי יחזקאל, הייתי רשום בתחילת הרשימה, אבל לא יכולתי לדבר כיוון שלא היה מי שיחליף אותי.

אני בכל זאת רוצה לומר כמה דברים. חבר הכנסת סילבן שלום, בעצם העלאת הנושא יש חשיבות, ואני אומר שגם על זה צריך להודות לך. אף שאני חושב שחברים רבים שתקפו כאן ואמרו – וזה נכון – שהליכוד מנסה במשך שנים רבות לא רק לנגח את ההסתדרות – גם ניסה מבפנים, גם ניסה מבחוץ, גם ניסה בדרך זו או אחרת של חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שיזמו קודם כדי לחסל את ההסתדרות – אבל יש בהחלט בהעלאת הנושא דבר חיובי, שיכול לשמש לכל קברניטי ההסתדרות מין אזהרה כזאת, שהציבור בבית הזה חושב שיש הרבה מה לתקן בהסתדרות.

אני כמור, כמו חברים רבים שאמרו כאן דברים חשובים, חושב, שההסתדרות צריכה להשתנות בימינו. ההסתדרות צריכה להתאים את עצמה לסוף המאה ה-20 במדינת ישראל. ההסתדרות צריכה לדעת, שיש הרבה מה לעשות ויש תחומים שהיא צריכה לזנוח, תחומים שלקחה לעצמה עם הקמת המדינה.

אני לא יכול לשכוח, חבר הכנסת סילבן שלום, עוד כשהייתי צעיר וקטן, שההסתדרות היתה חלוצה בפתיחת סניף של קופת-חולים ביישוב זנוח ומרוחק, כאשר הממשלה לא דאגה לזה. אני רוצה להגיד

לחבר הכנסת דראושה – ואני לא מגן כאן על ההסתדרות – כי ההסתדרות התחילה לפני הממשלה במתן שוויון לאוכלוסיית המיעוטים בישראל. אני מעיד על עצמי שהייתי אחד מאלה שביקרו את ההסתדרות גם מבפנים, ולא התביישתי, אבל אני אודה ואומר, שההסתדרות החלה במתן שוויון למיעוטים, בפתיחת מועדונים, בפתיחת מרפאות קופת-חולים, כשזה לא היה רווחי, בכל יישוב קטן וגדול.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לעומת הסקטור היהודי האפליה זועקת לשמים.

סאלח טריף (העבודה):

אני מסכים אתך, חבר הכנסת דראושה, ברשותך האדיבה. אני מסכים אתך שעדיין אנחנו רחוקים מאותם שירותים שההסתדרות נותנת בעיירות הפיתוח. אתה צודק. אנחנו רחוקים מן התרומות שניתנו להקמת מועדונים גדולים, תרומות שלא ניתנו במגזר שלנו; אולי במקומות מסוימים. אבל לאחרונה ראינו ניצנים של עבודה ושל שינוי לאור הביקורת שהועלתה, דבר שיש לברך עליו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת אלסאנע, זמני קצר והתחייבתי בפני היושב-ראש לעמוד בלוח הזמנים, אנא ממך.

אדוני השר קיסר, מזכ"ל ההסתדרות לשעבר, אודה לך על ההקשבה. אני מדבר דווקא בשבחך, אנא הקשב לי. חשבתי שלפחות אתה תשמע אותי כאשר אני מדבר בשבחך. היית מזכ"ל ההסתדרות וצינתי דברים חשובים שעשתה ההסתדרות, גם כאשר הדברים לא נעמו לאוזנם של אחרים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הוא השר היחיד שנמצא פה.

סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני רוצה לומר, שלא רק קופת-חולים היתה בצרות – כל מערכת הבריאות היתה בצרות. בתי-החולים הממשלתיים היו בצרות, ולא רק "כור" היתה בצרות. התעשייה האווירית בצרות, תע"ש בצרות, זה לא היה רק מנת חלקה של ההסתדרות ושל הסקטורים שהיא ממונה עליהם. אין זאת אומרת שהכול בסדר.

אני בעד ביקורת. אני בעד בקרה. אני תומך בזה שההסתדרות צריכה לפתוח את שעריה לביקורת, לא בדרך של כפייה פרלמנטרית, אלא בדרך של התנדבות בתוך ההסתדרות לקום ולגלות את כל מה שיש בתוכה, את הדרך שבה היא מתנהלת בכל נושא ונושא, בלי שום בושה, עם כל הדברים הטובים ועם כל הדברים הלא-טובים. תודה, אדוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אלי דיין, ואחריו – לחבר הכנסת טלב אלסאנע.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מודה לחבר הכנסת סילבן שלום. אני חושב שהמעשה שהוא עשה הוא מעשה יפה. ההסתדרות כגוף חשוב, הגוף הוולונטרי החשוב ביותר במדינה, שמגן על זכויות העובדים, שבלעדיו היו העובדים מגיעים לחרפת רעב – זוכה היום לדין רציני ולתשבחות. אני שמחתי שאתמול גם באמצעי התקשורת הוא ציין את חשיבותו של המוסד הזה ואת תרומתו לחברה ואת זה שהוא מטפל באדם מיום לידתו ועד 120. יישר כוחך, ידידי חבר הכנסת סילבן שלום.

אנחנו בעד רפורמות בהסתדרות. יושב כאן השר קיסר. הוא נמנה עם מי שאמרו שיש לבצע רפורמות, שיש לתקן ולעשות דברים גדולים, שיביאו לרפורמות גדולות, ועכשיו, אגב, הממשלה הולכת בעקבותיו. ההבראה של "כור", ההבראה של חברת העובדים, שיפור השירות של קופת-חולים, מתן השירותים החברתיים היפים היום בערי הפיתוח – כשאתה נכנס לעיר פיתוח, מה הדבר היפה ביותר שאתה רואה? מועדון מופת.

שר התחבורה י' קיסר:

היכל תרבות.

אלי דיין (העבודה):

היכל תרבות מופת. אגב לאשקלון, השר קיסר, אומנם הגעתם קצת מאוחר, וזה יהיה בקרוב – עובדים עכשיו על זה בכניסה לעיר, איזה יופי ואיזו תרבות ואיזו אינטגרציה חברתית ואילו ערכים נפלאים.

אנחנו גם בעד ביקורת בהסתדרות. יש לה מוסדות פנימיים, יש לה מבקר, יש לה בחירות גם באיגודים המקצועיים וגם בחירות כלליות – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

רשות שיפוט עליונה.

אלי דיין (העבודה):

ורשות שיפוט עליונה, ומפרסמים דוח ביקורת ולא מסתירים מאומה.

אבל אני רוצה לשאול את חבר הכנסת סילבן שלום: האם יעלה על הדעת, הרי אתם, אבירי ההפרטה – – –

דן תיכון (הליכוד):

יעלה על הדעת, תתפלא.

אלי דיין (העבודה):

– – – אתם, אבירי ההפרטה והליברליזציה, חבר הכנסת תיכון, אתם רוצים שהכנסת תתערב בגופים וולונטריים? הרי באמריקה הגדולה, בשעות הקשות ביותר של המאבקים של האיגודים המקצועיים, בתקופות הקשות ביותר של המאבקים הגדולים בין הממשל לבין האיגודים המקצועיים, מעולם לא ניסו הממשל או הקונגרס להתערב בנעשה בתוך האיגודים.

דן תיכון (הליכוד):

למה לכם מותר להתערב בחקיקה סוציאלית ולנו אסור? אבל אני רוצה לשאול אותך שאלה – – –

היו"ר ס' טריף:

שאלת, תן לו להשיב. חבר הכנסת דיין, אין לך זמן.

דן תיכון (הליכוד):

על חשבוני, אני אוותר על זכות הדיבור שלי.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת דיין, אתה שמעת על ועדת-זוסמן. ועדת-זוסמן באה לעשות צדק עם כל ציבור עובדי המדינה. איך יכול להיות שההסתדרות מטרפדת את יישום המלצותיה של ועדת-זוסמן והופכת 300,000 גמלאים לעניים מסכנים, רעבים ללחם?

אלי דיין (העבודה):

אין לזה יסוד. אלמלא ההסתדרות, אלמלא המאבק של ההסתדרות, היו לא מאות אלפים מתחת לקו העוני, אלא מיליון. לכן, רבותי, אני אומר: לשיטתכם, על-פי כל קריטריון דמוקרטי, ליברלי – גופים וולונטריים הם עצמאיים, ואל לכנסת להתערב בפעילותם. מדובר בגופים כמו מפלגות, כמו ארגוני עובדים. אין לשבור את העיקרון. לצערנו, אין לנו חוקה במדינת ישראל, וחייבים לשמור על העיקרון הקונסטיטוציוני הזה.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני מבקש לשאול שאלה.

אלי דיין (העבודה):

אני מציע לחבר הכנסת שמאי להיאבק בוועד הפועל, לומר את דברו, להציע את הצעותיו, ללכת לבוחר בזמן הבחירות. אם נפר את העיקרון הזה, אנחנו עלולים לשבור פה דבר עקרוני ממדרגה ראשונה. ההסתדרות לא חוששת מביקורת. היא פתוחה לביקורת לחבריה, הכול גלוי וחשוף. מי שיש לו טענות על אי-סדרים וכיוצא באלה, זכותו לפנות למוסדות המשטרה ולמוסדות המדינה ולברר זאת. ההסתדרות אינה חוששת מכך.

יעקב שמאי (הליכוד):

האם אפשר לשאול שאלה, חבר הכנסת דיין?

אלי דיין (העבודה):

כן, אדוני.

יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת דיין, אני בעד הסתדרות חזקה. אבל אני שואל אותך: 30 עובדים פוטרו עכשיו ממשרד ממשלתי, והסתדרות חתמה על הפיטורים. זו ההסתדרות שאתה רוצה?

אלי דיין (העבודה):

אין לי זמן להשיב. תגיש שאילתא למזכ"ל ההסתדרות כשאתה בוועד הפועל, והוא ישיב לך. לי אין הכלים לכך. אבל אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת שמאי, ואת זה הציבור פה צריך לזכור: הליכוד לא הצליח לשבור את ההסתדרות מבחוץ, הוא רוצה לשבור אותה מבפנים; וכשאתה לו כוח לכך, הוא מגיע לכנסת. הכנסת לא תיתן ידה לשבירת העיקרון שלפיו הכנסת אינה מתערבת במוסדות וולונטריים, וההסתדרות היא, כידוע, מוסד וולונטרי. לשמחתנו, זה המוסד הוולונטרי הגדול ביותר והחזק ביותר במדינה, וכך ימשיך לפעול ולהגן על העובדים ועל זכויותיהם.

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת דיין. חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת אבי יחזקאל. הנה סוף-סוף תורך מגיע.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אבל כבר אין ערוץ-2.

היו"ר ס' טריף:

אבל יהיו לך כאן הרבה אוזניים קשובות, ערוצים רבים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הייתי רוצה לשאול את חברי שדיברו בזכות ההסתדרות, כמה תקנים בהסתדרות מאוישים על-ידי משכילים ואקדמאים ערבים? על-פי הנתונים שברשותי, פחות מ-2.5% מהתפקידים ומהתקנים – – –

הי"ר ס' טריף:

יותר מאשר בממשלה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – – ואינני מדבר על התפקידים הבכירים, שהם בוודאי בודדים. אני רואה שכבוד השר קיסר מסמן לי שאני טועה. אשמח מאוד אם תיתן לי בשורה אחרת.

שר התחבורה י' קיסר:

כל המספרים האלה אין להם על מה לסמוך. יש קרוב ל-9% ערבים בהסתדרות. אם אתה רוצה, אביא לך נתונים, אם כי אני כבר לא מזכיר ההסתדרות. אבל אתה בוודאי יכול לקבל על כך נתונים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

הייתי מברך מאוד על שילובה של האוכלוסייה הערבית, ושזה יתחיל באמת בהסתדרות. ולמה? כי 20% מהפועלים והעובדים במדינה הם מהמגזר הערבי, 20% מכלל אוכלוסיית הפועלים במדינה הם מהמגזר הערבי, ולמרות זאת יש אחוז קטן מאוד יחסית לכלל החברים בהסתדרות, שהם בעלי תפקידים בהסתדרות, במיוחד תפקידים בכירים.

אני רוצה לציין דבר נוסף, בקשר למספר המפעלים ההסתדרותיים הקיימים במגזר הערבי. יש אלפי מפעלים הסתדרותיים. המספר של המפעלים ההסתדרותיים במגזר הערבי הוא כמעט אפסי. קיימים, אבל לא באותו יחס הקיים במגזר היהודי.

השירות הכמעט-יחיד שניתן במגזר הערבי הוא השירות הרפואי של קופות-החולים, ולזה אני רוצה להתייחס. בנגב, במקום שאני גר, אני יודע שלכל 100 או 200 מטופלים, שפונים ביום אחד, יש רופא כללי אחד. הם מחכים כל היום, לרופא אין זמן לבדוק אותם אחד אחד. ולכן כל אחד רק נכנס, הרופא שואל אותו איזו שאלה ורושם לו את המרשם הקבוע כמעט, תרופה שאם לא תועיל, לא תזיק.

הי"ר ס' טריף:

לזה בכלל צריך ועדה פרלמנטרית.

טלב אלסאנע (מד"ע):

לרופאים אין זמן לטפל בחולים, ציבור הפונים נאלץ להמתין ברחוב, אין חדרי המתנה, המבנים עלובים מאוד, הם לא שווים אפילו לקופת-חולים שכונתית בבאר-שבע. אינני יודע מדוע היחס המפלה הזה, מדוע היחס השונה. אולי באמת הגיע הזמן שבעלי התפקידים בהסתדרות, אולי מזכ"ל ההסתדרות, יהיה מאותן שכבות עוני, אשר סבלו ויודעים מה הסבל של אותן שכבות עוני, ויש להם חוש סוציאלי מפותח.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מאיפה בא קיסר? מאיפה באתי אני? מאיפה בא עמיר פרץ?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני הייתי מקווה ומצפה להתפתחות ולגישה אחרת. אם יצליח, שיהיה לנו מזכ"ל הסתדרות כמו עמיר פרץ. אני מאמין שהוא יכול להביא למהפך בגישה, בתפיסה, בתכנון.

אני רוצה לציין, שהטענות נגד ההסתדרות הן לא מפני שאי-קיומה או היעדרה טובים יותר. הטענות באות מתוך רצון לבקר, כדי לשפר את השירות, לשפר את איכות השירות, ולהביא לשוויון במסגרת התפקידים וכן במסגרת השירות הניתן לכלל האוכלוסייה; שתהיה גישה שוויונית לכלל האוכלוסייה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך. חבר הכנסת אבי יחזקאל, בבקשה, אומנם ללא ערוץ-2, אבל עם הרבה ערוצים של רצון טוב להקשיב לך; אחריו – חבר הכנסת יעקב שפי. את חבר הכנסת זווילי אינני רואה באולם, גם את חבר הכנסת כץ אינני רואה באולם. בבקשה, חבר הכנסת יחזקאל, איש ההסתדרות לשעבר.

אברהם יחזקאל (העבודה):

למה לשעבר? איש הסתדרות לשעבר, בהווה ובעתיד.

היתה לי זכות גדולה לעבוד ולשרת בהסתדרות. נדמה לי שחבר הכנסת סילבן שלום, כשהוא בא להשתלח כאן בהסתדרות, כדאי שילמד פרק אצל חבר הכנסת יעקב שמאי. אני יודע שחבר הכנסת שמאי אוהב את ההסתדרות. יש לו הערות, ובצדק. אבל לצורך העניין, נדמה לי שחברי כנסת צעירים ראוי שילמדו על הפרק הזה ועל המהלך של ההסתדרות בחברה הישראלית.

השאלה העומדת על הפרק היא, האם בחברה דמוקרטית צריך שיתקיים המשולש, כפי שישראל קיסר, שהיה מזכ"ל ההסתדרות, היה מסביר. יש משולש בכל חברה דמוקרטית: ממשלה, בעלי הון וגוף שאמור לייצג את ציבור העובדים. בעיני, אותו ציבור עובדים צריך שיהיה מיוצג על-ידי ההסתדרות.

הדבר המדהים ביותר, שאנשי הליכוד לא הצליחו במשך 70 שנה להפיל את ההסתדרות. אבל עוד יותר – ופה אני חושב שכל אחד מאתנו שעבר את הקטע ההסתדרותי מודיע ואומר, שאם לא תהיה רפורמה בהסתדרות היא עלולה לקרוס לבד, לא נצטרך ועדות חקירה, לא נצטרך ועדות בדיקה, לא נצטרך פוליטיקאים. המצב הוא כזה, שאם ההסתדרות לא תתאים את עצמה לשנות האלפיים ותקבע לעצמה סדר עדיפויות, היא תקרוס מעצמה.

היום המערכת הזאת איננה יכולה להחזיק, למשל, ספורט תחרותי מקצועי, איננה יכולה להחזיק עוד הרבה מאוד תחומים. אומנם אני לא רוצה להיות רק איגוד מקצועי, אבל ההשקפה שהיא תנועה כוללת היא השקפה נכונה בתור מודל, ופחות פחות בתור יישום אמיתי בשטח.

אנחנו צריכים לתמוך בחוק ביטוח פנסיוני ממלכתי, אנחנו צריכים לתמוך בחוק ביטוח בריאות ממלכתי. אין לנו ברירה, ההסתדרות היום לא יכולה לשאת בנטל הזה, ומה קורה אז? ברגע שאנחנו מגיעים למצב שאנחנו על פרשת דרכים, וההסתדרות של שנות האלפיים היא על פרשת דרכים, באים אנשים, שמסיבות פוליטיות, אולי מוצדקות מבחינתם, מדברים על הקמת ועדת חקירה.

התרופה להסתדרות היא לא ועדת חקירה פרלמנטרית, התרופה להסתדרות היא מנהיגות שתבוא ותאמר את האמת – שצריך להכין אותה לקראת שנות האלפיים. מכיוון שאני, כמו חבר הכנסת שמאי, כמו השר קיסר, כמו חבר הכנסת עמיר פרץ ועוד רבים מאתנו, מאמין שיש צורך באותו קודקוד של המשולש שנקרא ציבור העובדים, אנחנו צריכים להתאים את ההסתדרות לשנות האלפיים, וככל שנעשה את זה מהר יותר, באמצעות גורמים מקצועיים, גם עם הערות של פוליטיקאים, כן ייטב. תודה רבה לכם.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך. אני מזמין את חבר הכנסת יעקב שפי. בבקשה, אדוני. אחריו – חבר הכנסת נסים זוללי.

יעקב שפי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לכל גוף ציבורי וכלכלי מן הראוי שיהיה גוף אוטונומי, מקצועי ואמין, שכל תפקידו יהיה בקרה וביקורת. תפקיד הביקורת בגופים ציבוריים וכלכליים הוא תפקיד רב-חשיבות. בין היתר, חשיבותו מתבטאת בכך שהוא בודק ניהול תקין וחוקי, נבון ולגיטימי. הביקורת והבקרה אמורים לספק לבעלי העניין אינפורמציה על תפקודה התקין של ההנהלה או על אי-סדרים בעבודתה.

להסתדרות הכללית, הגוף האמון על קיום האינטרסים של השכיר, רווחתו וזכויותיו, יש לפחות שני גופים שתפקידם בקרה וביקורת: הגוף המרכזי הוא מבקר ההסתדרות, הכפוף למועצת ההסתדרות, והוא גוף הדומה למבקר המדינה; הגוף השני הוא ועדת ביקורת פנימית. זהו גוף הקיים בכל מוסד הסתדרותי וכפוף למועצת המנהלים של הגופים הרלבנטיים ולהנהלות המוסדות. גופים אלה פועלים על-פי המלצת מבקר ההסתדרות ובעקבות חוק הביקורת הפנימית של הכנסת ממרס 1992. גופים אלו מקבילים לגופי המבקרים הפנימיים של משרדי הממשלה, הכפופים לשרים. על מבקר ההסתדרות וועדות הביקורת מוטלת האחריות לבדוק, בין שאר הדברים, גם את ניהול כספי ההסתדרות הכללית, לכן אין שום מקום לגוף מקביל כוועדת ביקורת פרלמנטרית.

ראוי וחשוב לציין כי לנציגי הציבור בהסתדרות, הנבחרים באופן דמוקרטי, יש הכלים והאמצעים להרחיב את גופי הביקורת ואת סמכויותיהם ולהגדיר מחדש את יעדיהם ומטרותיהם. ראוי וחשוב לציין כי מבקר ההסתדרות מגיש דין-וחשבון, לפחות פעם אחת בשנה, לבעלי העניין.

לסיכום, רצוי, חשוב והכרחי כי לכל גוף ציבורי וכלכלי יהיה גוף מקצועי ואמין שכל תפקידו ביקורת ובקרה על אופן ניהול אותו גוף. אני בדעה כי יש לאפשר לגוף זה כלים וסמכויות, כדי שתפקידו ייעשה בצורה הטובה ביותר. לכן, אין לי שום צל של ספק כי מטרת הצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום, להקים ועדה פרלמנטרית, היא לשם ניגוח פוליטי ותו לא. בשל זאת אני שולל את הדרך, הצורה והמהות של ההצעה להקים ועדה פרלמנטרית לבדיקת ניהול כספי ההסתדרות. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת נסים זיילי, אחרון הדוברים, ואחריו – ההצבעה.

סילבן שלום (הליכוד):

לא, לא, אחריו אני.

נסים זיילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, הקשבתי קשב רב לנאומו של חבר הכנסת סילבן שלום, ואני מוכרח לומר שהניתוח שלו על יעדיה, תפקידיה ומטרותיה של ההסתדרות היה ניתוח די מעמיק. אני רוצה רק להזכיר לחבר הכנסת שלום, שכבר לפני 45-50 שנה היו גורמים בימין הישראלי ששמו לעצמם יעד אחד, והיעד הזה היה מוגדר: לשבור את ההסתדרות.

כשאנחנו מסתכלים על מערכת העשייה של ההסתדרות במשך השנים, אנחנו צריכים לבחון אותה תמיד בנקודות החולשה של החברה הישראלית. אני מציע לחברי הכנסת של הליכוד לבקר בעיירות הפיתוח. אני מציע להם ללכת לקריית-שמונה, והייתי לוקח את קריית-שמונה דווקא כדוגמה. איש מחברי הכנסת אולי לא יודע את זה, אבל 70% ממקורות התעסוקה שיש בקריית-שמונה קשורים למערכות ההסתדרותיות. הייתי רוצה לשאול את חברי מהימין, או אלה שמערערים היום על מעמדה של ההסתדרות, איזה מין קריית-שמונה היתה בכלל בלי המערכות ההסתדרותיות? כל מה שמנסים

להציג כיצירת כוח בלתי הכרחית ובלתי חיונית בחלק מאזורי הארץ – בלעדי צבירת הכוח והעוצמה הכלכלית הזאת היישובים האלה לא היו קיימים כלל. מה באמת קריית-שמונה בלי המערכות ההסתדרותיות במקום? מה קריית-שמונה בלי בנק הפועלים? מה קריית-שמונה בלי קופת-חולים? מה קריית-שמונה בלי ההתיישבות שבאזור? מה קריית-שמונה בלי המערכת השיווקית של ההסתדרות? קריית-שמונה לא היתה קיימת כלל על המפה.

והיום אנחנו עומדים במצב שההסתדרות הכללית בישראל צריכה בהחלט לעבור רפורמות מרחיקות-לכת. אני לא מכיר גוף ציבורי אחד – ואת זה אני אומר לכל חברי הכנסת כאן – שהסיק מסקנות כל כך מרחיקות-לכת והפיק לקחים פנימיים כל כך כאובים כמו ההסתדרות. הבאתם דוגמה של "כור". "כור" היתה מערכת שבאמת איימה לקרוס לפני כמה שנים. איש לא לקח על עצמו את האחריות לשיקום "כור" אלא רק המערכות ההסתדרותיות. וכאשר שינו וייעלו את שיטות הניהול, שנתנו אפשרות להכניס למערכות ההסתדרותיות שיטות ניהול יותר עצמאיות, "כור" שיקמה את עצמה והיום זו חברה שמתפקדת על בסיס כלכלי, שמחלקת רווחים לחברים בתוכה, שמחלקת רווחים לאלה שרכשו אותה. זוהי מערכת כלכלית מובילה בתעשייה.

מה היתה האלטרנטיבה, אם היינו מקבלים את העצות שהיו אז? לתת למערכת שהעסיקה למעלה מ-20,000 עובדים לקרוס, משום ששום גורם לא רצה לרכוש את "כור", שום גורם לא רצה להשקיע בה שקל אחד. רק כוח אמיתי, גדול, חזק, שיש לו גם משמעויות פוליטיות, היה יכול לקחת את האחריות לנהל ולהביא לשיקום של מערכת מקצועית או תעשייתית כמו "כור".

אנחנו רואים את "שיכון עובדים". אנחנו יכולים לקחת את הדוגמאות של מערכות כלכליות ששייכות להסתדרות, ששיקמו את עצמן בכוח עצמן ובהחלטה פנימית משלהן.

בכלל, תוקפים את ההסתדרות על כל מה שהיא מייצגת ועל כל מה שהיא עשתה ומה שהיא עושה. תוקפים אותה כאילו היא פושעת, צריך לחקור אותה, לחקור את המערכות האלה.

אני בעד רפורמות. אני בעד שינויים, אני בעד הבראה וביקורת פנימית במערכת שאנחנו מדברים עליה. אבל, באים ולוקחים כתבה של עיתונאית מאוד מכובדת והופכים אותה נושא מרכזי לדיון בכנסת.

אפשר לעבור על כל אחד מהמרכיבים של ההסתדרות היום ולשאול את חבר הכנסת סילבן שלום, על איזה מהם היית מוותר באמת? היית מוותר על הגנים והמעונות של "נעמת"? מי היה בא במקום "נעמת"? הייתי מוותר על רשת "משען", שמטפלת בקשישים במקום אחריותה של מדינת ישראל? מי היה מטפל בקשישים האלה? הייתי מוותר על חברת העובדים, שמעסיקה עשרות אלפי עובדים? בשם מי? כאילו אפשר לראות כבר את כל היזמים ואת כל הכספים שמגיעים מכל העולם כדי שיהיו מושקעים בקריית-שמונה, בדימונה, בקריית-גת במקום מה שעושה חברת העובדים. זה לא קורה. היה נוצר חלל שאיש לא היה ממלא אותו.

יש ויכוח גם בתוך תנועת העבודה, יש ויכוח גם בתוך מפלגת העבודה גם על המהות, גם על הדרך וגם על העתיד. אנחנו לא בורחים מהוויכוח הזה. הוויכוח הזה חוצה את מפלגת העבודה בצורה חד-משמעית. יש ויכוח נוסף, יש כאלה שבאים ואומרים שצריך להרוס מן היסוד את הכול כדי לבנות

משהו אחר, ויש האומרים שצריך לחולל רפורמות בתוך המערכת ולהביא אותה לתפקוד מודרני, שמתאים לשנות האלפיים.

אנחנו נמנים עם המאמינים, שיש בכוחה של ההסתדרות, תוך כדי ביצוע ויישום רפורמות פנימיות, שמתחייבות אולי בחלק מהמבנים שהפכו להיות אנכרוניסטיים, להסיק את כל המסקנות ולעלות עם הגוף הזה, שיש לו הרבה מאוד איכויות משלו, שתתרחב הרבה מאוד להקמתה של המדינה הזאת, שהוא יכול לשקם את עצמו. הוא לא צריך פיקוח חיצוני. יש בו גם הכוח, גם העוצמה וגם החוכמה לעשות את זה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת זוילי. זכות התשובה לחבר הכנסת סילבן שלום.

הודעה: אנחנו כבר צלצלנו פעמים אחדות. על כן, מייד בתום תשובתו של חבר הכנסת סילבן שלום, כאשר הוא יושב, תהיה הצבעה. שלא תהיינה אי-הבנות. שנית, הסעיף הבא בסדר-היום הוא בחירת נציגי הכנסת לוועדת מינויים לקאדים. אודה לכם מאוד אם אחרי ההצבעה תישארו כדי שהבחירה תהיה מכובדת. זו הצבעה חשאית.

חבר הכנסת סילבן שלום, בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. אני לא אאריך בדברים. דיברתי קודם 20 דקות ואמרתי מה שיש לי לומר, אבל לא להשיב בכלל – אני לא חושב שיהיה זה מן הנכון לעשות.

אחרי ששמעתי מרוב חברי הכנסת כאן שיצביעו היום נגד ההצעה, אני חושב שאני חייב לומר דברי תשובה קצרים. אלה שיצביעו נגד ההצעה שלי מזכירים לי את האמירה: ללכת עם ולהרגיש בלי. כי מה אומרים כולם? הם אומרים, צריך לשפר, אבל... צריך לעשות, אבל... צריכים רפורמות, אבל... צריכים לרענן, אבל ואבל ואבל. אבל אף אחד לא יצביע בעד. צריך לעשות הכול, ההסתדרות צריכה להשתנות, צריך לעשות את השינויים מבפנים, אבל לבדוק ולחקור – זה לא. למה? כי אני בא להרוס את ההסתדרות, אני בא להרוס אותה מבפנים. הזכירו לי את שנות ה-50, כשעדיין לא נולדתי, ועוד כל מיני דברים כאלה ואחרים שאינם ממין העניין.

ואני רוצה לומר לכם, ההסתדרות הכללית, היא אם לא תעשה את הצעד הזה ביוזמתה שלה, יעבור עוד זמן לא רב עד שהדבר ייעשה בתוקף חקיקה או בתוקף הכרעה של הציבור.

הבחירות בהסתדרות הכללית אינן בחירות דמוקרטיות, ואני אומר את זה בדעה צלולה. אפשר להצביע כך או אחרת, לא ברור. עד היום לא הסכימו למינוי של שופט כיושב-ראש ועדת הבחירות, אולי הפעם. עד היום לא הסכימו לוועדת בחירות חיצונית, אולי הפעם.

אני אומר, מפלגת העבודה זכתה בבחירות, ישראל קיסר היה מזכ"ל כדין, ירוחם משל היה מזכ"ל כדין, ובקר ובן-אהרון וכל מי שהיה קודם, אבל בסופו של דבר, רבותי, אנחנו חייבים להביא לסופו את המצב שבו ההסתדרות הכללית לא נמצאת תחת ביקורת של איש.

צר לי שלהצבעה נגד ועדת חקירה מצטרפת סיעת המפד"ל; סיעת המפד"ל שחשבתי שהצבעותיה הן ענייניות, שהצבעותיה הן לאומיות, שהצבעותיה בעד העניין.

יצחק לוי (מפד"ל):

מה זה קשור ללאומיות?

סילבן שלום (הליכוד):

זו מפלגה שהוכיחה היום שממשיכים לקנות אותה בכסף. ממשיכים לקנות אותה במשך 45 שנה, וגם היום קונים אותה. לצערי הרב, אולי רק אחד מש"ס נמצא פה. אגודת ישראל לא נמצאת פה אבל המפד"ל, בגיוס מלא עלתה לדבר והיא תצביע נגד הקמת ועדת חקירה. למה? כי היא מקבלת כספים "הפועל המזרחי". אלה דברים שלא ייעשו, כי ההסכמים הפוליטיים האלה הם אבי כל חטאת לגבי מצבה של קופת-חולים.

אבל, מאחר שרוצים לשמר את ההסכמים הפוליטיים האלה, מאחר שרוצים לשמר את המצב שבו יזכו בבחירות – המפד"ל לא מתמודדת וש"ס לא מתמודדת ואגודת ישראל לא מתמודדת, כל המפלגות האלה לא מתמודדות, למה? כי נותנים להן את הכסף. המפד"ל הוכיחה היום ששום דבר לא השתנה אצלה, היא תמשיך לקבל את הכסף ותמשיך להצביע מפלגת העבודה. כאילו אין לה מצביעים ואין לה בוחרים. מה שחשוב לה זה "הפועל המזרחי". אני מאוכזב קשות מההצבעה של מפד"ל היום.

לסיום, שמחתי לשמוע היום את ההחלטה של סיעת מרצ, שהודיעה כאן שהיא תיזום חוק.

קריאה:

סיעת מרצ לא החליטה ליזום חוק.

סילבן שלום (הליכוד):

כך אמר חבר הכנסת רן כהן. אם זה לא כך, אני חוזר בי מכל השבחים לסיעת מרצ. השבחים שחשבתי לשבח בהם את סיעת מרצ, אני חוזר בי מכך.

אם חבר הכנסת רן כהן מדבר בשם עצמו, והוא יגיש זאת באופן עצמאי וכל הסיעה, חוץ ממפ"ם, שקשורה בטבורה להסתדרות הכללית, תצביע בעד – דיינו אם המפלגות האחרות, שינוי ורצ יהיו בעד, אולי יש לזה סיכוי.

אני מציע את הצעת הסיכום שלי מהפעם הקודמת. אדוני היושב-ראש, אני חייב לחזור עליה?

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. הדברים ידועים.

סילבן שלום (הליכוד):

אני לא חוזר על הצעת הסיכום שלי, שנגעה לאופן בדיקת הוועדה, מה היא תבדוק. הכול רשום בפרוטוקול. אני מודה ליושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. נא לשבת איש איש במקומו. חברי הכנסת, לא נתחיל בהצבעה כל זמן שלא יהיה שקט. אי-אפשר במהומה כזאת לנהל את העניינים. חבר הכנסת שלום, תאפשר לנו לקיים את ההצבעה.

אנחנו עוברים להצבעה על הסעיף הבא: הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת ליקויים שנתגלו בניהול כספי ההסתדרות הכללית, על-פי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת, של חבר הכנסת סילבן שלום. הדיון הסתיים. בעד, נגד וכן הלאה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית – 22

נגד – 25

נמנעים – אין

ההצעה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת ליקויים שנתגלו בניהול כספי ההסתדרות הכללית, על-פי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת, לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

בעד – 22, נגד – 25, אין נמנעים. ההצעה נדחתה. תודה.

בחירת נציגי הכנסת לוועדת מינויים לקאדים

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: בחירת נציגי הכנסת לוועדת מינויים לקאדים. על שולחנות חברי הכנסת – – – מה קורה כאן? מייד נדאג לכול. אומרים לי השרים שאין פתקים על השולחנות. כנראה מישהו הוציא אותם מרשימת חברי הכנסת. מייד יחולקו הפתקים. אני אקרא את ההודעה ויחלקו לכם את הפתקים. הנה מחלקים אותם, זה עניין של דקה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

כן, חבר הכנסת אסעד. תיגש למיקרופון, בטובך.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להסיר את מועמדותי כאן.

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה למסור הודעה, כדי שלא תהיינה טעויות. נא למחוק את שמו של חבר הכנסת אסעד אסעד מן הרשימה. הוא פשוט מסיר את מועמדותו. זה רצונו, בבקשה.

על שולחן חברי הכנסת הונחו פתקי הצבעה הכוללים את שמות המועמדים, במעטפות. על-פי חוק הקאדים, התשכ"א-1961, תיוצג הכנסת בוועדה על-ידי שלושה חברי כנסת, מהם שניים מוסלמים. כל חבר כנסת יסמן X ליד שם המועמד הרצוי. אין לבחור ביותר משלושה מועמדים. מזכיר הכנסת יקרא בשמות חברי הכנסת, ובהיקרא שמו ייגש חבר הכנסת לקלפי המוצבת לצד הבמה וישים בתוכה את מעטפת ההצבעה. בתום ההצבעה ייקראו שלושה חברי הכנסת להיות ועדת קלפי ולמנות את פתקי ההצבעה. שלושת המועמדים, ששניים הם מוסלמים, שזכו בזה אחר זה במספר הקולות הגדול ביותר, יהיו נציגי הכנסת בוועדת המינויים לקאדים.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

לפחות שניים מהם.

היו"ר ש' וייס:

לפחות, בוודאי. אני קראתי: לפחות שניים. רשימת המועמדים לפניכם. אנחנו מתחילים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שאלתי בפעם הקודמת, האם האמירה שלך שצריך לסמן שני מועמדים לפחות תפסול טופס שלא יהיה מסומן כך, או ייבחרו שני המוסלמים הראשונים מתוך המועמדים.

היו"ר ש' וייס:

אני קורא: שלושת המועמדים, ששניים מהם מוסלמים, שזכו בזה אחר זה במספר הקולות הגדול ביותר יהיו נציגי הכנסת בוועדת המינויים לקאדים.

אדוני המזכיר, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

שמואל אביטל – מצביע; רפאל אדרי – מצביע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

מה קרה בינתיים? באמצע ההצבעה, מעניין מאוד. אחרי ההצבעה, אלא אם כן היא גורלית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היא מאוד גורלית.

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. לא הייתי רוצה לפגוע פה ברגשות. בבקשה. גורלית – זה מופרז, אלא חשובה מאוד ונוגעת לעניין.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה עוד הפעם לפנות לאותם מועמדים לא מוסלמים ולבקש מהם להסיר את המועמדות שלהם.

היו"ר ש' וייס:

לא, סליחה, זה לא הייתי מרשה לך. תודה. לשבת. חבר הכנסת דראושה, ברור? זה ניצול לא הוגן של היושב-ראש. שב, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אתה לא מבין שזאת הפרת סדר? אני מפסיק את ההצבעה ודוחה אותה. אתה מבין או לא? חבר הכנסת דראושה, זה ניצול לא הוגן של האדיבות של היושב-ראש.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

תסלח לי. אתה לא מבין שזאת הפרה קשה של הכללים, באמצע הצבעה? תודה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ש' וייס:

תסלח לי, אתה לא מבין את זה?

הצבעה מהתחלה. יכולת לבקש את זה אישית מכל אחד, קודם לכן. באמצע הצבעה עושים דבר כזה? אנחנו מתחילים, בבקשה. חבר הכנסת דראושה, אתה יודע שיש דרכים אחרות לעשות את זה, לא באמצע ההצבעה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

אהוד אולמרט – אינו נוכח; אורי אור – מצביע; חיים אורון – מצביע; דליה איציק – אינה נוכחת; מיכאל איתן – מצביע; רפאל איתן – אינו נוכח; רפאל אלול – אינו נוכח; שולמית אלוני – אינה נוכחת; טלב אלסאנע – מצביע; אסעד אסעד – מצביע.

היו"ר ש' וייס:

אני מזכיר לכם שחבר הכנסת אסעד אסעד מחק מרצונו את מועמדותו.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

יוסף בא-גד – מצביע; זאב בנימין בגין – מצביע; פנחס בדש – אינו נוכח; שלמה בוחבוט – אינו נוכח; אברהם בורג – אינו נוכח; יגאל ביבי – מצביע; יוסף ביילין – מצביע; נעמי בלומנטל – מצביעה; בנימין בן-אליעזר – מצביע; אליהו בן-אלישר – אינו נוכח; אליהו בן-מנחם – מצביע; שלמה בניזרי – אינו נוכח; עוזי ברעם – מצביע; תמר גוז'נסקי – מצביעה; שאול גוטמן – אינו נוכח; מיכה גולדמן – אינו נוכח; אלכס גולדפרב – מצביע; אלי גולדשמידט – מצביע; אפרים גור – מצביע; מרדכי גור – אינו נוכח; גדליה גל – מצביע; אריה גמליאל – מצביע; אלי דיין – מצביע; חיים דיין – מצביע; יעל דיין – מצביעה; עבד-אלוהב דראושה – מצביע; אריה דרעי – אינו נוכח; אברהם הירשזון – אינו נוכח; שמואל הלפרט – אינו נוכח; זבולון המר – מצביע; צחי הנגבי – אינו נוכח; שבח וייס – מצביע; יוסף ונונו – מצביע; רחבעם זאבי – מצביע; נסים זוילי – מצביע; תופיק זיאד – אינו נוכח; עמנואל זיסמן – אינו נוכח; אליעזר זנדברג – אינו נוכח; וליד חאג' יחיא – מצביע; נעמי חזן – מצביעה; מיכאל חריש – מצביע; בנימין טמקין – מצביע; סאלח טריף – מצביע; שאול יהלום – מצביע; אברהם יחזקאל – מצביע; רן כהן – אינו נוכח; רענן כהן – מצביע; יוסי כץ – אינו נוכח; לימור לבנת – מצביעה; מאשה לובלסקי – מצביעה; דוד לוי – אינו נוכח; יצחק לוי – מצביע; דוד ליבאי – מצביע; עוזי לנדאו – מצביע; יורם לס – מצביע; ענת מאור – אינה נוכחת; משה מאיה – אינו נוכח; דוד מגן – אינו נוכח; האשם מחאמיד – מצביע; רוני מילוא – אינו נוכח; חגי מירום – מצביע; דוד מנע – מצביע; נואף מסאלחה – אינו נוכח; יהושע מצא – מצביע; דן מרידור – אינו נוכח; רון נחמן – מצביע; אורה נמיר – אינה נוכחת; משה נסים – אינו נוכח; בנימין נתניהו – אינו נוכח; אסתר סלמוביץ – אינה נוכחת; אפרים סנה – מצביע; יוסף עזרן – אינו נוכח; עובדיה עלי – אינו נוכח; שאול עמור – אינו נוכח; אברהם פורז – אינו נוכח; חנן פורת – אינו נוכח; משה פלד – אינו נוכח; רפאל פנחסי – אינו נוכח; מנחם פרוש – אינו נוכח; שמעון פרס – אינו נוכח; עמיר פרץ – מצביע; גדעון פת – אינו נוכח; יאיר צבן – אינו נוכח; דוד צוקר – מצביע; אביגדור קהלני – אינו נוכח; חיים קופמן – מצביע; ישראל קיסר – מצביע; משה קצב – אינו נוכח; יצחק רבין – אינו נוכח; אברהם רביץ – אינו נוכח; אמנון רובינשטיין – אינו נוכח; חיים רמון – אינו נוכח; אבנר חי שאקי – אינו נוכח; גונן שגב – אינו נוכח; גדעון שגיא – מצביע; אברהם שוחט – אינו נוכח; משה שחל – מצביע; מאיר שטרית – אינו נוכח; שמעון שטרית – אינו נוכח; דב שילנסקי – מצביע; סילבן שלום – אינו נוכח; יעקב שמאי – אינו נוכח; יצחק שמיר – אינו נוכח; יעקב שפי – מצביע; אברהם שפירא – אינו נוכח; אריאל שרון – אינו נוכח; יוסי שריד – מצביע; דן תיכון – אינו נוכח

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

אני אעבור מהר על השמות שקראתי:

אהוד אולמרט – אינו נוכח; דליה איציק – אינה נוכחת; רפאל איתן – אינו נוכח; רפאל אלול – אינו נוכח; שולמית אלוני – אינה נוכחת; פנחס בדש – אינו נוכח; שלמה בוחבוט – אינו נוכח; אליהו בן-אלישר – אינו נוכח; שלמה בניזרי – אינו נוכח; מיכה גולדמן – אינו נוכח; שאול גוטמן – אינו נוכח; מרדכי גור – אינו נוכח; אריה דרעי – אינו נוכח; אברהם הירשזון – אינו נוכח; שמואל הלפרט – מצביע; צחי הנגבי – אינו נוכח; תופיק זיאד – אינו נוכח; עמנואל זיסמן – אינו נוכח; אליעזר זנדברג – אינו נוכח; רן כהן – אינו נוכח; יוסי כץ – אינו נוכח; דוד לוי – אינו נוכח; משה מאיה – אינו נוכח; דוד מגן – אינו נוכח; רוני מילוא – אינו נוכח; נואף מסאלחה – אינו נוכח; דן מרידור – מצביע; אורה נמיר – אינה נוכחת; בנימין נתניהו – אינו נוכח; אסתר סלמוביץ – אינה נוכחת; יוסף עזרן – אינו נוכח; עובדיה עלי – אינו נוכח; שאול עמור – אינו נוכח; אברהם פורז – מצביע; חנן פורת – אינו נוכח; משה פלד – אינו נוכח; רפאל פנחסי – אינו נוכח; מנחם פרוש – אינו נוכח; שמעון פרס – אינו נוכח; גדעון פת – אינו נוכח; יאיר צבן – אינו נוכח; אביגדור קהלני – אינו נוכח; משה קצב – אינו נוכח; יצחק רבין – אינו נוכח; אברהם רביץ – אינו נוכח; אמנון רובינשטיין – אינו נוכח; חיים רמון – אינו נוכח; אבנר חי

שאקי – אינו נוכח; גונן שגב – אינו נוכח; אברהם שוחט – אינו נוכח; מאיר שטרית – אינו נוכח; שמעון שטרית – אינו נוכח; סילבן שלום – אינו נוכח; יעקב שמאי – אינו נוכח; יצחק שמיר – אינו נוכח; אברהם שפירא – אינו נוכח; אריאל שרון – אינו נוכח; דן תיכון – אינו נוכח

היו"ר ד' שילנסקי:

צריך לבחור ועדת קלפי. חבר הכנסת גדעון שגיא – – –

גדעון שגיא (העבודה):

אני פותח את הדיון.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אסעד אסעד, שהיה ג'נטלמן וויתר, חבר הכנסת רחבעם זאבי וחבר הכנסת שאול יהלום. אתם מתבקשים לעלות לבמה, בעת שאתם תעשו את העבודה החשובה, כבוד שר המשטרה ישיב על שאילתות.

שאול יהלום (מפד"ל):

יש לי שאילתא אל שר המשטרה, ואני מבקש לשאול אותו שאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זבולון המר, האם אתה מוכן להחליף את חבר הכנסת שאול יהלום, שיש לו שאילתא אל שר המשטרה, ולהיות חבר בוועדת הקלפי?

זבולון המר (מפד"ל):

אני צריך ללכת לאזכרה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת הלפרט, אתה מוזמן לוועדת הקלפי. חבר הכנסת הלפרט מתייחס בכבוד לכל דת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, יש לי שאלה אליך. מדוע אין בוועדת הקלפי חבר כנסת דרוזי?

היו"ר ד' שילנסקי:

קודם כול, אין מועמדים. שנית, אני חושב שוועדת קלפי צריכה להיות הוגנת – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני לא מועמד.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא שמתי לב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יש היגיון בדברים – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, יצאתי מתוך הנחה שיושב-ראש הכנסת קבע במחשבה תחילה את חברי ועדת הקלפי. אומנם נאמר לי שהוא עשה כך, אבל כל השלושה שהוא בחר במחשבה תחילה לא היו באולם. צריך הייתי בתוך שנייה למנות ועדת קלפי, בחרתי במי שהיה לנגד עיני.

אבל הצדק חייב לא רק להיעשות אלא גם להיראות. למען הרוח הטובה, אני מזמין את ידידנו הנכבד להצטרף כמשקיף.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מודה לך. אני יודע שלא היתה כוונה – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין אותך להצטרף כמשקיף.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מעדיף לשבת במקומי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

ראיתם שאין כל כך הרבה קופצים על התפקיד הזה. הצעתי אחד והוא לא רצה, שני – לא רצה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' שילנסקי:

ניגש לעבודה. אני מודיע שאנהג בהתאם לתקנון. התקנון אומר שאפשר לשאול שאלה נוספת קצרה. קצרה – זה חצי דקה. מי שיאריך בשאלה נוספת מעבר לחצי דקה, אפסיק אותו.

אני מזמין את שר המשטרה להשיב על שאלות.

גיוס בני מיעוטים למשטרה

חבר הכנסת ס' טריף שאל את שר המשטרה ביום י"ח בשבט התשנ"ג (9 בפברואר 1993):

בחודשים האחרונים מבצעת המשטרה גיוסים גדולים מבעבר לשירותיה, בעיקר לנוכח העובדה כי הממשלה החליטה על הגדלת תקנים ניכרת לכוחות המשטרה בכל חלקי הארץ.

כידוע לכבודו, מאות יוצאי צבא מבני העדה הדרוזית ממתנים בתור לגיוסם זה חודשים ושנים, כאשר מצב האבטלה בקרב העדה הולך ומחמיר.

ברצוני לשאול:

1. כמה שוטרים (קצינים וחוגרים) גויסו למשטרת ישראל מאז חודש יולי 1992 ועד היום?

2. כמה מתוכם הם חיילים משוחררים דרוזים?

3. מה היא כמות השוטרים המתגייסים בתקופה הקרובה עד חודש אפריל 1993?

4. כמה מתוכם הם בני מיעוטים?

5. כמה מתוכם הם דרוזים?

6. האם יש מדיניות של העדפה של סקטור כלשהו?

7. מה הם הקריטריונים לגיוס?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מאז חודש יולי 1992 ועד סוף חודש מאי 1993 גויסו 1,254 שוטרים. מתוכם 1,180 בדרגות בד"א – בעלי דרגות אחרות – ו-74 בדרגות קצונה.

2. 49 חיילים משוחררים דרוזים גויסו (בדרגות בד"א), ו-67 בני מיעוטים אחרים, מהם שני קצינים.

3. מספר השוטרים המתגייסים נקבע על-פי אפשרויות הגיוס, ובכלל זה מכסות גיוס ומועמדים כשירים וראויים לגיוס. ממוצע הגיוסים עומד על 100 איש לחודש.

4-5. לא ניתן בשלב זה לספק נתונים, מעבר למה שצוין בתשובה על שאלה מס' 2.

6. התשובה שלילית, אך אני הנחיתי לפעול להגברת גיוסם של בני מיעוטים, ובמסגרת זו לפעול במהלך שנת 1993 לגיוסם של 170 דרוזים ו-80 אזרחים אחרים (בדואים, מוסלמים, נוצרים וצ'רקסים).

7. הקריטריונים קבועים בתקנות המשטרה (גיוס), התשי"ח-1957: א. המועמד לגיוס אזרח ישראלי; ב. גילו לא למטה מ-18 ולא למעלה מ-35 שנה; ג. המועמד נבדק על-ידי רופא או ועדה רפואית שייקבעו מדי פעם בפעם על-ידי המפקח הכללי ונמצא כשיר מבחינה רפואית לשמש כשוטר; ד. המועמד הוכיח ידיעת השפה העברית וידיעות יסוד כלליות ברמה שתיקבע על-ידי המפקח הכללי; ה. הוכיח גמר שירות סדיר בצה"ל לפי חוק שירות ביטחון, התש"ט-1949, או דחייה או פטור משירות כזה.

גנבת עתיקות

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את שר המשטרה ביום ב' באדר התשנ"ג (23 בפברואר 1993):

בהסתמך על כתבה בעיתון "הארץ" מתאריך 8 בפברואר 1993, בעניין דוח מבקרת המדינה לגבי גנבות ארכיאולוגיות, ברצוני לשאול:

1. האם תפתח המשטרה בחקירה מקיפה לגבי חשש לגנבה, בהסתמך על דוח מבקרת המדינה? האם יש סלחנות כלפי גנבת עתיקות לעומת כל גנבה אחרת?

2. כיצד תמנע המשטרה גנבות מהסוג הנ"ל?

3. האם נכון שנושא זה מכונה על-ידי המשטרה: "לא כל הפרת חוק או אי-קיומם מטופלים על-ידי המשטרה", לאחר שמבקר המדינה כתב בדוח: "רק מעט מהמטבעות (העתיקים) המתגלים מדי שנה מגיעים לאגף העתיקות"? אם כן – מדוע?

שר המשטרה מ' שחל:

3-1. המשטרה לא תפתח בחקירה בנושא זה. למשטרה הגיעה תלונתו של מר ויצמן אברהם מבני-ברק בנושא. המשטרה החליטה כי לא קיימת הצדקה לפתוח בחקירה מנימוקים אלו: מדובר בדוחות מבקר המדינה מהשנים 1985 ו-1988. מבקר המדינה לא מצא מקום להעביר את ממצאיו בנושא ליועץ המשפטי לממשלה, כדי לבחון אם לפתוח בחקירה פלילית. לא כל הפרת חוק או אי-קיומו מהווה עילה לפתיחה בחקירה על-ידי המשטרה.

המתלונן, מר ויצמן, הגיש ערר, כחוק, על החלטת המשטרה – בפני היועץ המשפטי לממשלה. בתאריך 24 ביוני 1993 החליט היועץ המשפטי לממשלה כי: "הן לגבי המעשים שנעשו בעבר והן לגבי מניעת הישנות המעשים בעתיד, לא יהיה בחקירה משטרתית והליכים פליליים משום פתרון, ולא אלה יביאו לשיפור הטעון שיפור, אלא נדרש טיפול במישור המינהלי – – – חלקם הגדול של אי-הסדרים המתוארים בדוח הם במעשים שבוצעו לפני זמן רב, ואפילו בתקופת המנדט, דבר שיכביד על איתור חשודים שנגדם ראוי לנהל את החקירה – – –" היועץ המשפטי לממשלה – – – ימליץ בפני מבקר המדינה לשוב ולבדוק את פעולות אגף העתיקות, יסב את תשומת לבו של מנהל אגף העתיקות

לאי-הסדרים המצוינים בדוח, וכן יפנה למבקרי האוניברסיטאות ויסב את תשומת לבם לאי-הסדרים האמורים".

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת יוסף בא-גד. שמעת מה שאמרתי בהתחלה – חצי דקה.

יוסף בא-גד (מולדת):

שמעתי. נא להפעיל את השעון.

כבוד שר המשטרה, אני לא מקבל את תשובתך. אין חוק התיישנות. האם לפחות המשטרה תיתן אפשרות חנינה לכל ארכיאולוג שיחזיר חפצים גנובים? לתת תקופה, ואחרי זה תיפתח חקירה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. דוגמה לשאלה קצרה. כל הכבוד.

שר המשטרה מ' שחל:

אני רוצה לומר לחבר הכנסת יוסף בא-גד, המשטרה איננה עוסקת בחנינות. פעלנו על-פי ההנחיה של היועץ המשפטי לממשלה. יש בידי המכתב של היועץ המשפטי, האומר שאין מקום לפתוח בהליך, וזאת בעקבות הערר שהגיש המתלונן מר ויצמן. המשטרה פועלת על-פי הנחיות של היועץ המשפטי לממשלה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אז איך יסביר כבוד השר את הכתבה בעיתון "הארץ" – –

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, לא. סליחה. גמרנו. שאלה נוספת יש רק אחת. תודה רבה.

נגע הסמים באזור הצפון

חבר הכנסת ש' בוחבוט שאל את שר המשטרה ביום ב' באדר התשנ"ג (23 בפברואר 1993):

באמצע חודש פברואר פורסמה במקומון "הד הצפון" ידיעה בנושא סמים. בידיעה נאמר: "גם קטינים, תלמידי חטיבות הביניים בגליל המערבי מעשנים סמים ואפילו קשים".

אין זו הפעם הראשונה שנושא הסמים הקשים באזור הצפון וזמינותם עולה על סדר-היום.

ברצוני לשאול:

1. מה עושה משטרת ישראל למנוע את הברחות הסמים הסיטוניות מגבול הלבנון?
2. כמה תקני שוטרים ושוטרי משמר הגבול יתוקנו במרחב הגליל לצורך פיקוח על הברחות הסמים?
3. מה הוא לוח הזמנים להוספת תקנים אלו?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

- 2-1. משטרת ישראל עוסקת בלוחמה בסמים בעדיפות גבוהה ומקצה משאבים יקרים לנושא.
- משטרת מרחב הגליל ויחידות מהמחוז הצפוני משקיעות מאמצים רבים ורצופים בתפיסת עברייני סמים ישראלים ולבנונים, וכן כדי לתפוס סמים המוחדרים לישראל.
- בשנת 1989 הוקמה יחידה מיוחדת, יג"ל – יחידת גבול לבנון, במרחב הגליל, שייעודה להילחם בהברחות הסמים מגבול לבנון. כיום מונה היחידה 35 איש.
- בשנת 1989 הוחלט גם על הקמת מנגנון מקומי בדרום-לבנון, בחניכה ישראלית, שייעודו לוחמה בסמים.
- 3-2. במסגרת "תוכנית מופת 2000" לשנים 1992-1999 יועדו למחוז הצפוני תוספת של 87 תקני כ"א ותשעה וכ"ר. עד עתה כבר נוספו 66 תקני כ"א.

התפרצות שוטרים למועדון גמילה מסמים

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את שר המשטרה ביום ט' באדר התשנ"ג (2 במרס 1993):

"כל העיר" האחרון (רצ"ב צילום הידיעה) מדווח כי שוטרים פרצו למועדון נרקומנים בשכונת הקטמונים בירושלים – דבר שחולל סערה בקרב המבקשים להיגמל. על-פי הידיעה, חיפשו השוטרים מכשיר רדיו גנוב.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?
2. אם כן – מדוע נכנסו השוטרים למועדון הגמילה, ומי החליט על כך?
3. האם ידעו השוטרים כי להתפרצות כזו עלולות להיות השלכות שליליות על המבקשים לחזור למוטב?
4. האם בפשיטה במועדון נמצא הרדיו הגנוב?
5. האם תימנע המשטרה מלהטריד עבריינים המבקשים לחזור למוטב?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הפרטים נכונים בחלקם.
 2. במשטרה נתקבלה קריאת מוקד דחופה בדבר חשוד שגנב מרכבו של המתלונן רדיו-טייפ וברח לתוך המקלט ששימש גם כמועדון גמילה.
- הבלשים שהגיעו למקום פגשו בחוץ את אשת המתלונן, אשר הצביעה על המקלט באומרה שבעלה רדף פנימה אחרי החשוד. השוטרים נכנסו למקום בעדינות, ולא כפי שנטען בשאילתא, ניסו לאתר את החשוד, ומשלא איתרוהו עזבו מייד את המקום.

3. הכניסה למקום נעשתה לשם איתור ומעצר חשוד בעבירה בזמן אמת ולא היתה כל כוונה לפגוע בפעילות מועדון הגמילה ובנגמלים.

4. התשובה שלילית.

5. אין בסיס לקביעה העובדתית המופיעה בשאלה.

הפעלת לחץ על קטינים בעת חקירה

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר המשטרה ביום כ"א באדר התשנ"ג (14 במרס 1993):

פורסם כי קטינים שנחקרו במשטרה הוחזקו בהמתנה לחקירתם במרווח צר שבין שני ארונות, שבו לא היתה להם אפשרות תנועה, כנראה כאמצעי לחץ.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן – האם זו שיטת חקירה מקובלת במשטרה?

3. כיצד תנהג המשטרה לגבי הישנות מקרים שכאלה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בתקופה שאליה מתייחסת השאלתא בוצעו מעצרים רבים במשטרת מחוז ירושלים.

בשל צפיפות מקום המעצר ובשל הצורך להפריד בין העצורים כדי למנוע תיאום גרסאות ביניהם ביצעו החוקרים הפרדה, ומדי פעם הועמדו העצורים במרווחים שבין הארונות עד שהגיע תורם להיחקר. לא היה מדובר כלל באמצעי לחץ.

2. התשובה שלילית.

3. אופן העמדת העצורים בעת ההמתנה לחקירה שונה.

החזקת קטינים בתאי מעצר בשבתות

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר המשטרה ביום כ"א באדר התשנ"ג (14 במרס 1993):

בעיתון "ידיעות אחרונות" מיום 22 בפברואר 1993, פורסם שמשטרת ישראל מחזיקה בתאי מעצר בשבתות נערים קטינים בניגוד לחוק, מבלי להביאם בפני שופט תורן.

השופט רוט-לוי מתחה בהחלטתה ביקורת על המשטרה שנותנת פרשנות ל"סיבה מיוחדת" להארכת מעצרו של קטין ל-24 שעות נוספות על-ידי קצין משטרה.

רצ"ב תצלום הידיעה שפורסמה "בידיעות אחרונות".

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעות המפורטות לעיל נכונות?

2. האם ניתנו על-ידי משרדך הוראות מתאימות להבטחת מניעת הישנותה של התופעה?

3. כיצד תנהג המשטרה כלפי קציני משטרה אשר נקטו נגד הקטינים הליכים שהם בניגוד לחוק?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המשטרה אינה מחזיקה קטינים במעצר, בשבתות, בניגוד לחוק.

סעיף 10 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, מורה שיש להביא קטין עצור בפני שופט לצורך הארכת מעצרו, תוך 24 שעות (אם הוא בגיל 14-18), או תוך 12 שעות (אם הוא בן 12-14).

קצין משטרה ממונה יכול להאריך את המעצר בפרק זמן נוסף, אם לא ניתן היה להביא הקטין בפני שופט מחמת "סיבה מיוחדת".

קיימת פרשנות שונה בין שופטי הנוער הן לגבי החובה להביא קטין בפני שופט והן לגבי המשמעות של "סיבה מיוחדת".

כבוד השופטת רוט-לוי סוברת, כי אם תמו בשבת 24 שעות ראשונות של המעצר, ויש צורך בהמשך חקירה, יש לאתר שופט בשבת. לעומתה סובר סגן נשיא בית-המשפט לנוער, כבוד השופט שרון, כי יום השבת הוא יום מנוחה ואין להוציא שופטים מכלל זה, ולכן על-פי סעיף 10 הנ"ל רשאי קצין משטרה ממונה להאריך המעצר בשבת במספר השעות המותר (כמובן אם התקיים הצורך החוקי האחר בעצם הארכת המעצר).

בישיבה שהתקיימה עם שופטי הנוער וראש מדור עבריינות נוער במטה הארצי של המשטרה, העלתה המשטרה את הנושא לדיון, אולם הוא הורד שכן על-פי דברי נשיא בית-המשפט לנוער, השופט מלמד, הנושא לא נדון בין השופטים לבין עצמם, ויש ביניהם דעות לכאן ולכאן.

נוסף על כך הגיעה למשטרה פנייתו של מנהל בתי-המשפט, כבוד השופט קדמי, המודיע שלא ניתן יהיה לפתוח את בתי-המשפט בשבת על מנת להביא בפני שופט עצורים להארכת מעצר.

2. לאור כל האמור לעיל הנחתה המשטרה את יחידות הנוער לקיים חקירה של קטין הנמצא במעצר בשבת כבכל יום חול אחר; אם יסתיים מועד המעצר במהלך השבת ויהיה צורך בהארכת מעצר, ינסה הממונה על החקירה למצוא שופט ולהביא את העצור בפניו. אולם, אם לא ניתן יהיה לאתר שופט – יאריך הקצין הממונה את המעצר במספר השעות המותר לו על-פי החוק עד להבאתו בפני שופט.

יש לציין, שבשל הבעיות שצוינו לעיל בתשובה על שאלה מס' 1, פועלת המשטרה לתיקון החוק, על מנת שיינתן פתרון למצב שבו אין שופט תורן והמשטרה נזקקת להארכת מעצר.

3. המשטרה מנחה את אנשיה לפעולה בהתאם לחוק.

מי שיוכח נגדו כי פעל שלא על-פי חוק יינקטו נגדו צעדים משמעתיים ואחרים, הכול על-פי נסיבותיו של כל מקרה.

משטרת תנועה עירונית בירושלים

חבר הכנסת ש' יהלום שאל את שר המשטרה ביום כ"ח באדר התשנ"ג (21 במרס 1993):

בעיתונות פורסם שמתעכבת הקמת משטרת תנועה עירונית בירושלים, בתל-אביב ובחיפה, מ-1 במרס, בשל "קשיים ביורוקרטיים".

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן – מה היא משמעות המונח "קשיים ביורוקרטיים" בעניין זה?

3. מתי תופעל משטרת התנועה בכל אחת מהערים הגדולות?

4. מה הם הצעדים שיינקטו למנוע קשיים דומים בעתיד?

שר המשטרה מ' שחל:

2-1. נושא הקמתה של משטרת תנועה עירונית בירושלים, תל-אביב וחיפה, בהיקף של 300 משרות, סוכם בימים אלו על דעת משרד המשטרה, משטרת ישראל, משרד האוצר ומשרד התחבורה.

4-3. על-פי התוכנית שאושרה, תתחיל משטרת ישראל בגיוס השוטרים בחודש יולי 1993. פרק ההכשרה יימשך כשלושה חודשים. מייד עם סיום הגיוס וההכשרה יוצבו השוטרים בשטח.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת שאול יהלום. חבר הכנסת בא-גד נתן דוגמה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני השר, אדוני היושב-ראש, אם אנחנו מדברים על הגיוס ביולי, זה ייקח קצת זמן, אנחנו מאחרים. המשטרה, במקרה הטוב תוכל להתחיל לפעול באיחור של קרוב לשנה. שנה – זה הרבה זמן במושגים של תאונות דרכים ועבירות תנועה. מה גרם לעיכוב? ההחלטה התקבלה ב-1 במרס 1993.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. איזה יופי.

שר המשטרה מ' שחל:

ראשית, מוטב החלטה מאשר אי-החלטה. זה חידוש. החידוש הוא טוב וחשוב. זה ניסיון. הכוונה היא להשתמש בכספים שבאים מגביית הקנסות, כדי לממן את השוטרים האלה. היה ויכוח. הוויכוח היה –

--

שאלו יהלום (מפד"ל):

שנה או שנתיים?

שר המשטרה מ' שחל:

הניסיון או הוויכוח?

שאלו יהלום (מפד"ל):

הוויכוח.

שר המשטרה מ' שחל:

השאלה הזאת הדאיגה אותי פחות. לדעתי, הניסיון יצדיק את עצמו. הבעיה היתה, שרצו לשלם שכר רק של הוצאות השוטרים, בלי לתת את הצידוד. בלי צידוד אין ערך למשטרת התנועה, אפילו עירונית – בלי אופנועים, בלי רכב ובלי התקורות. זה ויכוח שקיים תמיד, לצערי הרב, בין משרד האוצר לבין משרדים אחרים. סוף סוף התגברנו על כל הוויכוחים האלה, ואנחנו יוצאים לדרך.

זימון הקריקטוריסט אולג שוורצברג לחקירה

חבר הכנסת י' שפי שאל את שר המשטרה ביום כ"ח באדר התשנ"ג (21 במרס 1993):

בסוף חודש פברואר זימנה משטרה ישראל את הקריקטוריסט אולג שוורצברג, מהעיתון "ורמיה", לחקירה, פתחה לו תיק פלילי, שחררה אותו בערבות, והוצא נגדו צו איסור יציאה מהארץ.

ברצוני לשאול:

1. מדוע זומן הקריקטוריסט לחקירה במשטרה, ומדוע נפתח לו תיק פלילי?

2. מי החליט לזמנו לחקירה?

3. האם ידע כבוד השר על כך?

4. האם אין באירוע זה פגיעה בחופש הביטוי והיצירה במדינה דמוקרטית מתוקנת?

5. האם תמליץ המשטרה על הגשת כתב אישום, ואם כן – באילו האשמות?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בתאריך 3 בינואר 1993 התקבל במשטרת מחוז תל-אביב מכתב תלונה מאזרח, המתייחס לקריקטורה שפורסמה בעיתון הרוסי "ורמיה". המתלונן טען כי בפרסום הקריקטורה יש משום הסתה לגזענות נגד הציבור החרדי.

2. החקירה בתלונה נפתחה על-פי החלטת ראש אגף חקירות של משטרת מחוז תל-אביב, בחשד לעבירה לפי סעיף 173(1) לחוק העונשין, התשל"ז–1977, שעניינו פרסום שיש בו פגיעה ברגשותיהם הדתיים של אחרים.

3. התשובה שלילית.

4. התשובה שלילית. חופש הביטוי במדינה דמוקרטית הינו עד לגבול של עבירה על החוק. היה חשד לביצוע עבירה והמשטרה היתה חייבת לחקור.

5. התשובה שלילית. לאחר חקירה הוחלט לגנוז את התיק בשל חוסר עניין לציבור.

השמעת דברי שטנה והסתה במסגדים

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר המשטרה ביום י"ב בסיוון התשנ"ג (1 ביוני 1993):

פורסם ולא הוכחש שסגן המופתי השמיע בדבריו במסגד דברי הסתה ודברי שטנה חמורים נגד המדינה ונגד תושביה היהודים.

הסתה פרועה למעשי אלימות מושמעת, כפי שנודע לי, גם במסגדים רבים, משני עברי "הקו הירוק".

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים הנ"ל נכונים?

2. מה הם הצעדים הננקטים כדי למנוע ניצול מסגדים להסתה לאומנית פרועה ולהטפה למעשי אלימות נגד יהודים?

3. האם נשקלת הפסקת פעילותם של אימאמים המסיתים נגד יהודים בהטפותיהם במסגדים, והאם נשקלת סגירת מסגד או מסגדים המנוצלים לרעה נגד ביטחון העם והמדינה?

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר המשטרה ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

בדרשתו של סגן המופתי השיח' מוחמד אל-ג'מאל ביום שישי, כ"א באדר התשנ"ג (19 במרס 1993), בהר-הבית, קרא השיח' בראש חוצות "לצלוב משתפי פעולה".

ברצוני לשאול:

1. האם יועמד השיח' לדין בעוון הסתה לרצח?

2. האם לא היתה אפשרות להפסיק את השיח' תוך כדי דבריו, כאשר היה ברור על מה הוא מדבר, ומדוע דבר זה לא נעשה?

3. מה היא מידת הפיקוח שיש על הפעולות והנאומים של השיח'ים בהר-הבית?

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את שר המשטרה ביום י"ט בסיוון התשנ"ג (8 ביוני 1993):

העיתונות דיווחה ("מעריב, כ"ח באדר התשנ"ג, 21 במרס 1993) כי סגן המופתי, השיח' אל-ג'מאל, דיבר בפני עשרות אלפי מתפללים מוסלמים בהר-הבית ואמר כי "הכוח היהודי הוא זמני בארץ, יש לצלוב את משתפי הפעולה". כמו-כן דווח כי קרא דברי הסתה נגד מוכרי אדמות ליהודים.

ברצוני לשאול:

1. אם הציטוט נכון, האם פתחה המשטרה בחקירת המקרה? אילו צעדים נוספים נקטה?

2. אם הציטוט אינו נכון, מה הם הדברים המדויקים שהוא אמר?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הדרשה ביום 19 במרס 1993 הוקלטה על-ידי המשטרה, אך עקב הרעש שהיה במקום לא ניתן היה לפענח ולתמלל את הקלטת.

השיח' הוזמן לחקירה, אך הכחיש את הדברים המיוחסים לו. אשר על כן לא נמצאו ראיות שיאפשרו אימות ההתבטאויות המיוחסות לו.

לא היתה אפשרות להפסיק את דברי הדובר תוך כדי נאומו, שכן לא היה ברור על מה הוא מדבר.

הפיקוח על הנאומים נעשה באמצעות הקלטת הדרשות. בכל מקרה של חשד לעבירה נחקר האירוע.

אין במסכות המשטרה לסגור מסגדים.

אם יהיה אירוע של הסתה, הוא ייחקר ויטופל על-פי החוק.

עינוי עציר בכלא שכם

חבר הכנסת ת' זיאד שאל את שר המשטרה ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

משפחתו של מר עמא"ג (פרטיו האישיים מופיעים במקור) התלוננה בפני על כך שבנה נחקר בכלא שכם זה 104 ימים, ובמהלך חקירה זו הוא נתון לעינויים.

ברצוני לשאול:

1. מה הן הסיבות למעצר הנ"ל, ומתי אמורה להסתיים חקירתו?

2. האם נבדקה התלונה בדבר עינויים? מה הן תוצאות הבדיקה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. סיבות המעצר היו חשדות להשתייכות לארגון עוין, הפרות סדר, נשיאת אמל"ח – אמצעי לחימה – ואימונים צבאיים.

החקירה כבר נסתיימה והוגש נגד החשוד כתב אישום בגין העבירות הנ"ל.

2. החשוד לא התלונן על עינויים.

בריאות לקויה של עציר בכלא רמלה

חבר הכנסת ת' זיאד שאל את שר המשטרה ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

מר אחא"ח (פרטיו האישיים מופיעים במקור), העצור בכלא רמלה, סובל מבעיות בריאותיות בלב, והיו לו בעבר כמה התקפי לב. יש לציין שכלא חברון סירב לקבלו עקב מצב בריאותו הירוד.

ברצוני לשאול:

נוכח חומרת מצבו הבריאותי והצורך בטיפול אינטנסיבי, האם ישוחרר?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

במהלך חודש מאי 1992 אושפז האסיר בבית-החולים "סורוקה" עקב כאבים בחזה, ואובחן כסובל מאוטם שריר הלב. בבדיקות נמצא, שרמת הכולסטרול שלו גבוהה. במהלך האשפוז הוא קיבל טיפול תרופתי ורמת הכולסטרול ירדה.

לאחר האשפוז הועבר האסיר להמשך מעקב למרכז הרפואי של שירות בתי-הסוהר. במהלך שהותו שם נערכו לו בדיקות שונות. הוא שוחרר מהמרכז הרפואי במצב כללי טוב עם המלצה להמשך טיפול תרופתי.

כיום מצבו הרפואי משביע רצון. הוא נמצא בהשגחה ובפיקוח רפואי של רופאי שירות בתי-הסוהר ומקבל את כל הטיפול הדרוש לו.

אשר על כן, בשלב זה המשך שהותו בבית-הסוהר אינו מסכן את חייו. האסיר שווה כעת בכלא חברון.

התנהגות שוטר

חבר הכנסת ת' זיאד שאל את שר המשטרה ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

פנו אלי אזרחים מכפר-יסיף והתלוננו על כך שהשוטר ס"ס (שמו המלא מופיע במקור) הגיע לכפר בתאריך 20 במרס 1993, וברשותו פקודת מאסר למר ח"ה (שמו המלא מופיע במקור), שברח מהבית שניות לפני שהגיע השוטר. השוטר הנ"ל שלף את אקדחו וכיוונו לעבר הבורח, ורק בקשותיהם ותחנוניהם של בני המשפחה הניאו אותו מכוונתו. גם לאחר שהוצגו אישורים על תשלום החוב, התעקש השוטר והמשיך לחפש את מר ח"ה.

ברצוני לשאול:

1. האם נבדקו הפרטים האלה ונמצאו נכונים?
2. האם התנהגותו של השוטר הנ"ל מתיישבת עם החוק?
3. האם מותר לו לירות או אף לכוון אקדח במקרה הנ"ל?
4. האם יחקר המקרה ויינקטו האמצעים המתחייבים מכך?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. הפרטים נבדקו.

הוברר כי בתאריך 20 במרס 1993 יצאו שני שוטרים מתחנת עכו לבצע פקודת מאסר בגין חוב, הוצאה לפועל, שהוצאה על-ידי בית-המשפט. בהגיעם לביתו של החייב החל הוא לברוח.

תוך כדי מרדף אחריו הותקפו השוטרים על-ידי כמה שכנים, אשר נעצרו ונפתח נגדם תיק פלילי.

לא היה כל שימוש בנשק או איום בנשק במהלך האירוע.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני רוצה לציין, שהצעתי לחבר הכנסת יעקב שפי להיות בוועדת הקלפי והוא אמר שהוא לא יכול להיות, כיוון שיש לו שאילתא. הגיעה השאילתא שלו, והוא איננו.

אלימות סוהרים כלפי עצירים

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את שר המשטרה ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

לפי דיווחים שקיבלתי, העציר י"ק (שמו המלא מופיע במקור) היה קורבן לאלימות קשה מצד הסוהרים בכלא באר-שבע.

נמסר לי גם כי העציר נועם פדרמן הוכנס לצינוק, כאשר עונו היה שדרש להתפלל מחוץ לחדר שבו שהה, עקב הימצאותו של ביב שופכין פתוח, ולפי ההלכה אין להתפלל לידו.

ברצוני לשאול:

1. האם נבדקו הדברים, והאם הם נכונים?

2. אם כן – כיצד תטפל המשטרה באלימות השוטרים נגד עצירים?

3. האם עציר שאינו מוכן להתפלל בניגוד למה שמורה לו ההלכה עונשו צינוק?

4. האם בעקבות מקרה זה נשקלות הנחיות בכל הנוגע לתפילת עצירים, בתיאום עם רב המשטרה?

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את שר המשטרה ביום י"ט באייר התשנ"ג (10 במאי 1993):

העציר י"ק (שמו המלא מופיע במקור), שנעצר בחשד להצתת מכוניות של בני מיעוטים ולבסוף שוחרר משהוכחה חפותו, היה עצור בהפרדה מוחלטת מבני מיעוטים עקב סכנה לשלומם.

בתאריך 4 במרס 1992 הוא הועבר מכלא "ניצן" ברמלה לכלא באר-שבע. בריאיון הקבלה הודיע לו קצין המודיעין, שהוא מוכנס לאגף עם ערבים, אף שבפקודת המעצר שלו מצוין שהוא חייב להיות בהפרדה מוחלטת מבני מיעוטים. בקשתו להתקשר לעורך-דינו נתקלה בסירוב, והוא אף הוצא מחדר הקצין כשקצין אחר (קצין ביטחון) חבט בו באגרופיו בפניו ואף חבט את ראשו בקיר; עד לאירוע זה היה סוהר ששמו י"פ (שמו המלא מופיע במקור).

ברצוני לשאול:

1. האם נבדקו הפרטים ונמצאו נכונים?

2. אם כן – האם שינוי פקודת מעצר הוא בסמכותו של קצין קבלה?

3. אם לא – מה ייעשה בנדון?

4. כיצד יטופל מקרה זה של אלימות כלפי עציר ללא כל התגרות מצדו?

שר המשטרה מ' שחל:

בעקבות פנייתך לשירות בתי-הסוהר ובעקבות מכתב תלונתו של העציר קהלני, מונה על-ידי שירות בתי-הסוהר קצין לבדיקת התלונות. החקירה עומדת לקראת סיומה.

בקשר לתלונות העציר פדרמן הובררו הפרטים הבאים:

רב בית-המעצר הבהיר, כי נערכו בתא סידורים אשר היה בהם כדי לאפשר תפילה בחדר – התקנתו של וילון הפרדה החוצץ בין השירותים לבין התא; וכן מחולקים לאסירים כדבר שבשגרה חומרי ניקוי לתאים, כדי שכל אסיר יוכל לנקות את פינת השירותים בתאו בכל עת.

רב בית-המעצר קבע כי באה על פתרונה בעיית התפילה בתא, וכי העציר פדרמן לא פנה אליו כלל בנושא זה.

העציר נשפט בדין משמעתי בגין התנהגותו כלפי מפקד האגף, אשר היוותה עבירת משמעת לפי פקודת בתי-הסוהר. העציר קילל את מפקד האגף ואיים עליו כי יגרום לפיטוריו מתפקידו וכי יעשה טרור לערבים באגף. הוא נשפט ונידון לחמישה ימי בידוד.

במהלך התקופה הוא פנה בבקשה לחנינה והביע צער על התנהגותו כלפי מפקד האגף. בעקבות זאת הוא הוצא מן הבידוד.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת יוסף בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב ראש, כבוד השר, בעניין העציר קהלני, אם יתברר למשטרה שהיא שגתה, האם ייתכן לתת לו את הפיצוי ההולם על הנזק שנגרם לו על לא עוול בכפו?

שר המשטרה מ' שחל:

אני יכול להבטיח לחבר הכנסת בא-גד, שאם יתברר לפי דוח הקצין הבודק – לא המשטרה – ששירות בתי-הסוהר שגה, לא נהסס להודות בזה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מודה. בעקבות העניין של נועם פדרמן עם הווילון המדומה, אני מציע לבדוק שוב עם רבנות בית-הסוהר אם אין דרך אחרת. זה לא מספק את כולם. אף שהרב פסק כפי שהוא פסק, לא כולם מקבלים את הפסק. יש לבדוק את זה – מקום טינופת וצוואה, האם צריך להכריח להתפלל בו.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מוכן ברצון. אני רק חוזר בפני חברי הכנסת על הבעיה הקיימת, שאף שיש תקציבים להקמת בתי-סוהר, אנחנו נענים בדחייה מוחלטת על-ידי כל רשות מקומית ועל-ידי הציבור כשאנו רוצים להקים בתי-סוהר בקרבת מקומות המגורים שלהם.

יוסף בא-גד (מולדת):

לפי הצעה שלי לא יצטרכו לבנות בתי-סוהר. נהפוך אותם לבתי-מדרש ללימוד תורה, וזה יתקן את המצב. אבל זה שלב נוסף.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בא-גד, כדי שכולם ידעו – מאחר שענו לך על שתי שאלות בבת אחת, לכן נתתי לך לשאול פעמיים; שידעו שזה רק בגלל זה.

יוסף בא-גד (מולדת):

זו לא אפליה לטובה של חבר הכנסת בא-גד.

היו"ר ד' שילנסקי:

קודם לא נתתי לך, כי היתה לך שאלתא אחת.

מצבור כלי נשק קר בהר-הבית

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר המשטרה ביום ג' בניסן התשנ"ג (25 במרס 1993):

ב"מעריב" מיום שלישי, כ"ג באדר התשנ"ג (16 במרס 1993), פורסם כי באחרונה חשפה המשטרה בהר-הבית מחבוא ובו מצבור של כלי נשק קר.

ברצוני לשאול:

1. האם מידע זה נכון?
2. כיצד טיפלה הממשלה במקרה, האם נתפסו האחראים לכך?
3. האם יש חיפושים וסריקות מדי פעם בהר-הבית ובמחסנים של המסגד?
4. כיצד תמנע המשטרה מקרה כזה בעתיד?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה חיובית.

2. המשטרה חקרה את המקרה ותפסה מוצגים, אך אין בידיה חשודים.

3. התשובה חיובית.

4. המשטרה פועלת בדרכים שונות, הכוללות גם חיפושים ואיסוף מידע מודיעיני.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אתה תרצה להמתין עם התשובה שלך?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מוכן לשמוע את התשובה מכאן ולא אשאל שאלה נוספת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם אתה רוצה, אתן לך אפשרות לשמוע אותה בסוף.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, אין צורך.

שר המשטרה מ' שחל:

לא נעים לי לתת תשובה בעומדי עם הגב לשואל.

היו"ר ד' שילנסקי:

כבוד השר, בהסכמה, תשים את השאלתא בצד, ואז, אולי ועדת הקלפי תסיים, ותשיב לו בסוף.

יוסף בא-גד (מולדת):

ממילא זה זהה עם השאלה שלי.

היו"ר ד' שילנסקי:

זו תשובה אחת על שתי שאלות, לכן אתה יכול להשיב.

הנפת דגלי אש"ף

חבר הכנסת ר' זאבי שאל את שר המשטרה ביום י"ט באייר התשנ"ג (10 במאי 1993):

הובא לידיעתי, כי בהפגנת האהדה למחזור השני של המגורשים המוחזרים, שתתקיים היום בירושלים, יונפו דגלי אש"ף ומשטרת ישראל לא תמנע זאת.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – מה היו השיקולים בשינוי במדיניות לגבי הטיפול בהנפת דגלי אש"ף בתחומי ישראל?

3. מה הן ההוראות שהוצאו למשטרת ישראל?

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את שר המשטרה ביום י"ט באייר התשנ"ג (10 במאי 1993):

בתחילת חודש מאי חזה כל עם ישראל בטלוויזיה הממלכתית בהנפת דגלי אש"ף לעיני המשטרה והצבא, בעת חזרת המגורשים, דבר המנוגד לחוק.

ברצוני לשאול:

1. האם זהו מנהג חדש?

2. אם לא – מה תעשה המשטרה בנדון?

3. מה תעשה המשטרה בנושא זה בעתיד?

שר המשטרה מ' שחל:

על-פי סעיף 4(ז) לפקודה למניעת טרור, התש"ח-1948, חל איסור על מעשה שיש בו גילויי הזדהות עם ארגון טרור.

כל תלונה על חשד לביצוע עבירה זו תתקבל במשטרה ותיחקר על-פי החוק.

למשטרה אין פרטים לגבי המקרים המצוינים בשאלות. אם תוגש לה תלונה מפורטת, שתכלול את כל הפרטים הרלבנטיים, ייבחן הנושא על-פי החוק.

משטרת ישראל לא שינתה את מדיניותה בנושא זה והיא תמשיך לפעול על-פי החוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת יוסף בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד השר, זה תמוה מאוד שמה שראה כל אזרח בטלוויזיה, כיצד משטרת ישראל נוכחת כשמניפים דגלי אש"ף, הדבר לא ידוע למשטרה. אני מציע לבדוק את הקלטת, ואם יתברר שהיו שוטרים שראו, לנזוף בשוטרים לגבי העתיד.

נמסר לי שסגן השר היה שם – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא. גמרת לשאול.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת בא-גד, בדרך כלל המשטרה בודקת את הקלטות האלה, ומה שצריך לעשות נעשה לאו דווקא במקום. אני מציע שלא להיכנס לפרטים נוספים. מה שאנחנו צריכים לעשות אנחנו עושים.

יוסף בא-גד (מולדת):

ובלבד שלהבא לא יהיה – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא. אי-אפשר יותר.

שימוש בילדים בצילומי וידאו פורנוגרפיים

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר המשטרה ביום כ"ז באייר התשנ"ג (18 במאי 1993):

ד"ר יצחק קדמן, מנכ"ל המועצה הלאומית לשלום הילד, הביא לידיעתי כי מדי יום ביומו מתפרסמות בעיתונות היומית מודעות ובהן פרסומת לקנייה/השאלה של קלטות וידאו פורנוגרפיות, שבהן משתתפים ילדים.

אף שאין כל בעיה לאתר את המפרסמים, את הסוחרים ואת החנויות, ואף שהוגשו בעניין זה תלונות למשטרה, אין המשטרה מוכנה להתערב בנושא זה.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. מדוע אין המשטרה פועלת?

3. איזו פעולות ינקוט משרדך?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בעיתונות אכן מתפרסמות גם מודעות מהסוג המצוין בשאלתא.
2. המשטרה פתחה, פעמים מספר, בחקירות נגד מפיצי הקלטות.
- בחלק מהמקרים לא נמצאו ראיות להעמדה לדין ובחלק אחר התברר כי הקלטות הופקו בחוץ-לארץ ואין ביטחון מלא שמדובר בקטינים, ובכל מקרה השחקנים אינם ישראלים.
3. המשטרה מתייחסת לפרסומים אלה בחומרה ופועלת בכל מקרה לגופו, בהתאם למידע ולחומר המגיע לידיה ונאסף על-ידה.

זיהום אוויר על-ידי עשן כלי רכב

חבר הכנסת א' גולדפרב שאל את שר המשטרה ביום כ"ז באייר התשנ"ג (18 במאי 1993):

מתוך דוח מבקרת המדינה מס' 43, הדן במצב איכות האוויר בישראל, עולה כי אחד מן הגורמים העיקריים המזהמים את האוויר בישראל הוא העשן הנפלט מכלי הרכב.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא משקיעה משטרת ישראל במכשור לבדיקת זיהום אוויר?
2. מה עושה משטרת ישראל כדי לבדוק כלי רכב המזהמים את האוויר?
3. מדוע לא מקצה משטרת ישראל מספר בוחני תנועה לבדיקת רמת הזיהום מכל רכב תוך הגשת הודעות קנס או אי-שימוש ברכב – על-פי החוק?
4. האם אין מקום לשקול אי-מתן דוחות בשבת כדי שלא לחלל את השבת?

שר המשטרה מ' שחל:

1. משטרת ישראל אינה משקיעה במכשור לבדיקת זיהום אוויר כיוון שרשויות וגורמים אחרים מטפלים בתחום זה ופועלים ביחד עם משטרת ישראל לאכוף נושא זה. למשרד לאיכות הסביבה ולמשרד התחבורה מכשירים לאכיפת החוק ביחד עם משטרת ישראל.

2-3. משטרת ישראל מקצה שוטרים ובוחני תנועה מדי יום לביצוע תוכניות חודשיות לאכיפת נושא זיהום האוויר ובדיקת תקינות רכב. הפעילויות המקצועיות נעשות על-ידי המשרד לאיכות הסביבה ומשרד התחבורה.

משטרת ישראל עוצרת את כלי הרכב, רושמת דוחות ונותנת איסורי שימוש. כמו כן, משטרת ישראל אוכפת את תקנה 155 לתקנות התעבורה – עשן נראה לעין.

במהלך שנת 1992 נערכו 1,027 פעילויות עם ניידות משרד התחבורה והמשרד לאיכות הסביבה. נבדקו 53,211 כלי רכב ונרשמו 4,847 דוחות. ניתנו איסורי שימוש ל-8,117 כלי רכב.

4. לצערנו, נהגים אינם מפסיקים לבצע עבירות בשבת, וגם תאונות דרכים קורות ביום זה. בפועל פעילות המשטרה בשבתות מועטה יחסית, ועל כן גם האכיפה מצומצמת.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יש נושא אנושי. ישבתי על הכיסא של היושב-ראש במשך שעתיים, והלכתי לאכול.

היו"ר ד' שילנסקי:

בדרך כלל אני מאוד נוקשה. אבל ראיתי אותך יושב פה, ומאחר שגם אני רעב, אני יודע מה זה. אם השר יסכים, הוא ישיב לך בסוף.

שר המשטרה מ' שחל:

ברצון.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת גולדפרב.

אלכס גולדפרב (צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, האם אדוני השר אינו חושש לשלמות הקואליציה בגלל מתן רפורטים בשבת? תראה כמה אני דואג לקואליציה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת גולדפרב, אני חייב לומר לך, שזה לא עלה על דעתי, אבל זה נימוק. אני אודיע עליו, ואולי נקבל כמה נקודות. השאלה איננה כזאת. האמת היא, שהמשטרה עסוקה בשבת בעיקר בהכוונת תנועה, בגלל המספר הרב של המטיילים. אני משוכנע שגם חבר הכנסת גולדפרב מודע והוא עצמו רואה את עשרות אלפי כלי הרכב. לכן, המשטרה לא מחפשת לעשות דוחות. לא זו מטרה. בעיקר היא מכוונת תנועה, תנועה רבה יותר בשבתות.

שתיית משקאות חריפים על-ידי בני נוער

חבר הכנסת א' קהלני שאל את שר המשטרה ביום ה' בסיוון התשנ"ג (25 במאי 1993):

מן הנתונים שנמסרו לאחרונה עולה, כי 40% מבני הנוער שותים בפאבים למרות החוק האוסר על שתייה של בני נוער בפאבים.

ברצוני לשאול:

1. האם אמת בנתונים?

2. האם נרשמים דוחות לבעלי הפאבים, המאפשרים לבני הנוער לשתות, ואם כן – מה מספר הדוחות שנרשמו השנה ואילו עונשים הוטלו על העבריים?

3. מדוע לא תיערך משטרת ישראל ותקצה כוחות רבים יותר לאכיפת החוק האוסר על שתיית בני נוער בפאבים?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. למשטרה לא ידוע אם יש אמת בנתון המופיע בשאילתא.

2. התשובה חיובית.

מתחילת שנת 1992 עד אפריל 1993 נרשמו 602 דוחות. לא ידוע למשטרה על העונשים שהוטלו.

בדרך כלל בתי-המשפט מטילים קנסות וכן אזהרות, ולעתים רחוקות ניתנים גם צווי סגירה.

3. פעילות למניעת מכירה של משקאות אלכוהוליים לקטינים נעשית על-ידי יחידות הנוער של המשטרה, נוסף על פעולות יחידות הרישוי והסיוור.

בחלק מן המקומות בארץ מסתייעים פקחי הנוער במתנדבי המשמר האזרחי, והמגמה היא להרחיב את שיתופם של מתנדבי המשמר האזרחי בנושא.

מעצרי שווא

חבר הכנסת ג' גל שאל את שר המשטרה ביום ה' בסיוון התשנ"ג (25 במאי 1993):

בעיתון "ידיעות אחרונות" מתאריך 14 באפריל 1993 פורסמה כתבה על ביצוע מעצרי שווא רבים על-ידי המשטרה. בכתבה נאמר מפי גורם במשטרה: "אנו יודעים שחקירה ראויה לפני מעצר מחייבת איסוף ראיות – – כל זה מחייב אמצעים שאין לנו. לכן אנו מקדימים מעצר לחקירה, כדי למנוע הפרעה".

ברצוני לשאול:

1. מה הוא מספר המעצרים שבהם זוכו החשודים בשנה שעברה?

2. האם חוסר באמצעים מהווה סיבה סבירה לפגיעה כה חמורה בזכויות הפרט?

3. מה נעשה למניעת התופעה?

4. האם האנשים שנפגעים ממעצרים אלה מפוצים בדרך כלשהי, ואם לא – מדוע?

שר המשטרה מ' שחל:

1. בשנת 1992 בוצעו על-ידי משטרת ישראל 42,517 מעצרים פליליים. להלן התפלגות מצב התיקים שנפתחו, נכון ליום 4 ביוני 1993: 11,490 תיקים עדיין בחקירה; 3,441 תיקים הועברו לפרקליטות; 14,758 תיקים נמצאים בתביעה משטרתית; 7,546 תיקים כבר נדונו בבתי-המשפט, ולא ניתן בשלב זה לספק נתונים בדבר זיכויים או הרשעות; 5,214 תיקים נסגרו מסיבות שונות; שני תיקים חקירתם הופסקה עקב עיכוב הליכים על-ידי היועץ המשפטי לממשלה; 48 תיקים נמחקו.

בכתבה שצורפה לשאילתא צוינו נתונים על מספר תיקי החקירה שנפתחו במחוז תל-אביב בשנת 1992, ולא נתונים על מספר מעצרים. חשוב לציין, שלא כל פתיחת תיק חקירה גוררת אחריה מעצר, ולהיפך, לא כל מעצר מסתיים בפתיחת תיק חקירה.

בחירת נציגי הכנסת לוועדת מינויים לקאדים

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אולי תסלחו לי שניכם, יש פה אנשים סקרנים ואני עורך הפסקה של דקה. אני מבקש מכולם לשבת. חבר הכנסת זאבי, אתה גונב לי את ההצגה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני לא יכול לסרב לדראושה.

היו"ר ד' שילנסקי:

כולם יודעים על הידידות הרבה השורה ביניכם.

חברי הכנסת, קיבלתי את תוצאות ההצבעה לוועדה למינוי קאדים. השתתפו בהצבעה 63 חברי כנסת. מעטפות ריקות ופסולות – 2. מספר הקולות הכשרים – 63. אני שומע שיש 61 – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

הרשה לי להבהיר זאת. 63 חברי כנסת השתתפו בהצבעה, בתוך זה היו שתי מעטפות כשרות, אבל אנשים לא סיכמו. אלה נשארו קולות כשרים, אבל האנשים לא סיכמו. אתה יכול לקרוא לזה 61, אם אתה רוצה, אבל בהתייעצות עם מזכיר הכנסת החלטנו לכתוב 63.

היו"ר ד' שילנסקי:

יש הסבר שאותו עמדתי לקרוא. מספר הקולות הכשרים – 63. קיבלנו הסבר איך זה מסתדר. בכל אופן אפשר להגיד 61 או 63, אבל זה לא פוגע בהליך התקין.

חבר הכנסת טלב אלסאנע קיבל 23 קולות. חבר הכנסת וליד חאג' יחיא קיבל 54 קולות. חבר הכנסת האשם מחאמיד קיבל 10 קולות. חבר הכנסת דוד מנע קיבל 37 קולות. חבר הכנסת נואף מסאלחה קיבל 53 קולות. לפיכך נבחרו שלושה נציגי הכנסת: חבר הכנסת ואליד חאג' יחיא, חבר הכנסת נואף מסאלחה וחבר הכנסת דוד מנע, כחברים בוועדת מינויים לקאדים (מוסלמים). על החתום: חבר הכנסת רחבעם זאבי, חבר הכנסת אסעד אסעד, חבר הכנסת שמואל הלפרט.

אני מאחל בשם כולם הצלחה במילוי תפקידם ושליחותם של חברי הכנסת וליד חאג' יחיא, נואף מסאלחה ודוד מנע. אני מאחל גם הצלחה בפעילותם של חברי הכנסת שלא נבחרו. הם צעירים, השם גדול בשמים, ובעתיד הם יוכלו להיבחר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אולי הם ייבחרו לקאדים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אולי הם ייבחרו לקאדים.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' שילנסקי:

נמשיך בשאלות.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, לא סיימתי את התשובה על שאלתא מס' 1185. יש המשך לתשובה.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה. אתכם הסליחה. אתם ראיתם שיש התרגשות בקרב כמה חברי כנסת לגבי התוצאות, דבר שהיה גורם להפרעות במהלך הדיון.

שר המשטרה מ' שחל:

ההתרגשות גרמה לכך שלא אראה את המשך התשובה.

2. התשובה שלילית. בכתבה לא נמסר מיהו הגורם המשטירתי שהאמירה יוחסה לו, ולא ניתן להסתמך על כך. המשטרה משתדלת לפעול ככל יכולתה במסגרת האילוצים השונים הקיימים, תוך מינימום פגיעה בזכויות הפרט.

3. חוקרי משטרת ישראל מונחים על-פי העיקרון שמעצר יהווה רק כלי אחרון שבו הם ישתמשו, ואין להשתמש באמצעי זה באופן שרירותי ובלתי-סביר. משטרת ישראל מקיימת הדרכות שוטפות לשוטריה בקורסים, בשיעורים שבועיים ובהדרכות אחרות בנושא כללי המעצר החוקי.

4. על-פי סעיף 80(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, מי שהיה עציר ויצא זכאי בדינו עשוי להיות מפוצה בגין מעצרו אם הורה על כך בית-המשפט, לאחר שראה כי לא היה יסוד להאשמה או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת. אגב, זה תיקון שהגשתי בזמני כחבר הכנסת.

על-פי סעיף 32 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, מי שהיה עציר ושוחרר בלי שהוגש כתב אישום, רשאי בית-המשפט לצוות על פיצויו, אם מצא שלא היה יסוד למעצר או שראה נסיבות אחרות המצדיקות מתן פיצוי.

בהעדר קביעה של בית-המשפט בדבר פיצוי, נשקלת שאלת פיצויו של עציר רק אם הוא פונה ותובע את הדבר. בנסיבות כאלה נשקלת שאלת ההצדקה למעצר, והשאלה האם המעצר בוצע "בתום לב ולמען שלום הציבור", שכן בנסיבות אלה פטור שוטר מאחריות אזרחית ופטורה המשטרה מאחריות שילוחית, על-פי סעיף 44 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש), התשכ"ט-1969.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת גל. זה שקיבלת תשובה ממצה לא אומר שהשאלה הנוספת שלך לא צריכה להיות קצרה.

גדליה גל (העבודה):

אדוני השר, מדברך אני מבין שיש אנשים שנעצרים, שוהים במעצר יום, יומיים ואולי אף יותר, לא מגיעים לבית-המשפט, חוזרים לבתיהם ולא מפוצים. בכל אופן נגרם לאנשים האלה עוול. לו נקלע כל אחד מאתנו למצב כזה, אולי הוא היה מעריך שמגיע לו איזה פיצוי. האם אתה שוקל לקבוע איזה מנגנון שיפצה אנשים כאלה בלי שהם יזדקקו לקחת עורך-דין ולתבוע את הפיצוי הזה בבית-המשפט?

שר המשטרה מ' שחל:

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת גדליה גל, אמרתי כאן כשהערת הערה, שהתיקון לחוק היה בעקבות הצעת חוק פרטית שהגשתי ב-1977 או ב-1978. גם אז היה ויכוח, תוך אי-הסכמה מפורשת בדרך כלל של האוצר. אני מוכן להעלות עניין זה. אני רק אומר מראש, שהייתי ממליץ, אם ירצה אדוני, אולי לזמן את שר האוצר ושר המשטרה לדיון אצלו בוועדה, ונבוא כל אחד עם העמדות שלנו, כי אני לא מאמין שיש סיכוי רב שתהיה נכונות ללכת לשיטה של פיצוי אוטומטי. אני אביא זאת כהצעה, ואוכל להתייחס אליה לאחר שאראה את כל הנתונים.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

מסיבת סמים בשמורת נחל-גלבון

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר המשטרה ביום ה' בסיוון התשנ"ג (25 במאי 1993):

בעיתון "ידיעות אחרונות" מיום כ"ו באייר התשנ"ג (17 במאי 1993) פורסמו דברי אנשי רשות שמורות הטבע בגולן על כ-500 איש, שהגיעו בשיירת מכוניות ארוכה בשבת האחרונה לשמורת נחל-גלבון וקיימו שם מסיבת סמים מתחת לאפה של המשטרה. לדבריהם, אפשר היה למנוע את הדבר, מאחר שפקחי הרשות גילו זאת בעוד מועד ומסרו על כך למשטרת קצרין, לרבות שמו של מארגן האירוע הבלתי-חוקי, אך ניידת הגיעה למקום רק ב-05:00. ברצוני לשאול:

1. האם נבדקו טענות אנשי רשות שמורות הטבע?

2. אם כן – מדוע לא פעלה המשטרה למניעת מסיבת הסמים ההמונית בעוד מועד, בהתאם לידיעות שקיבלה?

3. האומנם הוצג בפני השוטרים אישור לקיום האירוע, או שמא הסתפקו בתשובה בעל-פה כנ"ל? ואם הוצג אישור – מי נתן אותו ובאיזו סמכות?

4. מכיוון שמקרה זה אינו יחיד, ולאחרונה פורסם פעמים מספר על אירועים דומים, דבר שמעלה חשד כי מדובר בתופעה וב"אופנה חברתית" חדשה – מה עושה המשטרה בנדון?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה חיובית. קיום תחקיר עם שוטרי תחנת הגולן ופקח המועצה האזורית גולן.

2. מן התחקיר עלה, כי הדיווח הראשוני שקיבלה המשטרה לא היה על מסיבת סמים, ולא נקבו במספר 500 איש, כפי שצוין בידיעה בעיתון, אלא דווח על מסיבה רעשנית. לאור האמור לא יכלה המשטרה למנוע בעוד מועד את קיום המסיבה.

אולם מן התחקיר הוברר גם, שלאחר שהתעורר חשד שמדובר במסיבת סמים, לא פעלו השוטרים הנוגעים בדבר כנדרש.

בעקבות האירוע הועבר מתפקידו רכז הסיור של תחנת הגולן, ששימש קצין תורן באותו ערב, וכן עוכב קידומו בדרגה – הוא היה אמור להיות מקודם לדרגת רב-נגד בערב ראש השנה.

3. בפני השוטרים לא הוצג אישור כלשהו לקיום האירוע, והשוטר שבדק את מהות האירוע לא טרח לקיים בירור כנדרש.

4. אכן, מדובר בתופעה חברתית חדשה ומסוכנת. הנושא נמצא בעדיפות גבוהה מאוד של המשטרה, והוא מטופל על-ידי יחידות המודיעין ויחידות הסמים המחוזיות.

יש לציין, שנושא "מסיבות האסיד" נדון בשבוע שעבר בישיבת ועדת הסמים של הכנסת, בהשתתפות קצינים בכירים מן המשטרה.

כפיית נסיעה בשבת על-ידי שוטרים

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את שר המשטרה ביום י"ב בסיוון התשנ"ג (1 ביוני 1993):

העיתון "יום ליום" מיום 14 במאי 1993 (רצ"ב צילום העיתון) מדווח על שני שוטרים שכפו על יהודי שומר מצוות לנסוע בשבת מבית-המעצר באבו-כביר לבית-המעצר במגרש-הרוסים, אף שהוא צריך היה להיות בירושלים רק ביום ראשון. לדברי העצור ומשפחתו, הוא התחנן שלא יאלצוהו לחלל שבת, וחזותו מעידה עליו שמדובר בשומר מצוות.

טענה נוספת היא, שלא אפשרו לו להשתחרר ולא הסבירו לבני משפחתו כיצד יגרמו לשחרורו אף שהגיעו עם הסכום שהיה חייב, במזומן.

גם עורך-הדין צבי לידסקי שיגר מכתב תלונה לכבודו, וכן ליועץ המשפטי לממשלה ולמפכ"ל. רצ"ב העתק מכתבו.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. מה היא עמדת המשטרה בכל הקשור לכפיית חילול שבת על שומרי שבת?

3. האם חרגו כאן השוטרים מהנהלים? אם כן – מדוע, והאם יינקטו נגדם אמצעים בגין כך?

4. מדוע לא הנחו את בני המשפחה כיצד יש לשלם את החוב ולשחרר את העציר?

5. מה היא מסקנתכם בעקבות מקרה זה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בגין התלונה שהפנה בנושא עורך-הדין לידסקי, מינה מחוז תל-אביב קצין מברר לבדיקת האירוע. השוטרים סיפרו בעדותם, כי העצור לא טען כלל שהוא אדם דתי ושאינו נוסע בשבת. כן סיפרו כי לעצור אין פיאות אלא רק זקן קצר, וכן שהוא לא חבש כיפה.

מבדיקת תמונת העצור, כפי שנעשתה בבית-המעצר המחוזי באבו-כביר, עולה כי אכן היה בעל זקן קצר וללא פיאות (בתמונה לא ניתן היה לראות אם חבש כיפה).

לאור האמור לעיל נגנזה התלונה בגין אילוף לנסיעה בשבת כתלונה שלא בוררה עד תום.

2. לו היה העצור מביע סירובו לנסוע בשבת, היו נענים לו ודוחים את נסיעתו.

3. התשובה שלילית.

4. השוטרים העידו כי איש מבני משפחת העצור לא פנה אליהם בבקשה לשלם את החוב, וגם לא העצור. אילו פנו – היו מונחים לפנות לבנק הדואר בנמל התעופה בן-גוריון ולשלם שם. הקצין המברר עדיין צריך לחקור גם את בני המשפחה, שנטען כי ביקשו לשלם את החוב עבור העצור. לכן טרם הוסקו מסקנות בנושא זה.

5. ראה התשובות על שאלות 1-4.

התנהגות שוטרים

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את שר המשטרה ביום י"ב בסיוון התשנ"ג (1 ביוני 1993):

ביום שבת קודש האחרון, פרשת "במדבר", בשעות אחר-הצהריים, חסמו תושבי רחוב גבעת-שאול בירושלים את הרחוב לכניסת כלי רכב בשבת, באמצעות אבנים המצויים עקב עבודות העירייה במקום. ברחוב מתגוררים כמעט רק תושבים שומרי שבת.

תושב רחוב אחר הזמין ניידת משטרה ותבע לפנות את הרחוב. שני שוטרים שהגיעו בניידת טרנזיט משטרתית, אחד מהם חובש כיפה סרוגה, היו עדים לוויכוחים מילוליים בין תושבי הרחוב לבין שני אזרחים חילונים, שכעסו על סגירת הרחוב. תוך כדי הוויכוח המילולי ירק אחד החילונים על יהודי שומר מצוות, שהחזיק את בנו על ידיו. השוטרים ראו והחרישו. לשאלת תושב אחר, מדוע אינם עושים מאומה למרות המראה שראו השיבו: מקודם החרדי ירק עלינו. תשובה זו אינה עונה על השאלה, וגם – לאחר בדיקה – אינה נכונה. הוא לא ירק על השוטרים.

ברצוני לשאול:

1. מי הם שני השוטרים שהיו ברכב הטרנזיט ביום שבת האחרון, 22 במאי 1993, ברחוב גבעת-שאול בירושלים בשעות 19:00-20:00?

2. מדוע הם לא עשו מאומה בראותם אזרח יורק על אזרח אחר?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. שני השוטרים אותרו וזהותם ידועה.

2. השוטרים הגיעו למקום האירוע, בעקבות חסימת הכביש לתנועה על-ידי כ-60 חרדים. למקום נקלע רכב של חילוני, שהחרדים גרמו לו נזק באמצעות בעיטות ואבנים, וכן החל ויכוח לגבי דת וזכות המעבר בכביש. חרדי שהגיע למקום ירק לכיוון הניידת ואף עלב באחד השוטרים. אחד האזרחים שהיו במקום ירק חזרה לכיוון החרדי.

השוטרים החליטו שלא להגיב כדי שהרוחות במקום יירגעו וכולם יתפזרו לדרכם.

חטיפת בן בידי אמו והוצאתו מן הארץ

חבר הכנסת ע' עלי שאל את שר המשטרה ביום י"ב בסיוון התשנ"ג (1 ביוני 1993):

מפנייה שהייתה אלי עולה, כי בנו של א"א (שמו המלא מופיע במקור) נחטף על-ידי אמו והוצא מן הארץ.

ברצוני לשאול:

1. האומנם נחטף הילד?

2. האם יודעת המשטרה היכן הילד?

3. האם היה מחדל של המשטרה שאפשר הוצאת הילד אל מחוץ לגבולות ישראל?

4. מה תעשה המשטרה כדי להשיב את הילד לאביו בארץ?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הילד יצא עם אמו מהארץ בתאריך 14 בנובמבר 1989, כאשר לא היה נגדם כל צו עיכוב יציאה מן הארץ.

2. התשובה חיובית.

3. התשובה שלילית, לאור האמור בתשובה על שאלה 1 לעיל.

4. בחודש אפריל 1990, בעקבות תלונה נגד האם, שהוגשה במשטרת מרחב-דן, הוכללה האם ברשימת ביקורת הגבולות עם הוראת מעצר נגדה, ובשלב מאוחר יותר הוכרזה גם כעבריינית נמלטת.

האם טרם שבה ארצה מאז עזבה בנובמבר 1989.

בחודש יוני 1990 פנה קצין חקירות מרחב-דן ליחידה לקשרי חוץ במטה הארצי של המשטרה בבקשה לסייע באיתור הילד. המידע הועבר לנציג המשטרה בארצות-הברית, בבקשה כי יסייע ברשויות ההגירה המקומיות באיתור השניים. משלא הצליחו רשויות ההגירה לאתרם, פנה הנציג לרשות המרשלים בווישינגטון. הודעה על מאמצי המשטרה בנדון הועברה על-ידי קצין אח"ק – אגף חקירות – דן לאב.

בחודש פברואר 1991 התקבל מהאב מידע, כי חוקר פרטי שאותו שכר הצליח לאתר את האשה באי גואם, אצל אמה. בעקבות מידע זה פנתה המשטרה שוב לרשויות בארצות-הברית, ואלה בדקו ומצאו, באפריל 1991, את הכתובת המדויקת שבה נמצאים הילד ואמו באי.

בעבר, במקרים של חטיפות ילדים על-ידי הוריהם, נהגה המשטרה לסייע להורה הנפגע על-ידי איתור ההורה השני. מאחר שהתייחסות לעבירה זו, כפי שהועברה אלינו על-ידי משרד המשפטים, היתה כאל סכסוך במישור האזרחי, במקרה של איתור היה על הצד הנפגע לפנות לבית-המשפט לקבלת צו המורה על החזרת הילד אליו.

לאחרונה הצטרפה מדינת ישראל לאמנת האג, הדנה בחטיפת ילדים על-ידי הוריהם. המשרד האחראי לביצוע אמנת האג זו הוא משרד העבודה והרווחה, וכן משרד המשפטים, אשר לו הסמכות לטפל בענייני הסגרה של האם. אשר על כן, לגבי המשך הטיפול, יש להפנות את השאלות למשרדים הנוגעים בדבר.

תפילת מוסלמים בהר-הבית

חברת הכנסת נ' בלומנטל שאלה את שר המשטרה ביום י"ט בסיוון התשנ"ג (8 ביוני 1993):

בימי שישי, 21 ו-28 במאי 1993, התאפשרה תפילת מוסלמים בהר-הבית למרות ההסגר, וזאת, לפי הפרסום, לבקשת האמריקנים. כוחות צבא ומשטרה הוקצו במטרה לשמור על הסדר הציבורי, ואומנם התפילה עברה בשלום.

ברצוני לשאול:

1. האם היה אכן קיום התפילה לפי בקשה מיוחדת של הממשל האמריקני?

2. מה היו הסיבות לאיסור קיום תפילת מוסלמים בהר-הבית בטרם התאריכים הנ"ל?

3. נוכח יכולת המשטרה וכוחות הביטחון לשמור על הסדר, האם תשקול לאפשר קיום תפילת יהודים במניין בהר-הבית, שעד עכשיו נמנעה בגלל החשש להפרת הסדר הציבורי?

שר המשטרה מ' שחל:

1. התשובה שלילית. בשל התארכות הסגר ובשל חג הקורבן המוסלמי החליט על כך ראש הממשלה.

2. האיסור היה רק לגבי ערביי יהודה, שומרון ועזה, בשל הסגר.

3. ביקורי יהודים בהר-הבית מתקיימים כל העת וימשיכו להתקיים בשעות ביקור מקובלות וקבועות.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת לחברת הכנסת בלומנטל.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

האם נוכח המצב הנזיל שוקל כבוד השר להגדיל את מספר השוטרים המוצבים בהר-הבית?

שר המשטרה מ' שחל:

במקרה התשובה היא חיובית. בכלל, עומד להיות שינוי ברחבת הכותל גם בסידורים ביטחוניים וגם במספר השוטרים. יחידה של שוטרים, שתמנה 64 שוטרים, תשמור 24 שעות ביממה על רחבת הכותל. היא תמוקם בבית ברחוב הגיא, שלגביו היה פעם ויכוח למי הוא שייך. יהיו גם מתקנים, בעיקר ברחבת הכותל. אלה יהיו יותר מתקנים של בדיקה, כנהוג וכמקובל בדרך כלל בשדות התעופה.

לגבי הר-הבית, כמובן, השמירה תוגבר. יש בעיה של התנגדות לאותם מתקנים ביטחוניים – אגב, לטובת כולם, בלי יוצא מן הכלל – מצד אנשי הווקף, המתנגדים שנבצע שם את העבודה. הנושא עדיין בדיונים. יושקעו שם סכומי כסף של קרוב למיליון שקל, ברחבת הכותל, ויותקנו וישונו מתקני השמירה. זה יעשה בצורה יפה עם עיריית ירושלים ומשרד הדתות. וכאמור, תהיה יחידה מיוחדת של שוטרי משטרת ישראל לשמירה, 24 שעות ביממה, של 64 שוטרים.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שר המשטרה ישיב על שאלתא מס' 1290 של חבר הכנסת אברהם שפירא. חבר הכנסת אברהם שפירא אינו נוכח, התשובה תימסר לפרוטוקול.

פעילות משטרתית בנושא הכתות

חבר הכנסת א' שפירא שאל את שר המשטרה ביום י"ט בסיוון התשנ"ג (8 ביוני 1993):

פורסם כי בדיון על כת הסיינטולוגיה וכתות אחרות, בוועדה למלחמה בנגע הסמים בכנסת, קרא יושב-ראש הוועדה לחקירה מצד המשטרה, לגילוי עבירות של אנשי הכתות על חוקי הגנת הצרכן, חוקי מיסוי, חוקי מטבע חוץ, חוק הפסיכולוגים, חוק ההיפנוזה ועוד.

נציג המשטרה, ניצב שלמה גל, אמר בדיון, כי מדובר באוסף של נוכלים הפועלים בשיטות מתוחכמות על מנת להשתלט על צעירים, בכלל זה קטינים. עם זאת, למשטרה יש מחסור באינפורמציה, בין היתר מכיוון שהנושא לא הוכרז כנושא התעניינות במשטרת ישראל, ולכן לא היה איסוף קבוע של נתונים.

ברצוני לשאול:

1. האם תינתן למשטרה הוראה לנקוט פעילות מודיעינית ולחקור עבירות על חוקי המדינה של אנשי כת הסיינטולוגיה וכתות אחרות כנ"ל?

2. האם יוכרז העניין כנושא התעניינות במשטרת ישראל, כדי לאסוף אינפורמציה ונתונים, במטרה למנוע את מעשיהם של הנוכלים ואף להעמידם לדין במקרים של עבירות על חוקי המדינה?

תשובת שר המשטרה מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה חיובית, כך נעשה.

2. התשובה חיובית, כך נעשה.

היו"ר ד' שילנסקי:

עכשיו שאילתא מס' 600 – מונחת בפני אדוני?

שר המשטרה מ' שחל:

כן, אדוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

של חבר הכנסת סאלח טריף. נא להשיב.

(קורא את התשובה על שאילתא מס' 600, ראה עמוד 104).

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת סאלח טריף.

סאלח טריף (העבודה):

בקצרה, אדוני. אדוני השר, היו קצינים בצה"ל, קצין בצה"ל ואחרים בעלי תעודות בגרות, שניגשו לבחינה כדי להיכנס למשטרה ונכשלו. האם הבחינה הזו קשה כל כך, שאנשים בקטגוריות גבוהות כאלה, קצין בצה"ל, יכולים להיכשל בבחינה כזאת? אני מבקש מכבודך לבדוק ולהשיב לי. אני בדקתי את הנושא עם ראש אכ"א – אגף כוח אדם – דבר שמחייב בחינה נוספת. האם אדוני מוכן לעשות בדיקה ובחינה נוספת של העניין הזה?

שר המשטרה מ' שחל:

אני אבקש, חבר הכנסת סאלח טריף, שאותם אנשים שנכשלו – שיפנו אלי בכתב כדי שאני אוכל לברר במי מדובר, ואני בהחלט מוכן להתייחס לשאלה שאדוני שאל.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שר האנרגיה והתשתית ישיב על שאלתא מס' 1245 של חבר הכנסת אברהם הירשזון. חבר הכנסת אברהם הירשזון אינו נוכח. התשובה תימסר לפרוטוקול.

בנוס לעובדי חברת החשמל

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום י"ט בסיוון התשנ"ג (8 ביוני 1993):

בציבור הצרכנים, ברשות החברות הממשלתיות ובאוצר מותחים ביקורת על הכוונה להעניק לעובדי חברת החשמל בנוס בהיקף כולל של 18 מיליון שקל.

ברצוני לשאול:

1. האם קיימת החלטה להעניק את הבנוס, מי החליט עליה, ובמסגרת איזו סמכות?
2. מאיזה תקציב יחולק הבנוס?
3. האם אין טעם לפגם בכך שעובדי חברת החשמל יקבלו למעשה שני בנוסים – האחד באמצעות ההנחות המשמעויות בתשלום החשמל, עד כדי הענקת חשמל חינם, והשני באמצעות הבנוס המתוכנן כעת?

תשובת שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. שר האוצר ושר האנרגיה אישרו הענקת בנוס לעובדי חברת החשמל בעקבות המלצת צוות שדן בנושא, שיש לשלם את הבנוס.
2. הבנוס, כאשר יחולק, הינו שיעור מן הרווחים של החברה, בגובה 10%.
3. חשמל חינם מהווה חלק מתנאי העבודה של עובדי חברת החשמל ואינו קשור לשאלת הבנוס. שאלת הבנוס קשורה לתרומת העובדים להתייעלות בחברת החשמל.

היו"ר ד' שילנסקי:

שר האנרגיה והתשתית ישיב על שאלתא מס' 1284 של חבר הכנסת מנחם פרוש. חבר הכנסת מנחם פרוש אינו נוכח, התשובה תימסר לפרוטוקול.

עבודה בשבת בחברת החשמל

חבר הכנסת מ' פרוש שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום י"ט בסיוון התשנ"ג (8 ביוני 1993):

ביום שבת קודש, ב' בסיוון תשנ"ג (23 במאי 1993), בוצעו עבודות של תיקונים ברשת החשמל בשכונת נווה-יעקב בירושלים ובפתח-תקווה. למרות פניותי למנוע חילולי השבת, בוצעו העבודות על-ידי חברת החשמל.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא ניתן היה לבצע את העבודות במשך השבוע, ולא בשבת?
2. האם בוצעו העבודות על-פי היתר עבודה כחוק, ואם כן – מאיזו סיבה ניתן ההיתר?
3. האם חל שינוי בהוראות שניתנו בעבר לחברת החשמל, שלא לבצע עבודות תיקונים, תחזוקה וכדומה בשבת, בשעה שניתן לבצען במשך השבוע?
4. אם לא – האם תידרש חברת החשמל להקפיד על ביצוע הוראות אלו?

תשובת שר האנרגיה והתשתית מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראשית כול – תיקון קטן: העבודות שאליהן כיוון חבר הכנסת פרוש הנכבד בוצעו באזור התעשייה עטרות, ולא בנווה-יעקב בירושלים, ובאזור התעשייה סגולה, ולא בפתח-תקווה.

1. לא ניתן היה לבצע את העבודות במשך השבוע, כיוון שמדובר באזורים שבהם פועלים עשרות מפעלי תעשייה הפתוחים שישה ימים בשבוע, וביצוע העבודות הנחוצות של חברת החשמל היה כרוך בהפסקת עבודתם.

2. העבודה בוצעה כחוק, על-פי היתרים שניתנו על-ידי משרד העבודה – היתרים מס' ח.פ. 654/93 ו-650/93. אשר לשיקולים למתן ההיתר – יפנה השואל הנכבד למשרד העבודה והרווחה.

3. לא חל שינוי בהוראות ובמדיניות. אין החברה מבצעת בשבת עבודות שניתן לבצען בימי חול.

4. חברת החשמל מבצעת בקפדנות את כל ההוראות בהתאם.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מודה לכבוד השר על העבודה המאומצת.

שידורי רק"ע

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא בסדר-היום הוא: שידורי רק"ע – של חבר הכנסת גדעון שגיא. הוא יפתח את הדיון. הוקצתה שעה לדיון.

אני מודיע מראש, שלא תהיינה אי-הבנות: מי שלא יהיה נוכח כשאקרא את שמו בדיון לא יקבל את רשות הדיבור. כתובים ברשימה שלפני שמות של סיעות, ולא של חברי הכנסת, ואני אתייחס לזה כאילו זה לא קיים, ואני אמחק. כתוב פה: ש"ס, יהדות התורה, חד"ש, מד"ע, עבודה, ליכוד, עבודה. אם לא אקבל שם של חבר הכנסת, זה יהיה מחוק, כאילו לא קיים. אתייחס לזה כאילו זה לא קיים.

בבקשה, חבר הכנסת שגיא, הבמה לרשותך.

גדעון שגיא (העבודה):

תודה.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, היום אני בא למליאת הכנסת כאיש בשורה. אחרי שישה חודשים של קיצוץ בשידורי הרדיו לעולים, אני שמח לבשר לחברי הכנסת, ובעיקר לציבור העולים, שאנחנו חוזרים בקרוב למתכונת הקודמת של יום שידורים מלא במסגרת רק"ע, הרשת לקליטת העלייה, ברוסית ובאמהרית.

ב-20 בינואר השנה התרעתי כאן, במליאת הכנסת, על המדיניות המוזרה של הנהלת רשות השידור דאז לנסות בכל שנה לקצץ ולחסוך דווקא ברשת לקליטת העלייה. אז קיבלה מליאת הכנסת החלטה לקיים דיון כאן, וכאמור, הפעם אני פותח את הדיון הזה בחדווה.

לאחרונה קיימתי כמה שיחות עם מנכ"ל רשות השידור, מר מרדכי קירשנבאום, והיום הוא הודיע לי, כי רק"ע תחזור בתוך שבועיים-שלושה שבועות למתכונת השידורים המקורית, קרי – ייתוספו שלוש שעות שידור לעולים החדשים, שהן תוספת של 25% בלוח המשדרים. יש אומנם כמה בעיות פתוחות הכרוכות בהסכם עם ועד העיתונאים וועד הטכנאים, אולם מדיניותה של הנהלת רשות השידור הנוכחית היא חיובית, והיא אישרה, כאמור, תוספת של שלוש שעות שידור, שנגרעו משידורי רק"ע, ואת תיקון תנאי העבודה לעובדים ברשת השידור לעולים.

החלטה זו תאפשר לכ-40 עולים חדשים להוסיף ולעבוד ב"קול ישראל", אך בעיקרה היא תאפשר לחזור ולהציע לעולים תוספת של השכלה כללית ויהודית, היא תביא להם ידע בסיסי ואקטואליה, תקרב אותם לתרבות ולאמנות הישראלית, לשיעורים בעברית ולשיעורי הדת והמסורת.

שידורי רק"ע החלו בזמן כהונתו של חבר הכנסת זבולון המר כשר החינוך, ובמידה מרובה הם פרי יוזמתו. הם באו על רקע ראשיתם של גלי העלייה ממדינות חבר העמים, שהחלו שוטפים את הארץ, ועל כך הוא, חבר הכנסת זבולון המר, ראוי לכל ההערכה והברכה.

אולם מאז גילתה רשות השידור, משום מה, עמדה אמביוולנטית כלפי השידורים לעולים. בכל שנה נעשה ניסיון לקצץ בעלויות רשות השידור על-ידי הקיצוץ בשידורים לעולים, וב-1 בינואר 1993 מימשה הנהלת רשות השידור, כאמור, את תוכניותיה. לאור זאת העליתי את הנושא לדיון במליאת הכנסת ובוועדת הקליטה של הכנסת לפני כחמישה חודשים.

מנכ"ל רשות השידור דאז, מר אריה מקל, התנהג באותה ישיבה כמי שמוביל את כלי השידור הממלכתי למכירת חיסול. בניסיון בוטה להטעות את חברי הוועדה, הוא ביקש להטיל את האחריות לקיצוצים על משרד התקשורת, על משרד החינוך, על משרד האוצר ועל כל גורם אחר חוץ ממי שהחליט לקצץ 25% מהשידורים לעולים, קרי – הוא עצמו.

טענתי אז, שאם אלו הם פני הדברים, אם זהו הסגנון של מנכ"ל רשות השידור, משהו לא תקין במינהל הציבורי, משהו שמחייב תיקון מיידי, ובין היתר תבעתי אז להחליף את מנכ"ל הרשות במנכ"ל אחר. מאז, כידוע, הוחלף המנכ"ל. וכבר ציינתי בראשית דברי, שאני מברך על השינוי במתכונת השידורים לעולים.

והרשו לי, על כן, גם להוסיף ברכה למנכ"ל החדש של רשות השידור, שגילה רגישות לצורכי העולים, שהרדיו הוא הכלי היחיד כמעט המדבר אליהם בשפתם ומהווה עבור רבים מהם דרך יחידה להתערותם בחברה הישראלית. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת זבולון המר, שכבר קיבל פה מחמאות מחבר הכנסת גדעון שגיא, שפתח את הדיון.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול אני רוצה לשבח מאוד את חבר הכנסת גדעון שגיא על שנחלץ לעזרת תחנת השידור לעולים רק"ע ועל שהעלה את הנושא במלוא חומרתו וחשף את השערורייה שמלווה את הטיפול של רשות השידור בנושא מתחילתו ועד הנה. אני יכול להעיד, כמי שהיה השר הממונה וכמי שהיה – כמו שאמרת – מיוזמי הקמת התחנה ונאבק הרבה להקמתה, שכל מה שאמר כאן חבר הכנסת שגיא בנאומו הקודם, כשהעלה את הנושא, והיום, הוא אמת ויציב ואיננו מוטעה ואיננו מוגזם – מתנכלים לתחנה באטימות ונוהגים כלפיה בצרות עין וברשעות.

אין לי הסבר אחר ליחס המתנכר והמשפיל המתמשך, המלווה את התחנה מראשיתה ועד היום. במקום להתגאות בתחנה שהצליחה ביצירת קשר עם העולים, שאוהדים אותה ומאזינים לה בשקיקה, במקום לחשוב איך לחזק אותה בהיותה מכשיר אדיר לקליטה טובה ולנחיתה רכה של העולים בחברתנו, במקום להרחיב ולהאריך את השידורים המקרבים את העולים לתרבות, לחברה, למורשת שלנו, ומסייעים להם בהתמצאות בחיי היום-יום – במקום כל אלה מחפשים כל הזמן דרכים, תירוצים, תואנות ומענות כדי לצמצם, לסגור ולהציק.

חברי הכנסת, כפי שאמר חבר הכנסת שגיא, שידורי רק"ע הם סיפור הצלחה אדיר. כדי להקים אותם נאלצנו להתערב רבות בקרב המחליטים, מפני שאלה המפריעים לה היום – עוד מעט אתייחס למר קירשנבאום ואשבח אותך ואותו על השינוי, אבל צריך לעמוד על המשמר בשינוי הזה – הם שהפריעו לה גם בעבר; אלה שמפריעים היום הפריעו לה גם בעבר. המוני עולים מוצאים בשידור משענת למצוקה שלהם, מזור למכאוב שלהם, מענה לבעיות שלהם. יש צוות מוכשר, כפי שאמרת, אנשי רדיו, תרבות ותקשורת מברית-המועצות לשעבר שהשתלבו ברשת, בנו אותה באהבה, במסירות ובכשרון. רשות שידור, המשדרת בכמה וכמה תחנות ורשתות שעות רבות מאוד, הולכת לגזול את כבשת הרש.

לא. כל הסיפורים על משרד הקליטה והסוכנות שהעלית בפעם הקודמת, שאין הסכם לממן זאת, אינם נכונים. אגרת רשות השידור ותקציב המדינה הם שצריכים לממן זאת. חצי מיליון עולים מאזינים לרשת, וזה מצדיק זאת. לא פשוט כל כך למצוא עבודה לעולים, בוודאי לא עבודה מתאימה, ודיוור הולם – גם קשה. קליטה חברתית-חינוכית עולה גם כן בייסורים. אם יש רשת המקילה במשהו, הפותחת את שערי המידע בפני העולים, שיש בה דו-סטרויות וקשר הדדי עם המאזינים, מדוע לפגוע בה?

מספיק עם התירוצים הצולעים. הכנסת צריכה לדחות אותם מכול וכול. אני מאמין – וכתבתי זאת לעצמי לפני שאמרת שהוא כבר הסכים – בהכירי את גישתו, שהמנכ"ל החדש מר קירשנבאום מבין את הצורך והוא לא ייתן את ידו למעל הזה. אני משבח את ההסדר שהגעתם אליו, שהשידורים לא יקוצצו. אבל הכנסת חייבת לתבוע מהממשלה ומרשות השידור למחוק את האיום המתמיד בקיצוץ של שליש מהשידורים ברוסית, ולהוסיף שעות ולא להוריד. יש עוד בעיות רבות שם. צריך להשוות את

תנאי העבודה של אנשי הרשת לתנאי העבודה בשידורי ישראל. יש להם תנאים נחותים הרבה יותר, זמניים, עד כמה שאני יודע, או בכל אופן זוכר. צריך להגביר את שעות השידור – והכול על חשבון האגרה והתקציב.

גדעון שגיא (העבודה):

גם היום, לדברי מר קירשנבאום, התנאים מחפירים.

זבולון המר (מפד"ל):

אני אומר זאת. לא כאן נכון לפגוע ולא כאן צריך לקצץ. לא צריך לנגוע ברק"ע ולפגוע בה לרעה.

אני רוצה להעלות נקודה אחת שדיברתי אתך עליה, חבר הכנסת שגיא, ונדמה לי שהיא לא עלתה בפעם הקודמת וגם לא עכשיו, שתמיד יש קולות מירושלים להכפיף את רק"ע לאותה מחלקה ברשות השידור העוסקת בשידורים לחוץ-לארץ. גם עכשיו, נדמה לי, עדיין עוסקים בזה, כדי להכפיף אותם אליהם. אנחנו התנגדנו לכך תמיד, גם ועדת הקליטה וגם אני כשהייתי בתפקידי. אני חושב שמאזיני רק"ע הם אזרחי ישראל שנמצאים כאן, והצרכים שלהם שונים לחלוטין מהשיטה שבה אנחנו מסבירים לחוץ-לארץ. אני לא רוצה לפרט. אסור שלרק"ע יהיה טעם של "מטעם". כוחה של רק"ע באמון שהיא יוצרת כתחנה חופשית וביקורתית, כמו כל תחנה בעברית. הכנסת צריכה לומר את דברה, שלא כפיפו את רק"ע לשידורי חוץ-לארץ. זו תחנה ישראלית לעולים, וכזאת עליה להישאר.

אדוני היושב-ראש, בידי הכנסת, בתביעתה החד-משמעית, לתבוע מרשות השידור להתחייב בעניין. בידי הכנסת לתבוע, שהאגרה והתקציב הם שיממנו זאת, ואין דבר נכון יותר ומוצדק יותר – לקשור את תמיכתנו בשינוי העמדה השגויה וקצרת-הראות הזאת.

כל הכבוד לכנסת, שהיא דנה בנושא. כל הכבוד לחבר הכנסת שגיא, שעלה על דבר נכון. כל הכבוד למר קירשנבאום, שתיוק את העוול. כפי שאמרתי, הקרב הזה, לדעתי ומניסיוני, עוד לא נסגר – לא של השעות, אם הוא הבטיח את השעות הוא בוודאי יקיים, אבל של מעמד ושל אי-הכפפה למי שלא מתאים להכפיף את הרשת אליו.

אני גם חושב שבזמנה טיפלה בנושא זה רבות ועדת הקליטה. אני לא יודע אם היא ליוותה עכשיו את העניין הזה. ועדת הקליטה ליוותה בזמנה ארוכות את העניין הזה. הדרישה של הכנסת כולה חייבת להיות חד-משמעית, לחזק את שידורי רק"ע כחלק מהטיפול הנכון שלנו בקליטת העלייה. החלטות רשות השידור הן שגויות, וצריך לסלק אותן אחת ולתמיד ולהוריד את האיום המתמיד שמרחף מעל הרשת הזאת, שהכנסת לא תיתן למישהו לעשות ללעג ולקלס את רצונה והחלטותיה.

החלטת הכנסת צריכה להיות במלוא משמעותה – להחזיר את עטרת רק"ע ליושנה ובאותה הזדמנות גם לחזק את מעמדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת בנימין טמקין אינו נוכח; מפסיד את רשות הדיבור. חבר הכנסת אלכס גולדפרב אינו נוכח; מפסיד את רשות הדיבור. אותו דבר לגבי חבר הכנסת רענן כהן. ש"ס – לא צריך אפילו לקרוא כי לא הציגו שם של חבר כנסת. יהדות התורה – אותו דבר. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הדיון על רשת קליטת עלייה, הרדיו בשפה הרוסית, הוא הזדמנות לומר כמה דברים בנושא שנראה לי חשוב לציבור גדול בארץ.

נקודה ראשונה שרציתי להעלות בהקשר של הדיון הזה על רדיו רק"ע היא, שיש ויכוח אמיתי בנושא של הדרך שבה אנחנו צריכים להתייחס למורשה התרבותית-הלשונית שמביאים אתם העולים שבאים מברית-המועצות לשעבר. הנושא הזה נדון בחריפות רבה בעיתונים בשפה הרוסית. קיימים היום ארגונים, שקמו במטרה לעצב תרבות רוסית בתחומי מדינת ישראל.

אני מציינת את הנושא הזה כי נדמה לי שהוא אחד התנאים הבסיסיים להפעלת התחנה הזאת. אם התחנה הזאת היא רק איזו תחנת מעבר, כדי לעכל או למזג או להתיך במהירות את העולים באותו כור היתוך היסטורי שאנחנו מכירים, זאת גישה אחת.

הגישה השנייה, ולדעתי היא הגישה הנכונה, היא לראות במדינת ישראל מדינה בעלת פלורליזם לאומי, פלורליזם עדתי, פלורליזם תרבותי; מדינה או חברה שהיא רב-תרבותית, ולכן צריך לאפשר לכל מי שרוצה בכך לפתח את תרבותו ושפתו, בשפה שהוא רגיל אליה, להמשיך ולהעשיר בכך את התרבות הישראלית.

בהקשר זה אומר שאני חושבת שרדיו רק"ע צריך להיות גם מקום שבו תלמידים צעירים, בני נוער שמדברים בבית רוסית, יוכלו גם לשמוע את השפה הרוסית ברדיו.

זה קשור גם בתיאטרון בשפה הרוסית, זה קשור בכל התחומים שהפעילות בהם נעשית בשפה הרוסית.

נקודה שנייה שרציתי להדגיש היא לגבי התכנים. אני מניחה שחברי הכנסת שדיברו לפני אינם מקשיבים לרדיו רק"ע ואינם יודעים בעצם מה נאמר בתוכניות האלה. אני, שמדי פעם מקשיבה לתחנה הזאת, רוצה לומר בצער רב, שהתכנים של רדיו רק"ע הם תכנים בעלי כיוון רעיוני-פוליטי מאוד מובהק. זאת תחנת רדיו שונה באופן מהותי מ"קול ישראל" או מ"גלי צה"ל", בכך שהיא בעצם תחנה תעמולתית, ולדעתי תחנה תעמולתית מהסוג הנמוך והבלתי מכובד. אחד הביטויים הבוטים של האופי התעמולתי של תחנת הרדיו הזאת הוא בכך, שהיא מכוונת לעשות את הכול כדי לנתק את האזרחים של מדינת ישראל דוברי השפה הרוסית והמקשיבים לה מאותה מורשה תרבותית שהם הביאו אתם, בכלל זה מאותה מורשה חברתית-תרבותית שהם הביאו אתם.

אני שמעתי תוכניות ברשת הזו, ואני רוצה לומר, שאילו שידרו ב"קול ישראל" תוכנית כזאת, אני חושבת שהעיתונים היו נשטפים בגלים של מכתבי מחאה, ואולי אפילו היו נוקטים צעדים נגד מי שמעלה את התוכנית הזאת; כל מיני תוכניות על אישים פוליטיים שהופכים אותם למיני משוררים, ששום ישראלי המכבד את עצמו לא חושב שהם משוררים. מדובר, למשל, בכך שלא משמיעים כמעט שירים רוסיים, אלא כל התוכניות מלאות וגדושות בשירים אמריקניים, בפופ ורוק אמריקני, כאילו הם התגלמות התרבות האנושית. בקיצור, זו תחנת רדיו שמבחינת התכנים שלה היא לחלוטין לא מה שנחוץ לאזרח ישראלי הדובר רוסית.

אני חושבת שתחנת הרדיו הזאת גם לא משקפת נאמנה את הכאב האמיתי ואת הצרות והסבל של העולים החדשים בהרבה מאוד תחומים, וקודם כול בתחום החברתי. אני מתכוונת למצוקה שלהם כמובטלים, למצוקה שלהם כמשתכרים שכר נמוך בצורה מחרידה, לניצול שלהם. אני מתכוונת לבעיות שלהם בתחום המעמד האישי, הנישואים והגירושים וכו'. זו תחנת רדיו תלושה, תחנת רדיו לא-אמיתית, תחנת רדיו שבעצם באה "למכור" להם את מדינת ישראל ברוח התעמולה הפרימיטיבית שהיתה נהוגה בשנות ה-50.

לכן, אין לי ביקורת אישית על העובדים בתחנה הזאת. לא העובדים האלה קובעים את המדיניות. אבל אותו משרד שקובע את המדיניות הזאת צריך, לדעתי, לקחת את עצמו בידיים. צריך תוכניות ברוסית, אבל אחרות. צריך רדיו רק"ע, אבל רדיו אחר, רדיו אמיתי, רדיו שיהיה זהה לפחות לרמה של "קול ישראל", לפחות לרמה של "גלי צה"ל", מבחינת הרמה העיתונאית, מבחינת רמת האובייקטיביות.

ואולי כדי להמחיש מה זה אומר – כידוע לכם, אין כמעט חברי כנסת שהם דוברי רוסית; אין. אני חושבת שלא אגזים, חבר הכנסת שילנסקי, תתקן אותי אם אטעה, לא אגזים אם אומר, שהיום יש בכנסת שלושה או חמישה – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

שלושה, ביניהם אחד שמגמגם, וזה אני.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

שלושה חברי כנסת שדוברים רוסית. כאשר הוקמה התחנה, לפני שהוקמה, צלצלו אלי יום אחד המקימים, המארגנים, מאחר ששמעו שאני דוברת רוסית, ושאלו אותי אם אהיה מוכנה להתראיין מדי פעם לרדיו הזה. אמרתי: אף שאני לוקה באי-אלו שגיאות בשפה, אני אתראיין ברצון. מאז, חבר הכנסת שגיא, לא פנו אלי אפילו פעם אחת. אפילו פעם אחת לא פנו. זו רק דוגמה, כדי להראות לך את האופי של התחנה הזאת. בתחנה הזאת, לא כמו ב"קול ישראל", לא כמו ב"גלי צה"ל", לא כמו בטלוויזיה הממלכתית, אף שזאת תחנת רדיו ממלכתית, אותי אסור לראיין. למה? למה אי-אפשר להביא את הדעות שלי בפני הציבור של המאזינים לרוסית? למה? אבל לתקוף אותי – מותר; להשמיע אותי – בבקשה, בוקר, צהריים וערב מותר להשמיע אותי.

היו"ר ד' שילנסקי:

גם ברוסית?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ברוסית, באותה תחנה שמחרימה אותי, שלא נותנת לי פתחון-פה, שלא מזמינה אותי לריאיון, הם משמיצים שם בסגנון של שנות ה-50 וה-60. כל הוויכוח שם מתנהל עם הדבקת תארים: היא כזאת, היא כזאת, היא כזאת. אבל מעולם לא נתנו לי אפשרות להסביר את עצמי לעולים. ובאים עולים שאני פוגשת אותם, לא ברדיו, חלילה, אני פוגשת אותם בחוגי בית, אני פוגשת אותם באספות, אני פוגשת אותם בסיורים בקרוונים, בסיורים בשכונות, והם אומרים לי: זו את? את יודעת מה אמרו עלייך אתמול ברדיו?

אז אני שואלת אותך, חבר הכנסת שגיא: אתה מדבר כל הזמן רק על השעות. הכול חשוב מאוד. אבל מה עם התכנים? מה עם הדמוקרטיה? מה עם הפלורליזם בתחנה הזאת? מתי תהיה התחנה הזאת תחנה נורמלית, עם עיתונאים, עם שידורים בעלי אופי עיתונאי, ולא תחנת תעמולה מהרמה הנמוכה, והייתי אומרת אפילו המגעילה ביותר?

לכן, חבר הכנסת שגיא, לדעתי חשוב שהיום אנחנו נקבל הצעת החלטה בסיכום הדיון הזה, שתתייחס לא רק לשעות אלא למה שהכי חשוב, לתכנים של התחנה.

גדעון שגיא (העבודה):

אנחנו נעשה את זה בדיון אחר.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה. מכובדי, ידידי היקר חבר הכנסת גזון שגב, קיבלתי את הפנייה שלך בכתב לאפשר לך לדבר, ולצערי אינני יכול להיענות. וזה משתי סיבות: בתחילת הדיון הודעתי, שמי שייקרא שמו והוא לא יהיה – – –

גזון שגב (צומת):

לא נקרא שמי בגלל טעות.

היו"ר ד' שילנסקי:

— — — או מפני שסיעה לא הציגה את השם — — —

גונן שגב (צומת):

זו היתה טעות של מזכירות הכנסת. שמי נרשם לפני שהודיעו על ההרשמה. הייתי בחוץ וחיכיתי לשמוע את שמי, ולא שמעתי — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

שמך נרשם והיתה טעות של מזכירות הכנסת?

גונן שגב (צומת):

כן.

היו"ר ד' שילנסקי:

מכובדי גונן שגב, אני אומנם נוקשה בדברים האלה, אבל משתדל להיות גם צודק. אם אתה אומר ששמך נמסר, חזקה עליך שדובר אמת אתה. ואם הטעות היא של הכנסת, אתה לא צריך לסבול, ותקבל את רשות הדיבור.

גונן שגב (צומת):

אני לא סובל, אבל הייתי רוצה לקבל את רשות הדיבור.

היו"ר ד' שילנסקי:

תקבל את רשות הדיבור. אנחנו בעד צדק. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, כמו שאומר חבר הכנסת זאבי, אני רוצה לשבח באמת את חבר הכנסת גדעון שגיא על שהעלה את הנושא, כי הנושא חשוב מאוד. הוא נלחם עבור הנושא, ואני שמח שחוזרים למתכונת הקודמת.

אבל אני חושב ששידורי רק"ע – ואתם תופתעו לשמוע שאני מזדהה עם תחילת דבריה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, זו הזדמנות יוצאת מן הכלל – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

ימות המשיח.

יוסף בא-גד (מולדת):

כן. צדק זה צדק, וזה לא קשור להתפלגות סיעתית. זו הזדמנות יוצאת מן הכלל להחדיר מורשת ישראל לאותם עולים, שבמשך למעלה מ-70 שנה נותקו ממקורות מורשת ישראל.

אני רוצה לומר לכם, אין לכם מושג מה ההשפעה של רש"ע, סליחה, של רק"ע – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה באמת רשע.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא, לא. גם אם לא מזמינים אותך לדבר, גם לא אותי, אני מסכים שצריך לתקן את זה. אולי נופיע יחד בדואט שם, אז זה יתקבל אחרת.

היו"ר ד' שילנסקי:

היא התכוונה לפליטת פה שהיתה לך, רצית להגיד רק"ע ויצא לך רש"ע. לזה היא התכוונה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני יודע. כבוד היושב-ראש, אל תשכח שאנחנו שכנים, ודווקא במקומות אנחנו מגיעים להבנה, עד שעולים לדבר.

למה אני מתכוון? הוזמנו, חברי ועדת הקליטה של הכנסת, לשידורי רק"ע, וכיבדו אותנו בהופעה בפני העולים. אני דיברתי בפני העולים ודיברתי גם בשפת היידיש, אפילו שרתי שיר, כדרכי, ביידיש. חשבתי: ממילא אף אחד לא שומע. והייתי מופתע. נתתי שם את מספר הטלפון ואמרתי: כל מי שיש לו קשיים בקליטת עלייה, יתקשר לביתי ואני אשתדל לעזור לו.

היו"ר ד' שילנסקי:

מה היה השיר? מאחר שאני חובב יידיש ובפרט שירה ביידיש, מה שרת?

יוסף בא-גד (מולדת):

כן, אבל מה יקרה לי אם אני אשיר?

היו"ר ד' שילנסקי:

רק תגיד את השם.

יוסף בא-גד (מולדת):

"עולם הבא איז גוטע זאך". ובכן, בזה היושב-ראש הכשיל אותי. "עולם הבא הוא דבר טוב, לימוד תורה עוד יותר טוב". היינו שרים ככה בדער ליטא, בליטא היו שרים את זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל אם אתה שרת כמו בליטא, היית צריך בהברה ליטאית להגיד, לא בפולנית.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני לא ליטאי, ההורים שלי ליטאים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני ליטאי, לכן אני קנאי ליהודי ליטא.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני יודע.

לא הספקתי להגיע הביתה, ובעשרות טלפונים פנו אל אשתי, אלי. השידור היה בשעה 12:00. מי מקשיב ב-12:00 לשידורים, בקנה מידה עצום? ואז גיליתי, להפתעתי, דבר מעניין: בעוד אנחנו נמצאים בעבודה, עולי רוסיה שטרם מצאו מקומות עבודה ואלה שיש להם בעיות וצרות וקשיים, עבורם שידורי רק"ע הם אוויר לנשימה. זה נותן להם אפשרות להתקשר לארץ, לשמוע, להאזין, דברים שלא עולים על דעתנו.

לכן שידורי רק"ע הם חיוניים, כעסנו מאוד כשקיצצו אותם, ואני שמח מאוד שהם חוזרים למתכונתם הקודמת.

אבל אני מציע שתי הצעות, ואני מציע שחבר הכנסת גדעון שגיא יקשיב לשתי ההצעות האלה כדי להוסיף אותן להצעה המוסכמת שתוגש.

דבר ראשון: להחדיר הרבה יותר מורשת ישראל. צריך להבין שמורשת ישראל – זה לא עניין של דתיים או לא-דתיים. אנחנו, כילידי הארץ, יודעים מי זה אברהם אבינו, יודעים מי זה משה רבנו, יודעים מה זה הר המורייה, יודעים מה זו מערת המכפלה. עולה מרוסיה, שהיה מנותק במשך 80 שנה, לא יודע את הדברים המינימליים המקשרים אותו לעם ישראל. הם לא יודעים מה זו ישיבה ולא יודעים מה זו שבת. לכן אני פונה לרק"ע – להגביר את השידורים בנושאי מורשת ישראל. לדעתי, זו פעולה ציונית ממדרגה ראשונה. כדי שיתקשרו לארץ הזאת, הם צריכים לדעת שיש לנו קושאן על הארץ הזאת, מהקדוש-ברוך-הוא לאברהם אבינו.

ומשאלה שנייה: שידורי רק"ע חייבים להפוך לתוכנית "כבקשתך" לכל עולה חדש. הם צריכים, בצורה פרטנית אישית, לעזור לאדם לפתור את בעיותיו. לנו זה פשוט ואנחנו יודעים היכן בית-הספר והיכן ההסתדרות, מה שדובר קודם לכן, והיכן קופת-חולים, והיכן משרדי העירייה. הם לא יודעים. הם לא קוראים עיתונים, הם לא מודעים לכל מה שהולך בארץ, ואין להם מושג בדברים אלמנטריים מינימליים. לכן אני חושב שצריך להיות שם מדור, ומדור גדול, לבקשת הפרט לעזור לו להתמודד מול כל הביורוקרטיה ומול כל הקשיים.

אני ממליץ תמיד על אימוץ משפחות, משפחה אומנת, ולדעתי רק זה יפתור את בעיית העלייה, אבל עד שיקבלו את תוכנית, למשפחה אומנת, שיהיה רדיו אומן, שהרדיו הזה יעזור. כל אחד יוכל לפנות בצרותיו האישיות, בבעיותיו האישיות, בדברים אישיים, והרדיו ייתן הדרכה וגם יטפל ויילחם. אני אישית כחבר כנסת מוכן להקדיש את עצמי לטיפול. אני מתפלל על שעדיין לא מינו, משום-מה, בכנסת חבר כנסת שיטפל בפניות הציבור. משום-מה חושבים שזה מיותר. אולי כדאי להעביר את המשאלה

ליושב-ראש הכנסת. זה היה בכנסת, ואני מוכן אישית לטפל בזה. אני אישית גם מוכן שיפנו ואני אלחם את מלחמתם של העולים החדשים במשרדי הממשלה ובמוסדות הציבור.

אם נחדיר יותר מורשת ישראל וניתן טיפול פרטני לבעיותיו של כל אחד, אני חושב שרק"ע ישמש את מטרתו לקרב את העולים, להאזין עליהם את בואם לארץ-ישראל, ואז נזכה ויתקיים "וקרב פזורינו מבין הגויים" – אני לא שר את זה, יש שיר יפה – "ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ". תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

הלואי, אמן. תודה רבה.

אני קורא את שמות הסייעות, אף שאינני חייב לעשות זאת, אבל כדי להיות על צד היחס האחד: מד"ע – אינן, יורד; העבודה – אינן, יורד; הליכוד – אינן, יורד; העבודה – אינן, יורד. עכשיו, כמחווה, אני מזמין את חבר הכנסת גונן שגב, ובזה אנחנו מסכמים את הדיון.

גונן שגב (צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, והם לא רבים, תמיד משמח לדבר במליאה על נושא שהוא באמת לא נושא פוליטי אלא נושא חברתי אמיתי, בלי שום סטיות מהנושא החברתי הטהור. אני חושב שאחת הבעיות הקשות שלנו בשלוש-ארבע השנים האחרונות היא נושא קליטת העלייה. הצורך שלנו בקליטת העלייה הוא כל כך גדול והמחוזות שאנחנו עושים למען קליטת העלייה הן כל כך מועטות שהגענו למצב די פרדוקסלי.

יש לזכור, שכאשר אנחנו מדברים על עלייה אנחנו מדברים על אנשים מבוגרים, אנשים ללא שפה, אנשים שמגיעים לתרבות זרה, לאזור זר, מתנתקים ממשפחה, מתנתקים ממקום עבודה, ובאמת הקשר היחיד שלהם לעולם התרבותי נשאר או ספרי קריאה שהם הביאו מהבית או אות כתובה אחרת, שיכולה להיות או עיתונות או טלוויזיה – שאין בשפתם פה, חוץ מ"הצלחות" היקרות – או כמובן רדיו. אנחנו צריכים לזכור עוד, שחוץ מהאוכלוסייה המבוגרת, שלא עובדת לצערי, גם לחלק גדול של האוכלוסייה בגיל העבודה יש שעות פנאי רבות מאוד, בלי יכולת כלכלית לפתח את תרבות הפנאי בנושאים אחרים, ולכן מה שנשאר בעצם כקשר עם העולם החיצון הוא שמיעת רדיו או קריאת עיתון. אולי ההוכחה הטובה ביותר לכך היא הכמות האדירה של עיתונות שצומחת בקרב העלייה הרוסית. נדמה לי שמדובר על כמה עשרות עיתונים, נדמה לי כ-30 עיתונים שיוצאים לאור, וכולם חיים מזה, כל מערכות העיתונים הקטנות האלה.

אני חושב שהרדיו הוא כלי בעל עוצמה מאוד מאוד רצינית, ואני בפירוש מקבל את דבריה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני לא שומע רוסית – אני שומע רוסית, אבל אני לא מבין – ואני חושב בפירוש שיש לעשות ביקורת גם על החלק ברשות השידור שמתעסק עם רק"ע, עם הרשת לקליטת העלייה.

אבל מעבר לכך, כהישג ראשון, אני מברך את חבר הכנסת שגיא על כך שהעלה את הנושא, נושא שאני לא הייתי מודע לו, ואני יודע שעוד הרבה חברי כנסת לא היו מודעים לו. אני שמח על כך

ששעות השידור תוחזרנה, ואולי הייתי מגדיל או מפריז בבקשה או בדרישה ומבקש להאריך עוד את שעות השידור ולתת יותר שעות בכל שפה, כי אני מבין שהיום, ברשת אחת משדרים שעות מספר. כמה שעות לכל שפה?

גדעון שגיא (העבודה):

זה תלוי.

גונן שגב (צומת):

שעתיים? שלוש?

גדעון שגיא (העבודה):

תלוי בשפות. יש שעתיים באמהרית, יש שפה שיש לה חצי שעה – – –

גונן שגב (צומת):

כמה? שש שעות בשפה הרוסית?

גדעון שגיא (העבודה):

יותר.

גונן שגב (צומת):

אני חושב שלאוכלוסייה הרוסית צריכות להיות שעות שידור, כמו רשת אחת של "קול ישראל", למשל רשת ג' או כל רשת אחרת, שיהיה שידור מהשעה 06:00 עד חצות הלילה, שיהיו שידורים מלאים שיכללו הכול, שיכללו קצת פוליטיקה וקצת יותר מידע לעולה, כי אין לו מקור אחר שממנו הוא יכול לקבל את המידע הזה, וקצת חדשות העולם הרחב, ואולי הרבה. חבר הכנסת בא-גד דיבר על מסורת. אני חושב שמעבר למסורת צריך לשדר הרבה על מה קורה ומה קרה במדינה בשנים האחרונות, כי קשה מאוד להגיע למדינה כמו שלנו, שהיא מסובכת כל כך ובעייתית כל כך, ולנחות OUT OF THE BLUE SKY, ולהבין מה קורה סביבם.

אני מברך שוב על העלאת הנושא. אני חושב שהדרישה הבאה שלנו צריכה להיות הארכת שעות השידור ליממה שלמה, זאת אומרת שעות שידור כמו בתחנת שידור רגילה, בשפה הרוסית. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תם הדיון. אני מזמין את חבר הכנסת גדעון שגיא להביא הצעת סיכום מטעם סיעות העבודה, צומת ומפד"ל.

גדעון שגיא (העבודה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להציג את סיכום הדיון שהתקיים במליאת הכנסת בנושא רק"ע – רשת לקליטת העלייה, מטעם סיעות העבודה, המפד"ל וצומת, על דעת חברי הכנסת אלכס גולדפרב וגונן שגב.

אני אשמח, אדוני היושב-ראש, אם ניתן יהיה לצרף את סיעת הליכוד להצעה זו.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מכהן כרגע כיושב-ראש ואינני יכול לפעול בשם סיעת הליכוד. כרגע אני יושב-ראש.

גדעון שגיא (העבודה):

אני מצטער. אני משוכנע שאילו היו כאן חברי כנסת מטעם סיעת הליכוד הם בוודאי היו נותנים את ידם לסיכום הזה.

אני פונה גם לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אם אפשר. הדיון הזה איננו על תכנים.

היו"ר ד' שילנסקי:

היא הגישה הצעה נפרדת.

תרשה לי להגיד לך, אתה יכול לראות, לפי הנוכחות של חברי הכנסת גם מסיעת הליכוד וגם מסיעת העבודה – מסיעת העבודה נוכח רק אתה ומהליכוד נמצא כאן רק אנוכי, שמכהן עכשיו כיושב-ראש, וסיעת צומת מיוצגת אומנם על-ידי שניים, שליש מהסיעה – – –

גזון שגב (צומת):

רבע.

היו"ר ד' שילנסקי:

לפי הנוכחות הזאת, כשהמליאה ריקה, אתה יכול לשפוט עד כמה הנושא הזה מעניין את חברי הכנסת.

גדעון שגיא (העבודה):

אני אומר דבר אחר, אני מוחה ואני מבקש להעביר את מחאתי ליושב-ראש הכנסת. הדיון הזה אמור היה להתקיים לפני התשובות על השאלות שהופנו לשר המשטרה. חברים התכוונו להשתתף בדיון הזה, אבל לאחר שהדיון בנושא הזה נדחה חלקם הלכו הביתה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני הנכבד, אני רוצה להגיד לך שאתה טועה. על מנת להעמיד דברים על דיוקם, ואל נחפש איך להכשיר את התופעה הזו שהיא קיימת, אני יכול לומר לך שהסיעות לא נקבו אפילו בשמו של חבר הכנסת שידבר בדיון. כתוב: ש"ס, יהדות התורה, מד"ע.

גזון שגב (צומת):

עצוב מאוד שחברי הכנסת לא מתעניינים בנושא כל כך חשוב, כשמדובר על אוכלוסייה שמונה מאות אלפים.

גדעון שגיא (העבודה):

זו אוכלוסייה שמונה חצי מיליון איש.

היו"ר ד' שילנסקי:

התכוונתי לומר שאפילו היה הדיון מתקיים לפני התשובות של שר המשטרה על שאלות, המצב באולם היה אותו מצב. הסיעות לא נקבו בשמותיהם של המשתתפים.

חבר הכנסת שגיא, מה הסיכום?

גדעון שגיא (העבודה):

הסיכום הוא: הכנסת מברכת על ביטול הקיצוץ בשידורי רק"ע, הרשת לקליטת העלייה בשידורי "קול ישראל".

השידורים ברוסית ובשפה האתיופית במסגרת הרשת לקליטת העלייה החלו עם ראשיתם של גלי העלייה ממדינות חבר העמים והעלייה מאתיופיה. השידורים מהווים כלי חשוב להקניית השכלה כללית ויהודית לעולים, הם תורמים לעולים ידע בסיסי ואקטואלי ומקרבים אותם לתרבות ולאמנות הישראלית, לדת ולמסורת ומסייעים להם בלימודי השפה העברית.

לכן הביעה הכנסת בעבר את תמיהתה על צמצום השידורים ברשת רק"ע על-ידי ההנהלה היוצאת של רשות השידור והיא מברכת עתה על מדיניותה החדשה של ההנהלה הנוכחית בראשות מר מרדכי קירשנבאום.

כמו-כן מברכת הכנסת על נכונותה של הנהלת רשות השידור לבחון מחדש את תנאי העסקתם של העובדים ברשת ולפעול לשיפורם.

הכנסת תובעת לסלק את האיום המתמיד על שידורי רק"ע ופונה להנהלת רשות השידור לחזק ולתגבר את הרשת לקליטת העלייה.

אלכס גולדפרב (צומת):

אני מבקש להוסיף את השפה הרומנית וההונגרית.

גדעון שגיא (העבודה):

הם לא ברק"ע.

אלכס גולדפרב (צומת):

האחריות היא של רק"ע.

גדעון שגיא (העבודה):

לא, הם לא מופיעים ברק"ע, שם רק השפות של העולים החדשים שעלו לאחרונה.

אלכס גולדפרב (צומת):

גם מהונגריה ומרומניה יש עולים חדשים, וזה מופיע ברק"ע. אדוני יכול לבדוק.

גדעון שגיא (העבודה):

לא ידוע לי שזה נמצא ברק"ע.

אלכס גולדפרב (צומת):

אני מודיע לאדוני שזה ברק"ע, אבל הם מקבלים מעט מאוד שעות שידור.

גדעון שגיא (העבודה):

במסגרת שידורי רק"ע?

אלכס גולדפרב (צומת):

הונגרית ורומנית.

גדעון שגיא (העבודה):

ברשותך, אני אוסיף: וגם בשפות אחרות. בסדר?

אלכס גולדפרב (צומת):

גם הונגרית וגם רומנית.

גדעון שגיא (העבודה):

ואם החמצנו שפה אחרת? אני יודע שעיקר שעות השידור מכוון לעולים מאתיופיה ומארצות חבר העמים.

אלכס גולדפרב (צומת):

קשה כל כך להוסיף הונגרית, רומנית ושפות אחרות?

גדעון שגיא (העבודה):

זה בסדר, אבל יכול להיות שיש שפות נוספות.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מציע לכתוב: שפות נוספות.

גדעון שגיא (העבודה):

והשפות האחרות של רק"ע, מחמת הזהירות.

היו"ר ד' שילנסקי:

זה לא דיון, אבל יש כאן כל כך מעט אנשים, שאפשר לעשות פשרה.

גדעון שגיא (העבודה):

אני לא רוצה לעשות עוול לשפות האחרות.

אלכס גולדפרב (צומת):

תכתוב "שפות אחרות" ותציין גם הונגרית ורומנית.

גדעון שגיא (העבודה):

ברשותך, אני אוסיף: "שפות אחרות".

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה. ואתה מוסיף גם רומנית והונגרית. תודה רבה.

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, הצעת החלטה לסיכום הדיון בנושא שידורי רק"ע, מטעם סיעת חד"ש.

1. החברה הישראלית כחברה פלורליסטית חייבת לאפשר לאזרחים דוברי הרוסית לפתח את המורשה התרבותית שהביאו עמם, וזאת בלי להפחית מהמאמצים לשלבם בחברה הישראלית ובתרבותה המגוונת. לכן רואה הכנסת בחיוב את קיומם של שידורי רדיו ממלכתיים ברוסית.

2. הכנסת מחליטה לקרוא למנהלי השידורים ברק"ע להעלות את איכותם העיתונאית, לבטא בהם את המצוקות האמיתיות של העולים, לשקף את הרבגוניות התרבותית והחברתית הקיימת בישראל ולהגיש את השידורים ברמה עיתונאית מקובלת.

3. הכנסת תובעת מהנהלת רק"ע לאפשר לחברי הכנסת מהסיעות השונות להופיע בשידוריה ובכך לשקף את רבגוניות הדעות הפוליטיות והרעיוניות הרווחות בארץ. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה. נצביע קודם על ההצעה שהביאה חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. נחכה עד שכולם ישבו. הפעלתי את השעון. נא להצביע.

בעד הצעת הסיכום שהביאה חברת הכנסת ת' גוז'נסקי – 2

נגד – 2

נמנעים – אין

אלכס גולדפרב (צומת):

אדוני היושב-ראש, טעיתי בהצבעה. אני נמנע.

היו"ר ד' שילנסקי:

על הלוח נרשם – שניים בעד. חבר הכנסת אלכס גולדפרב, שמופיע בהצבעה כמי שהצביע בעד, מודיע עכשיו שהוא נמנע, זאת אומרת שהתוצאות הן: אחד בעד, שניים נגד, ואחד נמנע. אם כך, ההצעה שהביאה חברת הכנסת תמר גוז'נסקי לא נתקבלה.

עכשיו נצביע על ההצעה שהביא חבר הכנסת גדעון שגיא. השעון מופעל, נא להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ג' שגיא – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ג' שגיא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

ארבעה בעד, אין נגד ואין נמנעים. אני מודיע שההצעה שהביא חבר הכנסת שגיא נתקבלה.

חברי הכנסת, מיצינו את סדר-היום. הישיבה הבאה תהיה, אם ירצה השם, מחר, יום שלישי, י' בתמוז התשנ"ג, 29 ביוני 1993. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:40.